NATIONAL LIBRARY
APR 16 1970
BIBLIOTHEQUE NATION[ALE]

B101/A11d/t

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS. Telephones: 921-7121; 465-7902. United States Editorial Offices—New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

LATVIJA
AMERIKĀ

26. N-RS. TREŠDIENA, 1970. G. 8. APRĪLIS 20. GADS

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznā[k] [di]vas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izde[vējs] — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atb. redaktors: ALFRĒDS VINČELS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921-7121. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994-7917 Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744

WEDNESDAY, APRIL 8, 1970 SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 25 centi

Apspriesti kandidāti ALAs valdei

VILMINGTONĀ NOTIKUŠĀS VIDĒJĀS PAAUDZES SANĀKSMES VĒRTĒJUMS (2)

Vilmingtonā notikušajā ASV latviešu vidējās paaudzes sanāksmē plašākas pārrunas, kurās izskanēja vairākas iespējamības, izraisīja ALAs valdes priekšsēža un viņa vietnieka amatu kandidātu jautājums. Še kandidātu izvēle ir lielāka, apstākļi citādi un arī interese dzīvāka.

Par pašreizējā valdes priekšsēža vietnieka V. Klīves darbību nebija asas kritikas, bet arī ne slavināšanas. Tika norādīts, ka viņš vairākos gadījumos nav varējis ierasties ALAs valdes sēdēs. V. Klīve dzīvo Springfīldā, Ohaijo, un viņam veicamais attālums līdz valdes sēžu vietām ir krietni lielāks kā citiem valdes locekļiem. Daži sanāksmes dalībnieki arī norādīja, ka V. Klīve solījies pārcelties dzīvot uz citu pilsētu, tuvāk austrumkrastam, bet tas līdz šim nav noticis. Nevienam arī nebija zināms, vai pats Klīve vēlas pašreizējā amatā palikt, tādēļ vienojās, ka vispirms noskaidrojamas viņa pašreizējās domas, lai vēlāk apspriestu pašreizējā vai jauna kandidāta izraudzīšanu šim amatam.

Sanāksmē atzina, ka ALAs valdes priekšsēža amatam varētu būt trīs kandidāti. Pārrunājot viņu izredzes, domas dalījās, it sevišķi attieksmē uz vidējās paaudzes pārstāvi. Šoreiz nepaudās pārliecība, ka kongresā viņu arī ievēlēs, un daži atklāti šaubījās, vai paši par šo kandidātu balsotu. Arī pats kandidāts Gunārs Meierovics nebija pārliecināts, vai uz valdes priekšsēža amatu kongresā kandidēs. Vairāki sanāksmes dalībnieki domāja, ka raksts par šo jautājumu laikrakstā „Latvija Amerikā" ietekmējis dažu ALAs kongresa delegātu domas resp. šis raksts nācis vidējās paaudzes kandidātam par ļaunu. Taču sanāksmes dalībnieku nedrošībai par sava kandidāta izredzēm ir vēl citi iemesli!

Sanāksmē ziņoja, ka Latviešu biedrību sadarbības centram ir savs kandidāts, atbalstot bijušā ALAs valdes priekšsēža vietnieka A. Bērziņa kandidatūru. Pēc sanāksmes dalībnieku ieskata viņam pašreizējā situācijā nevar paredzēt pietiekami daudz delegātu balsu, lai varētu cerēt uz ievēlēšanu. Taču politikā viss ir iespējams, tādēļ arī šo kandidatūru nevar vērtēt par zemu.

Nav zināma pašreizējā valdes priekšsēža P. Lejiņa nostāja. Neviens Vilmingtonā skaidri nezināja, vai viņš kandidēs arī 19. ALAs kongresā uz valdes priekšsēža amatu, bet vairākums domāja, ka tas iespējams, pieņemot, ka arī P. Lejiņš novērtēs situāciju un izredzes, lai tad izšķirtos par kandidēšanu vai atteikšanos.

Vērtējot tagad aizvadāmā gada ALAs valdes darbību, jāatzīst, ka izpalikuši gaidītie panākumi un pārmaiņas darba metodēs. Varbūt daļa sabiedrības no jaunās valdes gaidīja par daudz, bet to nevar pārmest, jo iepriekšējā reklāma pēc pagājušā gada vidējās paaudzes sanāksmes Katskilos lika secināt, ka pārmaiņas darbā gaidāmas. No malas vērojot, attieksmes starp priekšsēdi un pārējiem valdes locekļiem bijušas korrektas, kaut dažreiz varēja manīt ieskatu atšķirību. Valdes locekļi arī apspriedās savā starpā pirms valdes sēdēm, bet priekšsēdis šajās darba izvērtēšanas sanāksmēs nepiedalījās. Bija tomēr vērojams, ka valdes sēžu starplaikos vai pirms sēdes priekšsēdis apspriedās ar vairākiem valdes locekļiem. Jāpieņem, ka pārrunas notikušas arī Vašingtonā starp tur dzīvojošajiem valdes locekļiem un priekšsēdi. Vismaz dažos gadījumos tomēr licies, ka kaut kā savstarpējās attieksmēs pietrūcis.

Pēdējās nedēļās bieži ir dzirdēts jautājums, vai valdes priekšsēdis P. Lejiņš kandidēs arī šogad uz šo amatu. Šo jautājumu pārrunāja arī Vilmingtonā, izkristallizējot vairākas iespējas.

ASV latviešu sabiedrībā P. Lejiņš ir iecienīts, un nav šaubu, ka daudzi viņu vēlas par ALAs valdes priekšsēdi arī turpmāk. Kaut kongresā daļa vidējās paaudzes piekritēju visos pārējos valdes amatos atbalstītu vidējās paaudzes izraudzīto kandidātu, attieksmē uz valdes priekšsēdi tie nevēlētos balsot pret P. Lejiņa kandidatūru. Vidējā paaudze gan runā par saviem kandidātiem šim amatam, bet līdz šim vēl nav radies neviens, kas sevi par tādu atzītu. Liekas, ka arī vidējās paaudzes iespējamie kandidāti vēro, kas varētu būt viņa pretkandidāts, it sevišķu interesi izrādot par P. Lejiņa kandidēšanu vai ne.

ALAs valdes priekšsēdi un valdi ievēl atsevišķo organizāciju delegāti ALAs kongresā. Izvērtējot pašreiz jau zināmo Ņujorkas organizāciju delegātu domas par vēlamo valdes priekšsēdi, jākonstatē, ka lielākā daļa ir par P. Lejiņa kandidatūru, bet tikai nedaudzi iestājas par abiem pārējiem kandidātiem vai vēl nav izšķīrušies. Taču katrā pilsētā organizāciju delegātu domas ir citādas. Tā, piemēram, Bostonā, kuras delegātu vairums būs vidējās paaudzes pārstāvju, šīs paaudzes kandidātam arī vairāk izredžu.

Visos ALAs kongresos bijuši t. s. „pārdeleģētie delegāti", dažām organizācijām uzticot kādam citam pārstāvim aizstāvēt savas intereses; vienmēr bijuši arī cilvēki, kuri šādas iespējas paši meklējuši, dažiem pat pašiem maksājot kā ceļa, tā kongresa izdevumus. Pērnā gada kongresā Filadelfijā tādu bija ap 20, un līdzīgs skaits varētu būt arī šogad Indianapolē. Šie delegāti ne vienmēr praksē pārstāv reprezentēto organizāciju, bet dažos gadījumos reprezentējas paši organizāciju vārdā. Ir iemesls pieņemt, ka šie delegāti balsos par vidējās paaudzes kandidātu.

Pārsteidz tas, ka liela daļa no ievēlētajiem Ņujorkas organizāciju delegātiem paši nav domājuši par iespējamiem kandidātiem ALAs valdes un priekšsēža amatiem, bet balsos par tiem, kurus kongresā nominēs. Turpretim vidējā paaudze, lielai daļai vēl neesot organizāciju delegātiem, bet cerot, ka kaut kādā veidā mandātu izdosies iegūt, ir skaidrībā kā par kandidātiem, tā arī to iespējamajām izredzēm. Liekas, ka ALAs kongresa vājumpunkts ir iespējamā delegātu „pārdeleģēšana" līdzīgu organizāciju starpā, jo tas dod iespēju manīgiem cilvēkiem iekļūt delegātu skaitā un ietekmēt kā valdes sastāvu, tā turpmāko ALAs darbību. Šīs iespējas izmantojuši ALAs darbinieki B. Albāts, pārstāvot Sandiego latviešu draudzi Kalifornijā, A. Baidiņš no Vilmingtonas ar Ziemeļkalifornijas latviešu biedrības mandātu, Z. Lēvenšteins no Vašingtonas apkārtnes, pārstāvot Saginavas latviešu klubu, V. Kārklis un G. Meierovics no Vašingtonas pilsētas apārtnes, pārstāvot ap 2000 jūdžu tālo Latviešu biedrību Vašingtonas pavalstī un A. Bērziņš no Ņujorkas, pārstāvot Virdžīnijas latviešu biedrību. Tie ir tikai daži piemēri. Šie delegāti parasti savus mandātus saņem pēdējās nedēļās pirms kongresa.

Vidējās paaudzes pārstāvju sanāksmē Vilmingtonā vairums domāja, ka ALAs valdes priekšsēža amatam varētu būt trīs kandidāti, pieņemot, ka kandidēs arī P. Lejiņš. Ja viņš, turpretim, izšķirtos nekandidēt, tad kandidātu skaits varētu būt krietni lielāks un iespējas vēl dažādākas. Tādā gadījumā izredzes uz ievēlēšanu vairotos vidējās paaudzes izraudzītajiem kandidātiem kā priekšsēža, tā priekšsēža vietnieka amatam.

Ja ievēro kāda Vilmingtonas sanāksmes dalībnieka izteiktu piezīmi, ka valdei nepieciešams ar priekšsēdi labi sadarboties un ka valdes sēdēs atsevišķos jautājumus nevajadzētu apskatīt veselu stundu, ja tos var izlemt dažās minūtēs, tad jāsecina, ka pašreizējā valdē tas nav iespējams, tādēļ vidējā paaudze vēlētos pārmaiņas. Taču ALAs valdes amatpersonas ievēl delegāti kongresā, un to sastāvs pašreiz vēl nav zināms. Tādēļ kongresa priekšvakarā vidējā paaudze organizē taktikas un kandidātu izvēles apspriedi un ir iespējams, ka tajā varētu izšķirt jaunās valdes sastāvu.

V. Irbe

Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku tautas deju komiteja darbā: tāda tautas deju lieluzvedumā izskatīsies nobeiguma figūra — Saulīte. Uzņēmumā no kreisās — Kārlis Brasliņš, Modris Lorbergs, Māra Ezerkalna, Laimdota Morusa, Gaida Bāliņa, Vilnis Āpše, Arnolds Bāliņš un Zigurds Miezītis, bet iztrūkst Dace Kārkliņa.

Vai amerikāņu konsulāts Rīgā?

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Astrologu un dažāda kalibra citu nākotnes pareģu zīlējumi par jaunas politiskas ēras iestāšanos jau 1970. gada pirmajā ceturksnī ar auksto pavasari, šķiet, kaut kur aizkavējušies.

Ir gan bezgala daudz runāts par eventuālu „četru lielo" jaunu konferenci židu un arābu saspīlēto attieksmju atvēsināšanai, bet tālāk par runām šajā jautājumā līdz šim nav tikts. Gaisā karājas arī ar lielām cerībām izbazūnētā Vašingtonas un Maskavas bruņošanās sacensības ierobežošanas lieta. Paldies Dievam, „četri lielie" nav arī vēl vienojušies par sēšanos pie konferences galda jaunai pasaules dalīšanai lielo varu iespaidu sfairās.

„Četru lielo" spēkam un gudrībai laika tecējumā palicis pavisam maz ticētāju. Ļoti iespējams, ka pat paši „lielie" sāk nojaust, ka kopš bēdīgi slavenajām Jaltas un Potsdamas konferencēm daudz ūdeņu aiztecējis vēstures jūrā — jauni politiski faktori Eiropā, Tālajos austrumos, Afrikā un citās pasaules daļās ir „četru lielo" pašu radīto iestādījumu padarījuši par lietu, kuŗa jau kandidē uz necilu stūrīti cilvēces politisko iestādījumu muzejā.

Pazīstamais Izraēlas politiskais komentātors un rakstnieks Amons Žakovs nopietnajā Telavivas pēcpusdienas laikrakstā „Maariv" jautā: „Kas gan īsti iesāka šo četru lielo būšanu? Katrā ziņā to neierosināja neviena maza valsts. Ja jūs gribat zināt taisnību, tad vienīgie, kuŗi ir pārliecināti, ka lielas tautas ir tiesīgas noteikt mazo tautu likteni, ir tikai paši četri lielie." Un tā ar šķelmīgu spalvu Arons. Žakovs minētajā laikrakstā turpina: „Kādēļ gan četrus lielos nevarētu aizstāt ar četriem mazajiem?"

Tā kā neatrisināto problēmu ir vesela jūra, Arons Žakovs savā satīrā par „četriem mazajiem" izvēlas pats sevi kā šīs idejas tēvu, Monako valdnieku princi Raineru, augumā vienu no vismazākajiem amerikāņu filmu aktieŗiem Mikiju Rūniju un — tā kā ātrumā ceturto locekli pa tālruni nav bijis iespējams savervēt — tad pagaidām to aizstājis ar mazu židu puišeli Moiši. Žakovs dodas uz Ņujorku noīrēt kādā debesskrāpī biroja telpas un pie durvīm izliek izkārtni: Četri mazie. Par savu iedomāto „četru mazo" konferenci Arons Žakovs pastāsta:

„Vispirms mēs vienprātīgi atrisinājām Pekingas un Maskavas domstarpības. Mēs konstatējām, ka krievi tiešām savā laikā ir piesavinājušies lielas Ķīnas imperijas territorijas, bet mums bija arī jāatzīst, ka ķīnieši ir pakļāvuši savai varai ne mazākas platības, kuŗās tos neviens neaicināja un nelūdza. Tā mēs vienprātīgi nolēmām pagaidām atbrīvot Kazachstānu, iekšējo Mongoliju un Tibetu. Lai nebūtu nekādu pārpratumu, mēs nolēmām izkārtot minētajās zemēs brīvas vēlēšanas. Mēs izšķīrāmies respektēt pašu tibetiešu, mongoļu un Kazachstānas iedzīvotāju brīvi izteiktu gribu. Bez jebkādām debatēm mēs pieņēmām rezolūciju, kuŗā brīdinājām sarkano Ķīnu nopietni padomāt par dzimstības kontroli un ieteicām bērnu vietā ražot vairāk rīsa. Te gan jāpiezīmē, ka, kopš ķīnieši jau vairākus gadus ir aizņemti cauru dienu un nakti, studējot Mao mazo sarkano grāmatiņu, dzimstības ierobežošanai, tur manāmi jau daži iepriecinoši simptomi. No Maskavas mēs prasījām, lai tā tūdaļ izvācas no Baltijas valstīm un sāk domāt par brīvības piešķiršanu arī savie[m] pilsoņiem.

Pārejot uz Francijas jautājumu, mēs nolēmām atļaut Bretaņai pašai brīvi izšķirt savu politisko nākotni. Mēs gan iedrošinājāmies ieteikt, ka brīvā Bretaņa rīkotos prātīgi, ja tā paliktu nepiespiestā federācijā ar Parīzi. Mēs konstatējām, ka atkārtota izrīcība ar laiku var kļūt par paradumu, un tādēļ ieteicām Francijas valdībai turpmāk izpildīt vismaz vienu no katriem diviem līgumiem, kuŗus tā paraksta. Archaioloģiskās bagātības no Luvras muzeja, pēc mūsu ieskata, frančiem būtu jāatdod atpakaļ tām zemēm, kuŗām tās savā laikā nolaupītas, vismaz Ēģiptei.

To pašu priekšlikumu mēs attiecinājām uz Lielbritaniju: Britanijas muzeja eksponāti, kuŗu iegūšanu briti ar parakstītām kvītēm nespēj pierādīt, nekavējoties jāatdod atpakaļ to likumīgajiem īpašniekiem. Cita vidū mēs konstatējām, ka vecas netaisnības ar laiku, diemžēl, nekļūst par taisnībām. Mēs tādēļ ieteicām Londonai pašai padomāt par Skotijas nodošanu pašu skotu rokās, Velsas atdošanu velsiešiem un izbeigt absurdo Īrijas sadalījumu divās daļās īrijas brīvvalstij par labu.

ASV jautājums izrādījās viens no visvieglākajiem: mēs ieteicām Vašingtonai Ameriku atdot atpakaļ indiāņiem, protams, izņemot territorijas, uz kuŗām ar pilnām tiesībām vēl šodien var pretendēt Meksika. Tik tālu viss ritēja itin gludi, bet tad mūsu biroju sasniedza pirmās baumas par „četru lielo" pretestību.

Francija paziņoja, ka tā nošaus katru ēģiptieti, kuŗš iedrošinātos ielauzties Luvra muzejā. Lielbritanija pavēstīja, ka uz tiem, kuŗi ielauzīsies britu muzejā, nešaus, bet pārdrošniekus ieslēgs važās un turēs Londonas tornī līdz laikam, kad labākie juristi būs izšķīrušies, ko ar tiem iesākt. Krievi, kuŗi daudz runā par brīvību, mums par lielu pārsteigumu šoreiz izrādījās gluži kurli. Beigās mums ienāca ziņas, ka par mūsu lēmumiem vecais Mao Pekingā esot smējies nevaldāmi skaļi un ilgi, pirmo reizi savos septiņdesmit mūža gados. ASV likās drusku nokaunējušās, un prezidents Niksons kongresam tūlīt iesniedza likumprojektu, kuŗš nedaudz palielināja sociālās palīdzības likmes indiāņiem. Vašingtona norādīja, ka amerikāņiem patiešām esot grūti [atstā]t valsti, jo laika tecējumā [vi]ņ[i] esot pieraduši pie tās.

Mēs darbu tomēr neuzdevām. Prinča Rainera kundze princese Grēsa Kelija šad un tad mums ienesa pa karstas kafijas tasei, un mēs turpinājām pieņemt rezolūcijas dienu un nakti.

Bet tad nāca katastrofa. Mūsu biroja durvis pēkšņi atsprāga un konferences telpā iebruka vesela psichiatru armija un liela auguma sanitāri ar trako savaldīšanai īpaši konstruētām žaketēm-maisiem. Kāds laipns psichiatrs mums pa-

(Turpinājums 8. lpp.)

Pēteris Aigars

Krievija un nacionālās problēmas

Mēs neesam aicināti minēt Krievijas nākotnes problēmas, bet, diemžēl, ap 50 mazo tautu ar varu ir iekļautas pašreizējā Pad. savienības imperijā, tādēļ gribot negribot, domājot par savu tautu likteni, jādomā arī par Krievijas nākotni. Laba daļa liberālo krievu domā, ka pēc komūnisma bojā ejas Krievija atjaunojama 1939. gada robežās. Diemžēl, ne visi krievi tā domā. Anatolijs Baikalovs grāmatā „Domas par Krievijas nākotni", kuŗa izdota 1963. gadā Minchenē, kategoriski noraida Krievijas federāciju, kuŗa sastāvētu no apgabaliem ar nacionālām iezīmēm. Viņš raksta:

„Krievija paliek apmēram savās tagadējās robežās. .. Es uzskatu, ka nacionālo valstu laikmets, kad katra etniskā grupa, kuŗu vieno kopīga valoda un kultūras tradicijas, varētu pretendēt uz savu neatkarīgu patstāvību, atrodas savas attīstības pēdējā posmā. .. Krievu valsts territorijā nav tādu kompaktu, saimnieciskām interesēm saistītu apgabalu, kuŗus apdzīvotu viena izteikta tautība. Krievijas tūkstošgadu ilgajā pastāvēšanas laikā, īpaši pēdējā gadsimtā (padomju varas laikā), iedzīvotāji ir samaisījušies, tādēļ nav iespējams novilkt robežas, kuŗas sakristu ar zināmas federācijas sastāvdaļas nacionāli etniskajām robežām."

Šis citāts apliecina, ka grāmatas autors un grupas, kuŗas viņš reprezentē, atzīst Staļina „nacionālo" politiku par pareizu, atzīst mazo tautu izklīdēšanu, un to inteliģences iznīcināšanu; atzīst, ka krievu tauta ir izredzēta asimilēt citas tautas ar daudz vecāku valodu un kultūru, arī daudz vecākām valsts dzīves tradicijām. Antikomūnista Baikalova un komūnista Brežņeva viedoklis nacionālajā jautājumā būtībā ir vienāds.

Jājautā, kā šādos apstākļos panākama uzticība krievu un to ekspluatēto tautu starpā, kuŗas dzīvo padomju imperijā. Koloniju saimnieks nekad nav baudījis un nebaudīs uzticību cilvēkos, kuŗus viņš tur piespiedu aizgādībā. Ja Baikalovs runā par demokratisku Krieviju, tad tāda būs gan Krievijas pilsoņiem, bet ne Krievijā iekļautajām tautām. Nacionālais jautājums nav tik vienkāršs, kā daži marksisti un daži Rietumu kosmopolīti iedomājas. Tautas cīnās par savu dzīvību.

Daudz citādi uzskati ir tā dēvētajai Krievijas intelektuālajai pagrīdei. Pat Staļina meita atzīstas, ka vēlā pēc otra pasaules kaŗa tēvs sūrojies: „Kopā ar vāciešiem ejot, mēs būtu neuzvarami." Acīm redzot, Jaltas līgums nav apmierinājis ne Staļinu, ne citus lielkrievus. Taču ne krievu emigrantiem, ne jaunstaļinistiem nepiekritīs izšķirēja loma pārvērtībās Krievijā, kuŗām neglābjami jānāk. Piemēram, apzinādamies atbildību vēstures priekšā, akadēmiķis A. D. Zacharovs ieteic Krievijā iekļautajām tautām pašnoteikšanās tiesības, kuŗu īstenošanu kontrolētu starptautisks institūts, liekot lietā Apvienoto nāciju cilvēku tiesību deklarāciju.

Pret imperiālismu savā laikā rakstījis arī filozofs Berdjājevs grāmatā „Vēstures jēga". 1922. gadā viņš konstatēja (gan tēmējot uz Lielbritaniju): „Imperiālismā atklājas vēstures neatvairāmā dialektika. Imperiālisma tieksme — pārvaldīt visu pasauli — sadrupina un pārputekļo nacionālo valstu vēsturiskos organismus. .. Britu imperija nozīmē Anglijas kā nacionālas valsts galu. Nesātīgā gribā valdīt pār imperiju tveras nāves dīgļi."

Iztirzājot sociālisma būtību, tajā pašā grāmatā Berdjajevs pasvītrojis: „Sociālisms, cenšoties iedzīvināt savu mācību, būs pavisam citāds, ne tāds, kādu sociālisti vēlas. Tas atklās cilvēku dzīvē jaunas iekšējas pretrunas, kuŗas neļaus īstenot uzdevumu, kuŗu vēlas sociālisma kustība. Sociālisms nekad neatbrīvos cilvēku no darba, ko iedomājies Markss, nekad nenovedīs cilvēci pie labklājības, neīstenos vienlīdzību, tikai radīs jaunu naidu ļaužu starpā, jaunas plaisas, jaunus apspiešanas veidus."

Tad Berdjajevs turpina: „Vēstures gaitā būtiski nav attaisnojusies neviena revolūcija, kaut arī revolūcija dažkārt bija svarīgs pagrieziens kādas tautas dzīvē, iekšēji nenovēršama, kuŗu sagatavojuši iepriekšējie vēsturiskie notikumi. Bet revolūcija nekad nav atrisinājusi uzdevumus, kuŗus vajadzēja atrisināt. Nekad tas nav noticis un nenotiks."

Šo pareģojumu Berdjajevs rakstījis 1920. gadā. Milovans Djilass 50 gadu vēlāk ar piemēriem ilustrē savās grāmatās šī pareģojuma piepildīšanos. Berdjajeva pareģojums neattiecas vienīgi uz britu imperiju, bet uz visām imperijām. Arī padomju imperijas sērskābes šķīdinājumā pamazām kūst krievu nacionālās valsts kodols. Ne arvien tās tautas, kuŗas cenšas citas iznīcināt un asimilēt, ar vardarbību var nodrošināt savu nākotni. Nogalinot upuri, ļaundaris morāliski nogalina pats sevi.

Protams, krievu tautai, tāpat kā visām lielajām tautām, ir vairākas sejas, vairākas politikas. Viss atkarīgs no tā, ko attiecīgā valdība prasa no saviem pilsoņiem. Normāls pilsonis arvien ir pakalpīgs, iztapīgs. Lai pieglaimotos krievu mietpilsoniskajam vairākumam, Svetlāna Allilujeva atklāj, ko darījis viņas tēvs Staļins: „Ne reizi vien viņš aicināja atpakaļ pie tautiskuma, griezās pie vienkāršajiem ļaudīm, savas runas izrotājot ar sakāmvārdiem, valkāja garos zābakus un iespīlētas bikses, kā to darīja krievu strādnieki līdz revolūcijai. Tas viss atstāja gaidīto iespaidu uz daudzajiem padomju sīkpilsoņiem (arī Hitlera līdzskrējēji bija sīkpilsoņi), kuŗus viņš bija ievedis sabiedrībā, iedevis tiem varu, ievedis partijā, valsts aparātā, policijā, devis viņiem ideoloģiju. Viņš pievērsās dažkārt pašām reakcionārākajām krievu paražām: antisemītismam, atļāva virsniekiem un kareivjiem izlaupīt uzvarēto Eiropu."

Vidusmēra pilsoni neinteresē ideoloģija, bet manta, garāks atvaļinājums, labāks dzīvoklis. .. Vara, kas to dod, vienmēr ir pieņemama. Neviena tauta necieš režīmu, kuŗš ir pretrunā tās pamattieksmēm.

Zīmīgi krievus, anglus un spāniešus raksturo prof. Madariaga savā grāmatā „Eiropas portrets": „Anglis, normāli būdams objektīvs savos uzskatos, ir ļoti spējīgs veidot valsti, tas ir — artēriju un vēnu sistēmu, pa kuŗu cirkulē objektivitāte uz ķermeņa visām daļām, kamēr krieviem un spāniešiem derdzas valsts tieši tās objektivitātes dēļ." Savu domu attīstot, Madariaga konstatē: „Krievs nav individuālists. Varbūt no visiem eiropiešiem viņš ir ar mazāko individuālista noslieci, kā to var sagaidīt no cilvēkiem, kuŗi dzīvo uz Āzijas robežām. Eiropa ir individuālisma gara, Āzija kollektīvisma piesātināta."

Kollektīvisms un komūnisms ir dvīņi. Zīlējot Krievijas nākotni, būtu vieglprātīgi aizmirst šo patiesību. Apavs, kuŗš valkāts 50 gadu, labi pieguļ kājai. Bet tas ir tikai pagaidu atrisinājums. Arī pats labākais apavs nav mūžīgs. Kas var nākt pēc tam? Ir divas iespējas: ekspansija Eiropas vai Ķīnas virzienā, ja virsroku pārmaiņās ņemtu šovinisti un militāristi, vai arī sadarbošanās ar Rietumeiropu, lai glābtu krievu valsts nacionālo kodolu no galīgas izkušanas imperijas sērskābē. Pēdējais vārds, kā arvien pārvērtību laikos, piekritīs krievu progresīvajai inteliģencei, kuŗas skaits ir mazs, bet potenciālais spēks liels.

(Nobeigums 8. lpp.)

Aicinājums ziedot Kultūras fondam

Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonds darbojas jau 19 gadu. Pateicoties mūsu tautiešu atsaucībai, Kultūras fonds ir sekmējis latviešu kultūras dzīves pasākumus brīvajā pasaulē, rūpējoties par latviešu skolu grāmatām un mācības līdzekļiem, atbalstījis jaunatnei domātos pasākumus, veicinājis jaunatnes sabiedriski kultūrālo aktīvitāti un vispār rūpējies par latviešu kultūras jaunradi un latvietības saglabāšanu nākotnē, atbalstot literātus, māksliniekus un zinātniekus to pasākumos.

Visu šo mērķu īstenošanai arī šogad griežamies pie latviešu sabiedrības ar aicinājumu ziedot Kultūras fondam. Bez materiāliem līdzekļiem to realizēšana nav iespējama. Lai ziedotāji būtu informēti par Kultūras fonda līdzšinējo darbību, sniedzam šādu pārskatu:

Atsevišķajos darbības gados Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonds saņēmis ziedojumos ASV (iekavās minot Kanadu) šādas summas: 1952. gadā 1400 dol. (—), 1953. gadā 1500 dol (—), 1954. gadā 3400 dol. (—), 1955. gadā 4500 dol. (—), 1956. gadā 6960 dol. (—), 1957. gadā 8800 dol. (200), 1958. gadā 3300 dol. (—), 1959. gadā 8300 dol. (700), 1960. gadā 7400 dol. (700), 1961. gadā 9600 dol (420), 1962. gadā 8700 dol. (1800), 1963. gadā 11.600 dol. (1000), 1964. gadā 10.000 dol. (1000), 1965. gadā 15.000 dol. (1000), 1966. gadā 11.600 dol. (1200), 1967. gadā 11.900 dol. (1500), 1968. gadā 11.600 dol. (1100) un 1969. gadā 11.900 dol. (1000).

Kopā ziedojumos saņemti 159.020 dol., no kuriem ASV dzīvojošie latvieši ziedojuši 147.400 dol., bet Kanadā dzīvojošie 11.620 dol. Gandrīz puse no šīs summas ir saņemta pēdējos sešos gados. Tas ir iepriecinoši un liecina par tautiešu augošu atsaucību.

Par Kultūras fonda līdzekļu izlietošanu lemj fonda valde. Te ir aptuveni dati par pēdējiem 6 gadiem, kuros saņemti 78.800 dol. No tiem atskaitāmi apmēram 11.000 dol., kuri izdoti iespiedumdarbiem, pasta un ekspedīcijas izdevumiem sakarā ar līdzekļu vākšanas akcijas izdarīšanu. Pārējie 67.800 dol. izlietoti šādi:

1) Skolas grāmatu un mācības līdzekļu sagādei, skolotāju semināriem, skolu darbības atbalstam un latviskās izglītības veicināšanai — 15.500 dol. vai 22,8%.

2) Jaunatnes pasākumu atbalstam, Divreizdivi nometnei, žurnālam „Mazputniņš", skautu un gaidu organizācijām, jaunatnes sportam un citam — 14.200 dol. vai 21%.

3) Kultūras un izglītības biroju darbībai — 13.000 dol. vai 19,2%.

4) Kultūras fonda goda balvām un Krišjāņa Barona un Adolfa Kaktiņa prēmijām — 12.300 dol. vai 18,2%.

5) Kultūras grāmatu izdošanai, kultūras pasākumu veicināšanai un kultūras izstādēm — 8700 dol. vai 12.8%

6) Brīvās pasaules latviešu apvienības Tautas balvām — 2900 dol. vai 4,3%.

7) Kultūras vērtību krātuvei, dokumentācijas centram un dažādiem sīkākiem piešķīrumiem — 1200 dol. vai 1,7%.

Kā no šī pārskata redzams, Kultūras fonda valde ir piešķīrusi līdzekļus arī kultūras un izglītības biroju darbībai, jo bez materiālajiem līdzekļiem šie biroji nevar darboties. ALAs valde mēģināja šai darbības gadā ar īpašu ziedojumu akciju sagādāt līdzekļus izglītības un kultūras projektiem. Tomēr ziedojumu ir ienācis mazāk nekā cerēts un to pietiks tikai daļai no paredzētajiem projektiem. Reizē ar to, tāpat kā iepriekšējos gados, kultūras un izglītības pasākumu izdevumi būs jāsedz no Kultūras fonda līdzekļiem.

Mēs visi labi saprotam, ka nav patīkami saņemt ziedojumu pieprasījumus tik bieži, bet atcerēsimies arī, ka šodien daudziem no mums ir vieglāk nosūtīt savu ziedojumu nekā tas bija agrāk. Daudzu latviešu materiālais stāvoklis šai kontinentā ir labi nodrošināts.

Latviešu kultūras pasākumi brīvajā pasaulē nav atliekami. Ja mēs kavēsimies un gaidīsim, drīz nebūs ne latvisko kultūras tradiciju, ne latviskas jaunatnes, kurai tās tālāk nodot. Jārīkojas noteikti un ātri! Piemēram, ja mēs nesagādājam tagad modernus mācības līdzekļus latviešu skolām, mēs nokavēsim latviešu jaunatnes piesaistīšanu latviskai kultūras dzīvei un būs par vēlu tai ieaudzināt mīlestību pret savu tautu. Tāpēc, ja mēs esam nopietni mūsu tautiski - nacionālajos plānos, ziedosim tagad, lai darbība turpinātos, padziļinātos un paplašinātos.

Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonds ar pateicību pieņems ikviena ziedotāja ierosinājumus latviešu kultūras laukā. Lūdzam tos piesūtīt reizē ar ziedojumu.

Prof. Dr. P. Lejiņš,
Kultūras fonda valdes priekšsēdis
J. H. Blumbergs
ALAs kultūras daļas vadītājs

LATVIJA

26. N-RS. TREŠDIENA, 1970. G. 8. APRĪLIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533. Vietējo ziņu redaktors Kris Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766-2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV —
par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00. Atsevišķa numura cena 25 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Organizē Katinas nozieguma atgādinājumu

Savā laikā, it sevišķi pirmajos gados pēc otra pasaules kaŗa, daudz rakstīts un runāts par Pad. savienības komūnistiskā režīma izdarītajām masu slepkavībām kā Baltijas valstīs, tā citās okupētajās zemēs. Pasaules sašutumu tolaik izraisīja arī Katinas meža noslēpums, kur kaŗa laikā vācieši atklāja masu kapus ar visbrutālākā un nežēlīgākā kārtā sakropļotiem Polijas armijas virsnieku līķiem. Šī drausmīgā nozieguma izmeklēšanai ASV kongress 1951. gadā izraudzīja īpašu komisiju R. J. Madena vadībā, kuras darba rezultātā neapšaubāmi pierādījās Pad. savienības atbildība par Katīnas masu kapos apraktajiem 15.000 noslepkavotajiem poļu virsniekiem. Šīs komisijas ziņojumu ar ASV kongresa lēmumu un saziņā ar toreizējo ASV prezidentu Eizenhaueru iesniedza Apvienotajām nācijām, kur tas līdz šai dienai palicis bez sevišķas ievērības.

Gadiem ejot, putekļi pārklājuši ne tikai šo Madena komisijas ziņojumu, bet, liekas, ļoti lielā mērā arī pasaules sabiedrisko domu. Pašreizējais kaŗš Vietnamā izraisījis apšaubāmi vienpusēju „miera mīļotāju" ideoloģiju, kuŗa attīstījusies jau tik tālu, ka par notikumiem kaŗa darbībā jau tiesāti vairāki ASV armijas virsnieki. Bet bez mazākās ievērības joprojām paliek komūnistisko režīmu izdarītās masu slepkavības, deportācijas un tautu dzīvā spēka iznīcināšana. Vēl ļaunāk, ka komūnistu noziegumi pret brīvajām tautām vēl vienmēr palikuši nesodīti. Pašreizējā koeksistences naivajā apjukumā un bezprincipu politikā šos noziegumus kļuvis pat neērti pieminēt, tā arvien vairāk ļaujot starptautiskā komūnisma imperiālismam nomākt visus taisnības principus, tautu pašnoteikšanās tiesības un īstās brīvās demokratijas ideju.

Tomēr apspiestās tautas, kuras nav iemidzināmas ar komūnistiskās propagandas saukļiem, naivo koeksistenci un vienpusējo „kultūras apmaiņu", joprojām stāv sardzē par īstu brīvību un demokratiju. Tādēļ arī Kanadas poļu kongress Katinas masu slepkavības upuru piemiņai un šī Pad. savienības nozieguma atgādināšanai 12. aprīlī Toronto rīko sēru dievkalpojumu un plašāku publisku sanāksmi. Sēru dievkalpojums notiks plkst. 12 dienā St. Michaels katedrālē (200 Church St., Toronto), un tajā aicināti piedalīties ne tikai visu apspiesto tautu piederīgie, bet arī to nacionālās organizācijas ar saviem karogiem. Tāpat visu apspiesto tautu piederīgie aicināti piedalīties publiskajā sanāksmē, kura notiks tai pašā dienā plkst. 4 pēcpusdienā Harbord Collegiate Institute telpās (286 Harbord St., Toronto). Šai sanāksmē demonstrēs arī dokumentārfilmu angļu valodā kā padomju varmāku izdarītās Katinas masu slepkavības pierādījumu.

Kopš Katinas nozieguma pagājuši jau 30 gadi, bet Pad. savienības un vispār komūnistu režīmu metodes nekas nav mainījies. To skaidri liecina pēdējā laika notikumi Čechoslovakijā, joprojām notiekošās daudzās politiskās prāvas kā pašā Pad. savienībā, tā arī okupētajās zemēs u. t. t. Arī Kanadā nupat prātus saviļņojusi Pad. savienības „diplomātu" aktivitāte igauņu sabiedrībā, lai jauktu tās nacionālo vienību. Jāpiemin, ka līdzīgu aktivitāti padomju „diplomāti" no Otavas uzsāks arī pārējo baltiešu un citu apspiesto tautu vidū, ja vien tas jau nav sākts, mums pašiem tikai esot par apmātiem, lai to saprastu un atzītu.

Tuvojas arī baltiešu kopīgā Sēru diena — 14. jūnijs, kad pieminēsim savas tautas mocekļus — deportētos un noslepkavotos. Mūsu tautas iznīcināšana Latvijā turpinās pat pastiprinātā veidā, paudā, pau- rafinēti izsmalcinātās genocīda metodes, tādēļ masu slepkavība Katinā ir tikai viens epizods Pad. savienības garajā noziegumu virknē. Tā apspiesto tautu kopīgais liktenis, sāpes un cīņa par savu tautu brīvību uzliek arī visiem kopīgus pienākumus. Tādēļ latviešu piedalīšanās Katinas upuru piemiņas un šī nozieguma atgādināšanas sarīkojumos ir ne tikai vēlama, bet nepieciešama, jo tā ir ievērojama daļa vispārējā cīņā pret internacionālo komūnismu. Tieši tagad šī cīņa kļūst jo sevišķi nozīmīga, kad arī Kanadā gatavojas goddevīgi atzīmēt komūnistu tirannijas tēva Ļeņina 100. dzimšanas dienu. Daudzi sējumi, kuri apzinātas vai neapzinātas propagandas nolūkā par viņu sarakstīti un glabājas universitāšu un citu mācību iestāžu bibliotēkās, ir krasā pretrunā ar praktiskajām komūnistisko režīmu metodēm, ko skaidri liecina arī Katīnas upuri. Jaunatnei, apmeklējot poļu kongresa rīkotos šī nozieguma atgādināšanas sarīkojumus, dota iespēja iepazīties ar komūnisma īsto seju un „humānajām" metodēm.

R. Norītis

ED. KEIŠA LATVIEŠU VALODAS KURSS (27)

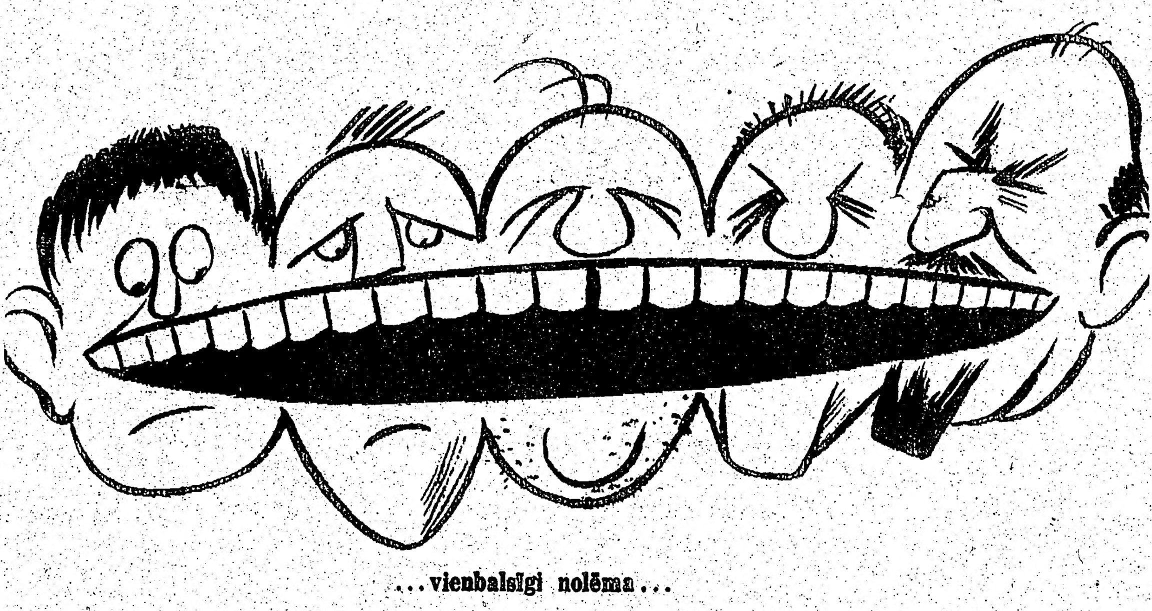

...vienbalsīgi nolēma...

Jaunas rakstnieku vajāšanas Latvijā

NO OKUPĒTĀS LATVIJAS RAKSTNIEKU SAVIENĪBAS IZSLĒGTA DZEJNIECE VIZMA BELŠEVICA

No Rīgas saņemtas ziņas par jaunām rakstnieku vajāšanām. No Latvijas padomju rakstnieku savienības izslēgta pazīstamā dzejniece — 39 gadus vecā Vizma Belševica, kuŗa apvainota pretkrievu nostājā par dzejoļu krājumu „Gadu gredzeni", izdota pagājušajā gadā Rīgā. Tajā ir dzejolis par vēsturisku tematu — „Indriķa Latvieša piezīmes uz Livonijas chronikas malām". Šai darbā tad nu saskatīti apvainojumi krievu imperiālisma politikai pagātnē. Šis īpatais dzejolis publicēts arī Mineapolē izdotajā žurnālā „Tilts", bet daži V. Belševicas dzejoļu krājuma „Gadu gredzeni" nokļuvuši arī Rietumos, kaut Latvijā šī dzejnieces grāmata ir konfiscēta.

Vizma Belševica ir viena no visapdāvinātākajām latviešu jaunās paaudzes dzejniecēm, kuŗa izaugusi padomju režīmā. Viņa beigusi Maksima Gorkija literātūras institūtu Maskavā 1961. gadā; studējusi kopā ar dzejnieku Knutu Skujenieku, kurš pagājušā gada aprīlī izcieta 8 ieslodzījuma gadus Potmas soda nometnē Sibirijā. Knuta Skujenieka tēvs — rakstnieks Emīls Skujenieks dzīvoja līdz savai nāvei Klīvlendā, Ohaijo.

1967. gadā izdotajā „Latvijas PSR mazajā enciklopēdijā" M. Mauriņa sniegusi šādu Vizmas Belševicas biografiju (bez fotoattēla): „Belševica, Vizma (dz. 1931. gada 30. maijā) — dzejniece. Beigusi PSRS rakstnieku savienības Maksima Gorkija literātūras institūtu Maskavā (1961). Dzejoļi periodikā ar 1947. gadu. Dzejoļu krājumi: „Visu ziemu šogad pavasaris' (1955), 'Zemes siltums' (1959), tas pats krievu valodā 1960. gadā. Filozofiska pārdomu un tautu draudzības tematika (dzejoļu cikls par Aizkarpatu Ukrainu u. c.). 60-to gadu sākuma dzejoļos jūtama sakāpināta nosliece uz intimo pārdzīvojumu liriku, oriģinālas tematikas un izteiksmes meklējumi krājumā 'Jūra deg' (1966). Publicē arī prozas darbus — stāstu krājumu 'Ķikuraga stāsti' (1965), aprakstus, tulko un atdzejo. Kopā ar J. Markulāni sarakstījusi kinoscēnariju 'Pievilktie" (1961).

Lieki teikt, ka Vizma Belševica kritusi nežēlastībā, jo — kas nav biedrs padomju rakstnieku savienībā, tam nekur nav iespējams publicēties.

Pagājušā gada rudenī notikušas arī Rīgas filmu darbinieku pratināšanas un vajāšanas. „Rīgas filmas" redaktors Lorencs sevišķi cietis, jo viņa sagatavotā filma par Latviju noliegta. Vairāki kultūras darbinieki pratināti arī sakarā ar vecā Latvijas valstsvīra Dr. Friča Mendera tiesāšanu pērnā gada oktobrī Rīgā, kuŗu apvainoja padomju valsts nodevībā. Jau 85 gadus vecajai dzejniecei Elzai Stērstei atļauts publicēt tikai bērnu grāmatas un dzejoļus, jo okupantu varasvīri nevar dzejniecei piedot to, ka viņas svainis Dr. A. Spekke ir joprojām atzīts neatkarīgās Latijas sūtniecības vadītājs ASV galvaspilsētā Vašingtonā.

Osvalds Akmentiņš

TONIJA KRŪKA

Toreiz, kad akmeņi raudāja

STĀSTS

(Beigas)

Lieldienu rīts. Saule vēl nebija uzlēkusi, bet debesis austrumos jau sārtas. Vaira saposās baznīcai. Ļaudis, savādi satraukti, gāja gan pulciņos, gan pa vienam šinī lielajā rītā uz dievnamu, lai atkal no jauna dzirdētu un smeltos spēku tūkstošgadīgajā, bet vienmēr jaunajā vēstī par Kristus augšāmcelšanos. Šorīt tā likās arī latviešu tautas augšāmcelšanās vēsts. Dāvis palika saldi dusam, kad Vaira agrā rītā devās uz baznīcu. Aizvesto latviešu piemiņas brīdī viņas sirds sāpīgi sažņaudzās. Viņai bija aizvests ne tikai tuvs cilvēks, bet daļa no viņas īsās, saulainās dzīves.

Šai lielajā rītā saule lēja savu zeltu pār baltajiem dievnamiem un tūkstošiem citu ēku pilsētās, pār druvām un mežiem laukos. Saule pielēja ar radītāja prieku cilvēku dvēseles, kuŗas nemitīgā cīņā par savu esamību un par savu vietu pārējo ļaužu saimē bija nogurušas. Lieldienu rīta dzīvinātājs spēks uzcēla tās no pelēkās ikdienas kapa. Viens otram uzsmaidīja, pateica kaut ko labu, priecīgu, lai arī citi izjustu šo neparasto dvēseles vieglumu.

Mājās Vairu gaidīja pārsteigums. Vēstuļkastītē viņa atrada mazu zīmīti: A. Lielkrasts, Sarkanā krusta slimnīcā, Rīgā, P. K.

Viņa atslēdza durvis un iegāja dzīvoklī. Dāvis bija pamodies un sniedza pretim savas mazās rociņas. Vaira puisēnu apģērba un pēc brokastīm aizveda pie aukles, bet pati devās uz slimnīcu. Aleksis izrādījās ievainots galvā un kreisajā rokā. Ārsti nebija droši, vai roku varēs glābt no amputācijas.

Ievainotais gulēja nevarīgs un sāpju izmocīts. Labāk nekā jebkad agrāk Vaira tagad saprata, ko Aleksis tai nozīmē. Viņš bija tas, kurš iedvesa cerību dzīvei, kad likās, ka vairs nav izejas. Nu viņai jābūt viņa mierinājumam.

Aleksis bija iemidzis, kad Vaira ienāca mazajā slimnieka istabiņā. Viņa palika brīdi durvīs stāvam, tad piegāja pie gultas un pieliecās, lai noglāstītu sava bērnības drauga roku. Aleksis miegā pasmaidīja, mirkli vēlāk atvēra acis. Viņa skatiens kā izbrīnā raudzījās apmeklētājā. Tad viņš atkal aizvēra acis un atvēra no jauna.

„Tomēr — tu patiešām esi te!" viņš izsaucās, ar veselo roku mēģinādams pievilkt Vairu sev tuvāk. Viņa apsēdās uz gultas malas un maigi saņēma ievainotā veselo roku savējā.

„Vairuli, pirms tavas ienākšanas es sapņoju, ka esi atnākusi pie manis, tādēļ arī atmodies nevarēju saprast, vai tas sapnis, vai īstenība. Bet tagad pastāsti, ko tu visu šai laikā esi darījusi?"

Alekša veselā roka noglāstīja Vairu.

„Lai nu paliek. Kad būsi vesels, runāsim. Nekā jauna jau arī nav. Darbs, māja, mazais Dāvis, kurš aizpilda manu brīvo laiku tik pilnīgi, ka nav bijis iespējams pat uz operu aiziet," Vaira smaidot stāstīja.

„Vairuli," pielicis apmeklētājas roku savām lūpām, ievainotais iesāka skumjā balsī. „Ja manu roku amputēs, tad negribu vairs dzīvot..."

„Paldies par šo jauko ziņu," Vaira skarbi noteica un piecēlās no gultas malas.

Aleksis atkal uz brīdi aizvēra acis.

„Bet ko es kropls darīšu? Esmu taču architekts, un man vajadzīgas abas rokas!"

„Bet es esmu jauna sieviete, un man trūkst mīlestības!" Vaira atcirta un pagriezās pret logu.

Aleksis atbalstījās uz veselās rokas un pacēlās pussēdus.

„Vaira, piedod! Lūdzu piedod, es neapzinājos, ko runāju..."

Vaira apgriezās, piegāja atkal pie gultas, maigi atstūma ievainoto atpakaļ un uzspieda viņa lūpām sirsnīgu skūpstu.

„Mēs abi ar Dāvi tevi gaidām," promejot Vaira piebilda...

— — —

Atkal rudens. Briestošo vārpu svaigās smaržas pilni, pēdējie siltie saules stari lēja mirdzošu zeltu pār ziedošajām viršu druvām, kuŗās, klusi sanēdamas, čaklās bites strādāja savu auglīgo darbu. Saldā ziedu smarža un bišu sanoņa radīja tīkamu, siltu sajūtu, kaut viņu dziesma skanēja kā atvadas vasarai. Šur tur zaļajās sūnās zem sakaltušajām brūnajām priežu skujām jau pamirdzēja bērzlapīšu gan sārtās, gan dzeltenās galviņas. Priedes klusu šalca vakara vēsmā, un mežs sāka pamazām ietīties miglas plīvurā.

Braucējs atlaida pavadu vaļīgāk un ļāva zirgam mierīgi rikšot pa skujām piebirušo meža ceļu. Viņš sapņoja vaļējām acīm.

Bija jau pilnīga tumsa, kad zirgs ietecēja pagalmā, no kuŗa neatskanēja nedz niknu suņu rejas, nedz cita dzīvību vēstītāja skaņa. Kapsētas klusums. Bāla migla kā līķauts izpletās pār atstātajām ēkām.

Aleksis piesēja zirgu pie akas malā augošās liepas un gāja uz dzīvojamo ēku. Logu tumšās acis drūmi raudzījās staltajā jauneklī, kuŗa jaunajā sejā bija iegūlušās rūpju rievas.

Viņš skaļi dauzīja pie durvīm, bet neviens neatbildēja. Tās atverot, no istabas pretī sitās piesmacis gaiss. Izgājis cauri lielajai istabai, Aleksis vēra durvis uz mazo guļamkambari. Nē, bailes tās nebija, tikai satraukums jaucās ar pārsteigumu. Pie mazā galdiņa loga pusē, uz kuŗa vecais Vairas krusttēvs parasti turēja Bībeli un dziesmu grāmatu, kāds sēdēja. Istabā valdīja dziļa tumsa un nepatīkams klusums.

„Kas jūs esat?" klusi, gandrīz čukstus, vaicāja Aleksis, veselo roku atspiedis pret durvju stenderi.

„Tā esmu es, Vaira," tikpat klusi atbildēja sēdētāja.

Alekša roka nevarīgi noslīga gar sāniem, locekļi notirpa, un viņš nedabūja ne vārda pār lūpām. Arī Vaira klusēja. Ienācēju mocīja pašpārmetumi. Kā zaglis viņš bija no Vairas aizgājis, pat nepateicies par viņas lielajām pūlēm. Aleksis paspēra soli uz sēdētājas pusi, bet viņa savu stāvokli nemainīja.

„Vairuli," Aleksis čukstēja, „mīļo Vairuli, neļaunojies. Es tev visu izstāstīšu... Vakar biju pie tevis mājās, bet aukle sacīja, ka esi izbraukusi. Uz kurieni, viņa nezināja teikt. Tā uz labu laimi braucu šurp."

Viņš piegāja pie galdiņa un saņēma Vairas roku savā labajā, kamēr kreisā nedzīva nokarājās gar sāniem. Invalids ar vienu roku! To atcerējies, Aleksis strauji atrāva veselo atpakaļ un, it kā bēgdams pats no sevis, izsteidzās laukā.

Vaira piecēlās un lēnām, galvu noliekusi, izgāja cauri istabām pagalmā. Pie rudenīgajām debesīm mirdzēja zvaigznes, savām zelta acīm noraugoties, zemes bērnu ciešanās.

„Ai!" Vaira klusi pie sevis iesaucās, kad spoža gaismas strēle nozuda aiz meža. Viņa kādreiz bija dzirdējusi, ka, zvaigznēm krītot, kaut kas jāvēlas. Un viņa vēlējās, kaut liktenis viņai atdotu Juri!

Aleksis piegāja pie Vairas, apņēma ar savu veselo roku viņas trauslo augumu un aizveda pie pajūga.

„Brauksim," viņš teica, palīdzēdams Vairai iekāpt ratos.

„Vispirms aizvedīsim Lankam mājas atslēgu," atteica Vaira. „Kopš krusttēva nāves viņš apsaimnieko zemi."

Viņa vēlreiz atskatījās uz tumšajām ēkām, un klusa nopūta izlauzās pār viņas lūpām. Tur palika viņas gaišās bērnības dienu atmiņas, tur palika viņas bērnība un jaunība. No visa pāri palicis tikai baigs tukšums.

„Vairuci, vai vari man piedot?" klusi, it kā baidīdamies, jautāja Aleksis, kad zirgs jau soļoja pa meža ceļu.

Vaira klusēja un raudzījās tumsā. Aleksis noglāstīja viņas roku.

„Jā, Aleksi, piedodu tev visu, ja apsoli turpmāk mani klausīt."

Groži bija atlaisti pavisam vaļīgi, un zirgs mierīgi gāja pa mīksto meža ceļu, arvien dziļāk un dziļāk mežā, ar katru soli attālinot abus braucējus no viņu gaišās saules zemes — bērnības.

Zirgu Aleksim bija aizdevis kāds saimnieks pie stacijas. Pusnaktī tas ierikšoja sava saimnieka sētā. Atbraucējus apsveikt kā pirmais izskrēja liels, melns, pinkains suns, kuŗa dzeltenās acis tumsā spokaini mirdzēja. Aleksim izceļot Vairu no ratiem, istabā iedegās uguns, un saimnieks iznāca saņemt ciemiņus. Viņš vēl bija gados jauns. Vaira ar Aleksi pagaidīja, kamēr saimnieks novieto zirgu, tad visi trīs iegāja istabā. Mājsaimniecību vadīja saimnieka māte. Arī viņa bija piecēlusies un jau rīkojās gar pavardu.

„Nekā smaga jau negribēsit," viņa laipni it kā jautāja. „Uzvārīšu liepziedu tēju. Šorīt cepu kviešu karašas."

Arī saimnieks piebiedrojās viesiem, bet viņa māte priecājās, ka ciemiņiem tik labi garšo viņas karašas. Pilsētas ļaudis kādreiz ir grūti apmierināmi.

Vaira pārgulēja vecās saimnieces istabā, bet Aleksis iegāja jaunā saimnieka guļamkambarī.

No rīta Vaira un Aleksis devās uz staciju.

Leons Rumaks

Pārsteiguma gads trimdas grāmatniecībā

(Nobeigums)

Ja vēl pieskaita jubilāra un prof. B. Leimaņa kopīgi sastādīto pārskatu par Latvijas universitātes matēmatikas un dabas zinātņu fakultāti laikā no 1939.—1969. gadam, tad L. Slaucītāja vārds pērnā gada grāmatu sarakstā atrodams 5 reizes. Jānis Sudrabiņš devis atkal jaunus stāstus un atmiņas par latviešu leģionāru cīņām un pārdzīvojumiem grāmatā „Pēdējās dienas Kurzemē". Dāņu ārsts Aleksandrs Tomsens, kuŗa dzīvesbiedre ir latviete, Silvijas Ancānes tulkojumā tēlo savus piedzīvojumus Vorkutas vergu nometnē grāmatā „Cilvēcības vārdā". Žanis Unāms izdevēja pārveidotā darbā „Karogs vējā" sniedz plašu ieskatu vācu politikas aizkulisēs Latvijā okupācijas laikā no 1941.—1943. gadam. Hugo Vītols grāmatā „Atmodinātās atbalsis" interesantā stāstījumā aizved uz Parīzi un Londonu, kur neatkarīgās Latvijas laikā notika sekmīgas latviešu mākslas izstādes. Lilijas Zariņas atmiņas „Sarkanā migla" par dzīvi krievu okupētajā Latvijā no 1944.—1956. gadam ir tik ļoti saistījušas lasītāju interesi, ka izpārdots pat grāmatas trešais izdevums.

Jaunatnes literātūra noturējusies līdzšinējos apmēros. I. Bite turpinājis savu Latvijas tematiku, dodot krāsojamo grāmatu „Latvijas putni". No Mirdzas Timmas atstātā mantojuma publicēti „Jēriņa piedzīvojumi". Jaunatnes literātūrā faktiski iederas arī iepriekš minētā Irmas Grebzdes grāmata „Tikai meitene" un Irmas Vīksniņas „Absolventu klase". Pārspiedumu piedzīvojis Nikolaja Kalniņa romāns „Rījas zēnu rota" un Luža Bērziņa „Brencis". No zviedru valodas tulkotas A. Lindgrēnas divas grāmatas „Pasaules labākais Karlsons" un „Svētki Rezgalē".

Reliģisko literātūru papildina archibīskapa Arnolda Lūša „Jēzus līdzības un mūsu laikmets". Dr. Kārlim Bilzenam iznākusi sprediķu izlase, bet katoļu prāvests Stanislavs Mozga devis divas grāmatiņas — „Svētā Misa" un „Apbedīšanas liturģija".

Vēsturē atzīmējama prof. Edgara Dunsdorfa „Latvijas vēstures atlants", kurš ir pirmais šāda veida izdevums latviešu valodā, kā arī Pēteŗa Dreimaņa „Latvju tautas vēsture" jauniespiedumā.

Tautas mākslā iznākusi vienīgi Veras Rulliņas grāmatā „Soli pa solim tautas rotaļās, dejās un dančos", kā arī Dr. Arnolda Spekkes 1934. gadā izdotās grāmatiņas „Vecākie latvju tautas apģērba zīmējumi" pārspiedums.

Valodniecībā ievērojama E. Silkalna rediģētā „Runāsim latviski", Vanuškas satādītā latviešu valodas darba burtnīca, E. Rozītes latviešu-angļu valodas vārdnīca, kā arī M. Bukša kaŗa laikā izdotās „Latgaļu-vōcu un vōcu-latgaļu vōrdneica" pārspiedums. Jaunā izdevumā parādījusies H. Kreicera un I. Cēberes skolas grāmata „Mana tēvu valoda" 7. un 8. klasei.

Mūzikā savas gaitas turpina Valentīna Bērzkalna rediģētais rakstu krājums „Latvju mūzika", iznākot 2. sējumam. E. Dārziņa „Melancholiskais valsis" piedzīvojis jaunu izdevumu, bet, gatavojoties dziesmu svētkiem Kanadā, izdots (gan tikai koristu vajadzībām) „Koŗa dziesmu krājums". Jēkaba Poruka solodziesmas sācis izdot viņa piemiņas fonds ar pirmo krājumu „Es dziesmu meklēju". Iznākušas arī V. Sandera un L. Slaucītāja solodziesmas, V. Sanders bez tam izdevis „Ziemassvētku dziesmas". Atsevišķā sējumā sakopotas „Latgaļu tautas dziesmas", bet atklātā tirgū tās nav dabūjamas.

Pievēršoties publikācijām svešvalodās, Baltiešu institūts Kēnigšteinā, Rietumvācijā, Dr. A. Namsona redakcijā jau 8. gadu izdevis Baltijas valstīm veltītu rakstu krājumu „Acta Baltica", kuŗā ar saviem darbiem piedalās arī vairāki latviešu autori. Atsevišķā novilkumā iespiests „Acta Baltica" publicētā Dr. E. Andersona raksta „Die militärische Situation der baltischen Staaten" speciāls izdevums. Diezgan daudz diskusiju periodikā un referātos izsauca Bud Berzinga „Sex Songs of the Ancient Lets" — latviešu nerātno tautas dziesmu tulkojums angļu valodā. Inž. G. Dravnieks zviedru valodā izdevis grāmatu par māju un pavardu, bet prof. B. Jirgensons un prof. A. Jumiķis pa mācību grāmatai angļu valodā. Plašs ir Vācijā dzīvojošā architekta Jēkaba Ozola doktora disertācijas darbs vācu valodā „Die baltische Steinkistengräberkultur", kurš izdots Rietumberlīnē. Velta Rūķe-Draviņa izdevusi zviedru valodā „Sprak i kontakt". Teoloģijas profesors Dr. Arvīds Ziedonis, kurš pašreiz strādā gar R. Blaumani, savukārt izdevis doktora disertāciju par Raini „The Religious Philosophy of Janis Rainis", kuŗa guvusi ļoti labas atsauksmes amerikāņu periodikā.

Ojārs Jēgens izdevis 9 faksimilizdevumus.

Kalendāru laukā nav vairs iznācis vienīgi katoļu kalendārs, bet pārējie turpinājuši savas gaitas ar līdzšinējo neatlaidību, dažs pat paplašinātos apmēros.

Kāds ir vispārējais vērtējums? Izņemot vienu patvarīgu izdevēju, visiem grāmatu izdevējiem pienākas atzinība un pateicība par latviešu kultūras jaunrades veidošanu un veicināšanu. Protams, vairāk vēlēties var vienmēr, bet tas būtu pāri mūsu spēkiem. Kā jau sākumā teikts, 1969. gads ar 152 izdevumiem un kopskaitā 24.113 lappusēm bijis īsts pārsteiguma gads, jo esam devuši vairāk nekā lielākie optimisti paredzēja. Raksturīgi, ka dzejā parādījies tikai viens jauns autors — Karmena Kurzemniece.

Apgādu snieguma ziņā, tāpat kā visos iepriekšējos gados, rosīgākais bijis Grāmatu Draugs Ņujorkā, kurš izdevis 20 grāmatu un 1 kalendāru, kopskaitā 5373 lappuses. Ar lielu atstarpi seko apgāds Tilts ar 9 grāmatām un 2797 lpp., tad Latvju Grāmata ar 7 izdevumiem un 1969 lpp., Latgaļu izdevniecība ar 4 grāmatām un 1098 lpp. apgāds Daugavas Vanags ar 4 grāmatām un 1076 lpp., Ziemeļblāzma ar 3 grāmatām un 931 lpp., Daugava ar 3 grāmatām un 730 lpp. Arī apgāds Imanta izdevis 3 grāmatas, bet to lappušu kopskaits tikai 238. Vienu vai divas grāmatas publicējuši vairāki izdevēji — gan pastāvīgi, gan gadījuma izdevēji. Grāmatas, kuŗas sarakstītas citās valodās, pa lielākai daļai izdevuši citu tautu apgādi.

Ausma Jaunzeme

DABAS RIETS

Tumša, tumša saule lec
dzeltenas upes malā.

Pāri tiltam bij meži
pļavās ar tevi gulēju smilgās
strautā ūdens karstajā saulē.

Acis kož dūmi
pelēka skursteņu jūra
aizsedz skatu uz augšu.

Skrējām pa krastu un viļņiem
skaitījām oļus un kaijas.

Egles platie zari man sniedzās pāri
gulēju mīkstās skujās
saules sasilušās sūnās
skatījos zaļuma pusklātajā zilumā
egles zari liekdamies svētīja mani un mūs.

Meklēju egli ēnai
dienvidus dusai
skuju smaržai.

Atradu celmu.

Aplausi latviskajai koklei

LATVIEŠU JAUNIEŠI PIEDALĀS KAPTEINIM KUKAM VELTĪTĀ SARĪKOJUMĀ SIDNEJĀ

Kā raksta „Austrālijas Latvietis" 27. marta numurā, kapteiņa Kuka vēsturisko piestāšanos pirms 200 gadiem Austrālijas krastā šai kontinentā atzīmē dažādos veidos. Tā kā tas notika Botnijas līcī, tad visvairāk šo vēsturisko notikumu atzīmē sidnejieši. Šai sakarā ieceļotāju labvēļi Labo kaimiņu padomes rindās bija izplānojuši plašāku sarīkojumu virkni,kurā galvenokārt uzstājās ieceļotāji. Latvieši bija aicināti piedalīties jaunatnes koncertā, plašākā pieaugušo koncertā, daiļamatniecības skatē un mākslas izstādē.

Jaunatnes koncerts notika 14. marta pēcpusdienā Sidnejas pilsētas namā. Apmeklētāju bija saradies maz — gandrīz tikai paši dalībnieki, to tuvinieki un draugi. Austrālieši bija mazāk nekā pašu ieceļotāju rīkotajos aktos un koncertos, kuros austrāliešu politiķi ierodas visai labprāt. Arī latviešus redzēja tikai nedaudzus — jaunatnes pulciņa Rota dalībnieku vecākus. Skeptiski vēroju rīkotāju skraidīšanu un domāju, vai nebūtu labāk pasēdēt Haidparka zālītē un izbaudīt Austrālijas atvasaru. Paliku tomēr un par to vēlāk priecājos no sirds, jo jaunatne visu darīja ar sajūsmu un lepnumu.

Programmu ievadīja slavenās Skotu koledžas dūdu orķestris. Ar disciplinētu uznākšanu, komandām un bungām. Skotu brunčiši līdz ceļiem, bet svārki un galvassegas greznas. Dzirdot vienu skotu melodiju pēc otras, veselas 15 minūtes, aizmirsās viss ārišķīgais un skaņēja tikai skotu smeldze, rūgtums un lepnums. Ķeltu deju skolas 5 meitenes pēc tam tīri demonstrēja skotu un īru dejas viena pašā dūdinieka pavadījumā. Brīnums, ka vienas skotu dūdas var piepildīt lielo Sidnejas pilsētas nama zāli! Sekoja Fortielas meiteņu vidusskolas koris, ritmiski dziedot četrus madrigālus — senas angļu dziesmas. Bieži slavētās izlases skolas 10 meiteņu kori īsos formas minisvārciņos enerģiski diriģēja jauna skolotāja vēl īsākos svārciņos. No aizmugures tālākas vietas skatoties, likās, ka lellītes trallinātu šīs 400 gadu vecās melodijas.

Vienkāršs un tīkams bija velsieša Roja Voterzona tenors, velšu valodā dziedot tautas dziesmas un angliski atstāstot to saturu. Dziesmu senatnīgumu vienkārši pastiprināja Atrides Frostas īru arpas pavadījums. Pārsteigumu sagādāja Kenterberijas zēnu vidusskolas koris ar trim ungāru tautas dziesmām ungāriski. Vēl lielāku pārsteigumu radīja lielais ukraiņu bērnu koris ar 54 dziedātājiem, no 8 gadu vecuma līdz balss lūzumam. Ietērpti ukraiņu gaišu un skautu formas tērpos, kā tautas tērpos, viņi ar lepnumu dziedāja ukrainiski.

Latviešu jaunatnes kopas Rotas 8 koklētāji (5 meitenes un 3 zēni) bija iedalīti koncerta otrā daļā. Pirms tam zāli bija piepūtuši Benkstaunas policijas zēnu kluba radzinieki un pielēkusi ukraiņu tautas deju kopa. Programmas vadītājs vienkārši pieteica koklētājus un lūdza latviešu meiteni Anitu pastāstīt par kokli.Anitas Apines balss ir skolota teātra izrādēs un klausītājiem tīkami pastāstīja par kokles senatnīgumu, maigo skaņu būvi, stīgu skaitu. Koklētāju ansamblis sāka ar sēro „Saulīt tecēj'", pārgāja uz „Pūt, vējiņi", tad draiskāko „Meita gāja uz avotu" un „Seši mazi bundzenieki". Pēc piecu melodiju atskaņošanas bija mazs pārtraukums, tad otras piecas melodijas. Pēc ukrainiskās brāzmainības, bravūras un skaļuma kokļu labestīgā saskaņa aizveda kā skumjās, tā priekos. Laikam arī klausītāji neapzināti to izjuta, jo zālē valdīja neparasts klusums, kokļu melodijām esot labi sadzirdamām. Atšķirīgie tautas tērpi, to etnogrāfiski pareizais gars un meiteņu ziemeļnieciskā kautrība vēl vairāk iesildīja klausītājus, un, koklēšanai izskanot, zāli pāršalca neparasti skaļi aplausi.

Vakara koncertā latviešus reprezentēja soprāns Olga Pījolo, dziedot latviešu tautas dziesmas. Programmā bija pastāstīts, ka viņa beigusi konservātoriju Rīgā, dziedājusi ABC raidītājā un vairākos koncertos, kā arī iedziedājusi skaņu platē 19 latviešu tautas dziesmu ar kopnosaukumu „Māte".

Latviešu stendu kopīgajā daiļamatniecības izstādē Voltona veikalā bija organizējusi rokdarbu kopas pr-ce E. Palava ar Apspiestu tautu nedēļas komitejas latviešu pārstāvjiem P. Saknī un G. Bogdanoviču. Izstāde bija atvērta no 6. — 18 aprīlim.

Mākslas izstādē, kuru 31. martā atklāja Commonwealth Savings Bank namā, bija aicināti piedalīties Sidnejas latviešu mākslinieki U. Ābolīņš, Dž Krīvs, H. Norītis, R. Rumba, V. Salnāja un R. Zusters.

Z.

Jāņa Zuntaka izstāde Ņujorkā

Toronto latviešu gleznotāja un Kanadas latviešu mākslinieku Latvis priekšnieka Jāņa Zuntaka 2. patstāvīgo gleznu izstādi Ņujorkā 15. martā DV namā atklāja DV apvienības Ņujorkā priekšnieks K. Kitners, bet rakstnieks Nikolajs Kalniņš iepazīstināja izstādes apmeklētājus ar mākslinieka dzīves un darba gaitām, piezīmējot, ka J. Zuntaks nācis no Liepājas, kuŗa mums devusi jo daudzus izcilus gleznotājus — prof. Augustu Annusu, Jāni Galli, M. Mitrēvicu, Austru Oguli, Margaritu Kovaļevsku un citus. Raksturojot Jāņa Zuntaka glezniecību, runātājs uzsvēra, ka tā ir svešuma iespaidu neskarta, bet mākslinieks pats sevi uzskata par atmiņu gleznotāju, kuras viņš iemūžina dzimtenes ainavās. J. Zuntaks trimdā sarīkojis 22 patstāvīgas gleznu izstādes, no kurām 10 notikušas Kanadā, bet 12 ASV. Zinot, kādas grūtības jāpārvar izstāžu rīkošanā, jā cildina mākslinieks par labo gribu un uzņēmību, to veicot. Tā kā J. Zuntaks savā mākslā ir nacionāls — nacionālo ideju un centienu aizstāvis un sekmētājs, viņš jāvērtē kā cīnītājs — stāvētājs uz barikādēm. Nobeigumā N. Kalniņš, citējot Jāņa Jaunsudrabiņa dzejoļa „Bērnam" dažus pantus, kuros skarts dzimtenes mīlestības temats, norādīja, ka šīs vārsmas attiecināmas ne tikai uz mākslinieku Jāni Zuntaku, bet arī uz ikvienu latviešu trimdinieku.

Pēc N. Kalniņa izstādes atklāšanas uzrunas ap 100 ieradušos Jāņa Zuntaka mākslas cienītāju rūpīgāk apskatīja viņa atvesto „ciema kukuli" — 30 eļļas gleznu, kuras spēcīgos toņos pastoza triepiena technikā rādīja Latvijas ainavas — gan ziemas baltumā, gan rudens krāšņumā, gan saulrieta apmirdzētas, gan drūmu mākoņu segtas. Skatītāju uzmanību saistīja arī daži plikņi un žanrs „Kartupeļu racējas", „Uz skolu", „Vasara Sidrabenē" un citi.

Jau izstādes atklāšanas dienā apmeklētāji nopirka četrus darbus. Skate turpinājās līdz 21. martam.

A. B-de

Pūpolsvētdienas koncerts Čikagā

Turpinot iepriekšējo gadu tradiciju, Čikagas latviešu katoļu draudzes kristīgās baznīcas Pūpolu svētdienas notikumus atzīmēja ar garīgu koncertu, kuŗa programmā bija dziesmas Kristus slavināšanai un par Golgātas ciešanām. Kā soliste koncertā piedalījās kontralts Antonīna Vaivode ar Martu Borgielu kā pavadītāju.

No latviešu komponistiem, kuŗi pieskārušies minētajiem tematiem par Kristus ciešanām, programmā bija Jāzepa Vītola korāļstila dziesma „Ak Kungs, Tavas slāpes" un Viktora Baštika plašākā formā veidotā „Kas tur mirdz uz Golgātas". Pārējie programmas autori bija cittautieši, dziesmu teksti gan latviskā tulkojumā. Himniskā pacilātībā bija veidotas Skota, Forē, Dvoržaka un Hummela dziesmas, pārējie darbi (Storka, Varē u. c.) rakstīti rezignētās skaņās.

Šie pretstati — Kristus slavināšanas dziesmas un ciešanu stāsti atskaņojumā prasa īpatu izteiksmi un plašus balss līdzekļus. Antoninas Vaivodes priekšnesumos šai koncertā vērojām iepriecinošu progresu. Dziedones balss apjoms paplašinājies un izlīdzinājies visā diapazonā. Stabilā elpā skaisti rezonēja klusinātie toņi ar saistošu skaņu kāpinājumu, kā tas skanēja Dvoržaka, Forē un Hummela dziesmu atskaņojumos. Tembrālī to spēcīgie kāpinājumi var sacensties ar dramatisku soprānu.

Skaistais frazējums, īpaši klusinātajās skaņās, bija visā Vivaldi un Baštika dziesmās. Visi iestudējumi tika bija rūpīgi posti, tajos staroja pārdzīvojums un sirdsdegme.

Dziedātāju labi atbalstīja pianistē pavadītāja Marta Borgiela. Jaunā māksliniece izmantoja visas iespējas ar elektroniska ērģeļu trūcīgo reģistru skaitu un vienmēr bija ciešā kontaktā ar solobalsi, gaumīgi izceļot pavadījuma ievadījumu un starpspēles. Koncerts bija labi apmeklēts.

Eduards Ramats

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Kristīgā Balss" Nr. 3, Amerikas latviešu baptistu apvienības mēnešraksts, marts 1970, redaktors R. Ekšteins, 16 lpp.

„Dieva kokle", latviešu reliģiskās dzejas antoloģija, sakārtojis Fricis Dziesma, Normunds Hartmaņa sējuma mets, izdevis apgāds Daugava 1969. gadā, 190 lpp.

„Gaisma" Nr. 4 (8), latviešu katoļu žurnāls reliģijai un kultūrai, 1969. gada oktobra/decembra burtnīca, atb. redaktors Dr. P. Cirsis, 48 lpp.

Fricis Dziesma „Klusuma zvaigzne", dzejoļi 1948.—1969. g., izdevis apgāds Imanta 1969. gadā, autora portrets pēc Sofijas Samsones gleznas, vāka viņeti zīmējis Eduards Dzenis, 76 lpp.

KĻŪDAS LABOJUMS

Mūsu laikraksta iepriekšējā numurā rakstā par Rīgā mirušo dziedoni Arnoldu Jēkabsonu minēta arī konkordija Zelmenis. Tā ir pārpratuma kļūda, jo domāta vienotne Zelmenis.

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(76. turpinājums)

„Tēv, es iešu pati uz Polijas konsulātu! Es viņiem visu izskaidrošu. Nevar būt, ka mūsu kāzu ceļojums ir tik svarīgs notikums. Tie cilvēki ir pārskatījušies. Kurš nekļūdās? Rīt pat, Česlav, došos pie viņiem. Vai ne, tēv, tas taču būs tas labākais?"

Vanda raudzījās uz abiem vīriešiem, bet tie klusēja. Česlavs mazliet pavīpsnāja un tad teica:

„Mīļā Vanda, netērē veltīgi laiku. Ja tēva draugiem nav izdevies, tad vēl lielāka neizdošanās sagaida tevi. Viņi atradīs simtiem iemeslu, pavisam nevainīgu un pārliecinošu, ka pagaidām nevar. Bet šis 'pagaidām' paliks spēkā visu laiku, kamēr Polijas valdība nebūs saimnieks savā zemē. Katrs cilvēks, kas atgādina Katinas noziegumu, tas noziedzniekiem ir bīstams... Mēs, mīļā Vanda nekā nevaram grozīt. Varbūt arī ir labāk, ka šis brauciens izput, mums vēl atrodoties šajā pusē, nekā tad, ja būtu jau Varšavā. Sentimentāli mēs drīkstam būt tikai savās personīgajās attiecībās, bet lai Dievs pasarga no sentimentālitātes, ja ir darīšana ar cilvēkiem, kuŗiem netīra sirdsapziņa un asiņainas rokas! Amorāli cilvēki nav pārvēršami, viņus var desmit reižu mazgāt svētā ūdenī, bet viņi paliks netīri. Dostojevska varoņi, kuŗi nogalina pārliecības labad, pārdeg paši sevī, kad noziegums ir atklāts, jo viņi pārliecinās, ka ar noziegumu nevar labot pasauli, nevar ieviest labāku kārtību. Bet tie ļaudis, ar kuŗiem mums darīšana, ir cilvēki automāti, varas un mantkārības apsēsti. Patiesībā viņiem piedēvēt cilvēka apzīmējumu ir apgrēcība, jo viņiem nav sirdsapziņas, nav pasaules uzskata, un viņiem tāds arī nemaz nav vajadzīgs, jo tas tikai traucētu labsajūtu, uzliktu zināmus ierobežojumus. Tad ir vēl dzīvi radījumi, kuŗi piedzimst ar avantūristu dotībām. Līdzjūtība viņiem liekas sveša, labsirdība pazemojoša, sirdsapziņa vecmodīga, bet viņiem vajaga piedzīvojumu, vajadzīga rupja romantika, vajadzīga slava, kaut arī tā pirkta par trīsdesmit sudraba gabaliem. Vienalga, kas piedāvā šīs izdevības, tam viņi kalpo uzticīgi un padevīgi līdz nākamai iespējai. Tādēļ nebrīnīsimies, ka tie paši mūsu tautieši, kuŗi sadarbojās ar nacionālsociālistu varmācības mašīnu, ir vispadevīgākie komūnisma varas instrumenti. Viņi nodod savus vecākus un brāļus un darba biedrus, jo pārdošanās ir viņu dabas dziļākā tieksme. Ne velti Makiavelli domā, ka cilvēki ir dzimuši nelieši un kā ar vārda lauzējiem ar viņiem arī jāapietas. Īstenība nav gluži tāda. Bet tie, kuŗiem ir vara, kuŗi tīko pēc varas vai tai kalpo, ir spējīgi pastrādāt vislielākos noziegumus nenodrebot. Piedodiet, ka aizgāju par tālu, bet vēlējos tikai noskaidrot šī aizlieguma būtību."

Česlavs raudzījās uz tēvu un uz tā meitu, savu sievu. Vai viņi sapratuši? Vanda — varbūt, bet pana Kvjatkovska sejā paudās trula nezina. Viņa mūža mērķis — bija draudzēties ar tiem, kuŗiem ir vara, kuŗiem ir iespaids, jo tikai tie varēja sagādāt izdevību, lai noslēgtu labu veikalu. Kvjatkovskim dzīves jēga sākās no peļņas.

Vanda pieķērās atkal vīram pie elkoņa un skumji izdvesa:

„Es zināju, ka ļaudis ir nožēlojami radījumi, vāji un gļēvi, bet īstenībā pārspēj grāmatas. Česlavam ir taisnība, tikai taisnības atziņa nemaina manu vilšanās rūgtumu. Ja kaut kas iecerēts un tas neglābjami aiziet bojā, tad nelīdz mierinājumi un prātīgi padomi, tam visam jāpārsāp. Laiks gan visu dziedē, bet medicīna pazīst arī nedziedināmas brūces..."

Vandai acu kaktiņos riesās asaras. Viņa sakniebа lūpas.

„Rīts būs gudrāks par vakaru," beidzot noteica pans Kvjatkovskis. „Iesim, bērni, vakariņās. Es nekad ilgi nedomāju par izdevību, kuŗa pagājusi garām. Tas tikai mūs noslogo ar nevajadzīgu smagumu un kavē raudzīties pretim rītdienai. Veikalnieks, kas domā tikai par vakar zaudēto, zaudēs arī rīt, jo nevarēs pietiekami uzmanīgi orientēties apstākļos, ko solīs nākamā diena... Iesim, bērni..." vedināja pans Kvjatkovskis meitu un znotu. „Labas vakariņas nomierina vairāk nekā bikts."

Česlavs soļoja līdzās sievai, ieelpoja atkal jasmīnu un rožu smaržu, bet šī smarža viņam tagad atgādināja smagu trūdu birgu. Tālumā nešalkoja jūra, bet Katinas meža priedes, kuŗu paēnā neapkoptā kapā atdusas viņa tēvs. Katinas mežs... Viņš redzēja it kā murgos satrūdējušus ķermeņus poļu virsnieku tērpos, kuŗus bija saudzējusi zeme. Jostas un zābaki kā no gumijas, bet tērpi pilni trūdu smakas un ķermeņu sulas, kuŗa sajaukusies ar zemes valgumu. Viņš bija kādreiz lasījis, šausmu drebināts, par masu kapu atvēršanu 1943. gada aprīlī. Visi pierādījumi, kuŗi atrasti pie nogalinātajiem: vēstules un laikraksti poļu un krievu valodā, bija no laika ne vēlāk kā 1940. gada marts un aprīlis. Astoņos masu kapos atraka 4243 līķus. Česlavs atkal atcerējās aculiecinieka nostāstu, it kā to būtu iemācījies no galvas:

— Visapkārt mums izplatījās briesmīga trūdu smaka; tās pilns bija mežs, koki, smiltis, zāle un krūmi, pat dzīvie cilvēki, kuŗi locījās, nokāpuši masu kapā. Cilvēki,ar kuŗiem runāju, bija no galvas līdz kājām piesātināti ar šo pretīgo smaku. Viss gaiss bija pilns nāves elpas. Es izņēmu kabatas drānu, lai neieelpotu šo smaku, bet man likās, ka nosmakšu.

Nogalinātie bija saspiesti kopā, saplūduši, iznīcības savienoti, kā bija cīnījušies vīrs pie vīra, plecu pie pleca pret sabiedrotajām teitoņu un skitu ordām, kuŗas tūkstošiem gadu bija paradušas bradāt mazo tautu zemes un dzīvības. Līķračiem bija lielas pūles, īpaši masu kapa pēdējos slāņos, atbrīvot kopā savijušos kaŗavīru ķermeņus citu no cita. Līķi bija uzmanīgi jāatbīda viens no otra, lai varētu izcelt laukā, nolikt dienas gaismā rindā...

Cilvēku izgudrotās ierīces nebija liekamas lietā, lai izmeklētu, kas nogalinātajiem kabatās. Zābakus varēja pārgriezt, lai tos novilktu no satrūdējušajām kājām. Rokas un kājas dažam izgrieztas... Kādam pie krūtīm vēl kaujas nopelnu goda krusts. Citi svārkos, citi mēteļos, kuŗi visi piesūkušies ar lipīgo līķu masu. Masa. Padomju zemē tik allaž lietots un iecienīts vārds.

Katrs atradums tika rūpīgi pārbaudīts. Kam vien bija kāda vērtība kā pierādījumam, uzskatāms par ģimenes relikviju, vai arī palīdzēja noskaidrot nogalinātā personību, līķus apskatot, tika nolikts savrup. Personīgie dokumenti, personas apliecības, dienas grāmatas, piezīmju burtnīcas, vēstules, fotografijas, svēti medaljoni, lūgšanas grāmatas, medaļas, krusti, gredzeni. Visu savāca un ievietoja speciālās aploksnēs, apzīmēja ar numuru, tādu pašu numuru pievienoja līķim, pirms to apbedīja masu kapā garīdznieku iesvētītā zemē."

Česlavs Dombrovskis soļoja līdzās sievai; viņa ausīs nešalkoja vairs Anglijas vasaras vējš, bet šausmu atbalss no Katinas sila. Tie bija kādas traģēdijas pēdējā cēliena sausi fakti, neizvērsts atstāstījums. Neviens nebija uzdrošinājies attēlot šo upuŗu mokas un atrast tām attaisnojumu. Jaltā, pie viena galda sēžot ar slepkavām, Rietumu morāles sargi dzēra vīnu, kuŗu pasniedza nobendētā Krievijas valdnieka zelta biķeros, un neviens tai brīdī nejautāja, par kādu cenu brīvie ļaudis, kuŗus lolojusi kristīgā kultūra un rietumu civilizācija, pērk mieru tiem, kas cietuši visvairāk.

(Turpinājums sekos)

Līdz šim plašākā vanadžu pulcēšanās

KANADAS VANADŽU 17. SALIDOJUMS TORONTO (1)

Kanadas vanadžu salidojumā Toronto: no kreisās (pulksteņa rādītāja virzienā) — M. Millere, E. Dzītara (abas Otava), A. Stārasta (Ošava), A. Vilka, I. Breikša (abas Hamiltona), I. Bērziņa (Londona, nosegta), V. Māldere (Montreala), I. Blāķe (Bafalo) un S. Kukņa (Bramptona). Foto: J. Liģers

Skaidrākā liecība, ka vanadzēs DV organizācijas ideja ir dzīva un viņas iet kopsolī ar vanagiem, bija Kanadas vanadžu 17. salidojums Latviešu leģiona 25 g. atceres zīmē Toronto 21. martā, kuŗā pulcējās 65 vanadzes, pārsniedzot iepriekšējo salidojumu dalībnieču skaitu. Salidojuma ievadījumā lielā vanadžu saime piedalījās Latviešu leģiona atceres dievkalpojumā Sv. Jāņa baznīcā, kur kopīgā gājienā ar Kanadas vanadzēm soļoja arī kaimiņzemes viešņas — ASV vanadžu pr-ce V. Freija, Bafalo kopas pr-ce I. Blāķe, Detroitas kopas pr-ce A. Tidemane un Ročestras kopas pr-ce N. Krēsliņa ar vanadzēm A. Izaku, B. Dzeni un A. Serdāni.

Salidojuma darba sēde notika DV namā, piedaloties Kanadas vanadžu valdei ar pr-ci M. Jonāni, viņas vietnieci T. Gaillīti un sekretāri N. Pulciņu, kā arī DV mēnešraksta vanadžu nodaļas redaktrisei T. Krūkai, kādreizējai vanadžu pr-cei I. Breikšai, ASV viešņām, Kanadas kopu 30 delegātēm un citām vanadzēm. Tā salidojumā bija pārstāvētas 12 vanadžu kopas, delegātēm ierodoties jo kuplā skaitā ne vien no Toronto, Hamiltonas, Bramptonas, Ošavas, Sv. Katrīnām, Niagaras, Kičeneras, Londonas un Druvas kopām, bet arī no attālākām kopām Otavā, Montreālā un Sadberijā.

Darba sēdi ievadot, vanadžu saimi apsveica „mājas māte", — Toronto vanadžu kopas pr-ce R. Zamlovska, izlūdzoties kopīgam darbam Dieva svētību ar deportētā dzejnieka Leonīda Breikša vārdiem: „. . . dod mums spēku, dod mums drosmi, dod mums vienprātību, Tēvs!" Viņa pasniedza ziedu un grāmatu veltes Kanadas vanadžu valdei un DV mēnešraksta vanadžu nodaļas redaktrisei pateicībā par vanadžu labā veikto darbu.

Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne salidojumu atklāt bija aicinājusi jauno DV organizācijas priekšnieku V. Hazneru, kas Kanadas vanadžu dzīvē bija vienreizējs notikums jo salidojumā ierasties nekad nebija varējis līdzšinējais organizācijas priekšnieks V. Janums. Kopā ar V. Hazneru ieradās arī LNAK valdes pr-dis T. Kronbergs, lai pirmo reizi sava amata laikā sveiktu vanadžu saimi, kuŗa abus sumināja ar dziesmu „Daugav's abas malas".

V. Hazners, uzrunājot vanadzes, norādīja uz latviešu sievietes pienākumiem dzīvē, izceļot viņu kā latviskās ģimenes audzinātāju, pēc tam mudinot vanadzes nekad nepagurt jaunu ceļu meklēšanā, lai sagatavotu organizācijas darbam jauno maiņu. Runātājs aicināja sadarboties ar kanadiešu organizācijām, lai brīvo pasauli iepazīstinātu ar apspiesto tautu likteni, nobeigumā novēlot Kanadas vanadzēm kopā ar savām kaimiņzemes māsām nākotnes darbu celt, Raiņa vārdiem runājot, „. . . viļņu baltos augstumos".

LNAK valdes pr-dis T. Kronbergs, priecādamies par salidojuma dalībnieču lielo skaitu, sveica vanadzes, aicinot būt krietnam balstam vīru darbā DV organizācijā, tāpat modrām cīnītājām pret jaunstrāvojumiem latviešu sabiedrībā, kuŗi grib bremzēt un pat graut mūsu nacionālo domu.

M. Jonāne, pateicoties apsveicējiem, pasniedza viņiem Bramptonas vanadžu kopas pr-ces S. Kukņas atvestos rožu ziedus, bet V. Hazners piedevā vēl saņēma kokgriezēja H. Lapiņa darinātu un dāvinātu albumu ar uzņēmumiem no Kanadas vanadžu dzīves. Turpinājumā M. Jonāne apsveica Kanadas vanadžu saimi un ASV viešņas. Pateikdamās ikvienai darba darītājai, viņa norādīja, ka vanadžu rosme bijusi sevišķi liela aizvadītajā latviešu kaŗavīru gadā, un vēlēja: „Kaut mūsu darbs nerimtu nekad, bet dzīvotu kā latviešu varoņu gars!" Šī 17. salidojuma atcerei nelielas veltes (DV zīmi kokgriezumā) saņēma ASV vanadžu pr-ce V. Freija, tāpat klātesošās ASV kopu priekšnieces, bet sevišķu pateicību Toronto kopas pr-ce R. Zamlovska par atbildīgo pienākumu veikšanu, salidojumu organizējot.

ASV vanadžu pr-ce V. Freija atkalredzēšanās priekā sveica kopīgā darba veicējas vārdiem: „Kā uzcelt spējam vienotības ēku? Tā jāceļ kopīgiem spēkiem, pamatos liekot mūsu visu labo gribu, jo tikai vienotībā ik darbs kļūst liels!" Detroitas vanadžu kopas pr-ce A. Tidemane vēlēja raitu darba gaitu un mudināja nekad neaizmirst DV emblēmas nozīmi. Ročestras kopas pr-ce N. Krēsliņa savā vēlējumā ietvēra domu: „Atskatoties atpakaļ dienas gaismā, mēs redzam, cik liela tumsa ir mūsu dzimtenē . . . Kas ir vanadzes pienākums? Neļauj nevienam pakrist savā acu priekšā, sniedz roku tam, kas krīt, jo, paceļot otru, tu celsi pati sevi, un tad tu, vanadze, būsi izaugusi liela!" Bafalo kopas pr-ce I. Blāķe, kuŗa salidojumā piedalījās jau otru reizi, savā apsveikumā atgādināja: „Nepagurstiet darbā un cīņā, jo mūsu labā agrāk cīnījās vīri, bet tagad cīnās mūsu dēli. Kaŗš vēl nav galā, arī mūsu darbs nav galā, tādēļ mūsu pienākums ir strādāt un cīnīties, cik spējam!"

Rakstveidā salidojuma dalībnieces bija sveikušas globālā vanadžu pr-ce M. Ķeņģe Anglijā, Austrālijas bijušā priekšniece I. Dance un pašreizējā M. Bagun-Bērziņa, Vācijas vanadžu pr-ce T. Gütmane, kā arī Minesotas, Britu Kolumbijas, Sūsenmarijas, Manitobas, Edmontonas un Albertas kopu priekšnieces.

Tiešo darba sēdi vadīja Astrīda Robežgruntniece, bet protokolēja Tamāra Gailīte, abas no Hamiltonas. Par Kanadas vanadžu valdes un kopu darbību aizvadītajā gadā konspektīvu pārskatu nolasīja valdes sekretāre N. Pulciņa, bet pr-ce M. Jonāne ar gandarījumu pieminēja līdz šim vienīgo Kanadas vanadžu ansambli Senatni, kuŗš sekmīgi darbojas jau 5 gadus Sv. Katrīnās. Ansambļa dalībniece, I. Andersone piebilda, ka Senatne bez koncertiem un izbraukumiem ar dziesmām priecinājusi arī kanadiešus veco ļaužu mītnēs, pie kam tautas dejas rādījušas un vakaru programmu vadījušas jaunās vanadzes.

V. Freija īsā ziņojumā informēja, ka ASV 21 kopā pašreiz darbojas 743 vanadzes. Vairākas kopas rīko speciālu ceremoniālu, uzņemot savās rindās jaunas vanadzes. Pērn izveidota jauna kopa Bafalo ar 22 vanadzēm. Aizvadītā kaŗavīru gada ietvaros gandrīz visos lielākajos latviešu centros, kur darbojas vanadzes, ar ziediem greznoti altāŗi ne vien latviešu, bet arī amerikāņu un citu konfesiju baznīcās, lai godinātu kaŗavīrus un reizē atgādinātu amerikāņiem latviešu tautai nolaupīto dzimteni. Lāčplēšu dienas atcerē un arī Ziemsvētkos vanadzes sveikušas latviešu izcelsmes kaŗavīrus, kuŗi atgriezušies no Vietnamas, gan arī tos, kuŗu cīņa tur vēl nav galā. Materiāli atbalstītas jauniešu Divreizdivi nometnes, par ko pateikdamies, jaunieši rīkojuši vanadžu kopām speciālus vakarus, paši gādājot par priekšnesumiem, kā arī pastāstot par nometnēs gūtajiem iespaidiem un zināšanām. Detroitas, Milvoku un Ņujorkas kopas izdod informātīva rakstura apkārtrakstus. ASV sekmīgi darbojas 4 vanadžu dziesmu ansambļi.

Sēdes gaitā, sekojot DV centrālās valdes aicinājumam, vanadžu darbības saskaņošanai brīvajā pasaulē pārrunāja vadlīniju grozījumu un, delegātēm balsojot, vienprātīgi pieņēma ierosinātos grozījumus ar dažiem papildinājumiem. Šo vadlīniju grozījumu pēc tam iesniedza Kanadas DV nodaļu delegātu sapulcei nobalsošanai un virzīšanai tālāk centrālajai valdei.

T. G.

Apsolīts vēsturiskais diriģenta zizlis

Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku rīcības komitejas sēdē 31. martā priekšsēdis Ž. Šmits ziņoja, ka būs iespējams dabūt Indriķa Zīles diriģenta zizli, ar kuŗu 1873. gadā Rīgā vadīts pirmais latviešu vispārējo dziesmu svētku kopkoris. Zizlis glabājas pie Indriķa Zīles mazmeitas Grīnupes, kuŗa tagad dzīvo ASV. Tāpat būs iespējams saņemt dziesmu svētku karogu, kuŗu pirmo reizi lietoja pirmo latviešu vispārējo dziesmu svētku 90 gadu atceres zīmē 193. gadā dziesmu svētkos Klīvlendā.

Dziesmu svētku balles administrātora pienākumus uzņēmies Toronto latviešu biedrības priekšnieks I. Alksnis. Kopkoŗa administrātors būs St. Leimanis, bet koristu un dejotāju ēdināšanas pārzināšanu uzņēmās Irma Plīse un Milda Bebre ar palīdzēm. Kopkorim vēl pieteikušies trīs jauni diedātāji — Zenta, Māris un Māra Ozoli no Britu Kolumbijas.

Toronto muitā pašreiz atrodas no Japānas sūtītie 4000 svētku žetoni, kuŗus pasūtināja pērnā gada rudenī. Mākslinieks Eduards Dzenis dziesmu svētku vadonim bija iesniedzis četrus vāka metus, no kuŗiem svētku rīcības komiteja izvēlējās zīmējumu ar trejdeksni uz gaiši brūna fona.

Pirmais plašāka mēroga tautas deju mēģinājums notika 5. aprīlī Toronto. Nākošie rajona mēroga dejotāju mēģinājumi notiks 11. aprīlī Ņujorkā un 18. aprīlī Čikagā. Rīcības komiteja nolēma dziesmu svētku atklāšanas sarīkojuma sākumu 27. jūnijā no plkst. 2 pēcpusdienā pārcelt uz plkst. 11 priekšpusdienā, lai tā dalībnieki varētu piedalīties arī Līgo svētkos, kuŗi tās pašas dienas vakarā notiks Toronto Sv. Andreja draudzes lauku īpašumā Sidrabenē.

Lietiskās mākslas izstādei, kuŗa dziesmu svētku laikā notiks Sv. Andreja baznīcas telpās, izstrādājumus pieteikuši 45 daiļamatnieki no Vācijas, Dānijas, Jaunzēlandes, Anglijas un Ziemeļamerikas. Izstādi atklāt aicināts Amerikas latviešu daiļamatnieku savienības valdes priekšsēdis Oskars Grīns, bet skates iekārošanas plānu izgatavojusi Vija Zuntaka.

ASV un Kanadas izlases vienību sacensības volejbolā sievietēm un vīriešiem, kā arī basketbolā vīriešiem dziesmu svētku ietvaros notiks 3. jūlijā plkst. 5.30 pēcpusdienā Centrālās YMCAs vingrotavās (40 College St.).

—rs

JAUNS PRIEKŠNIEKS SAIMNIECISKAJIEM DARBINIEKIEM

PAULS RASIŅŠ IEVĒLĒTS PAR APVIENĪBAS GODA BIEDRU

Latviešu saimniecisko darbinieku apvienības Kanadā gada sapulcē 22. martā Latviešu namā Toronto valdes priekšsēdis P. Rasiņš ziņoja par darbību aizvadītajā gadā, norādot, ka jaunais gads uzsākts nelabvēlīgā saimnieciskajā situācijā, no kuŗas nav spējusi izvairīties arī Kanada. Tas, dabīgi, ietekmējis arī latviešu uzņēmējus viņu darbības nozarēs. Nav paredzams, ka apstākļi tuvākajā nākotnē uzlabots. Kā izņēmumu P. Rasiņš minēja latviešu lielāko kopīgo saimniecisko pasākumu — Toronto latviešu kreditsabiedrību, kuŗas darbību nav traucējuši vispār pasliktinājušies saimnieciskie apstākļi. Kreditsabiedrības palīdzību izmantojuši daudzi saimnieciskie darbinieki un citi tautieši, kuŗiem tā bijusi nepieciešama.

Saimniecisko darbinieku apvienība pērngada 15. novembrī sarīkojusi biedru un ievestu viesu vakaru, kuŗa labu izdošanos sekmējusi apvienības dāmu komiteja ar enerģisko priekšnieci Elizabeti Svenni. Apvienība ar saviem līdzekļiem atbalstījusi abas latviešu skolas Toronto un LNAK. P. Rasiņa rediģētajā „Latviešu banku kalendārā" alfabēta kārtībā ievietoti visu apzināto latviešu saimniecisko uzņēmumu un to īpašnieku vārdi, aizņemot 11 kalendāra lappuses. Toronto latviešu kreditsabiedrības 10 gadu darbības atcerē apvienība pērn pasniedza kreditsabiedrībai albumu ar fotografijām, kuŗas aptveŗ visu tās 10 gadu darbības posmu.

Līdzīgi iepriekšējiem gadiem, saimniecisko darbinieku apvienības valde arī aizvadītajā saimniekojusi bez noteikta budžeta un rīkojusies pēc saviem ieskatiem ieņēmumu un izdevumu robežās. Apvienības priekšnieks lūdza sapulci arī turpmāk piekrist šādam saimniekošanas veidam. Pagājušā gada kases pārskats uzrāda 370,37 dol. ienākumos, kamēr izdevumi bijuši 209,64 dol., tā kopā ar iepriekšējā gada atlikumu apvienības kasē uz 22. martu bija 261,25 dol. Apvienībā pašreiz ir 99 biedri.

P. Rasiņš pēc 17 gadu darbības par apvienības priekšsēdi vēlēšanās uz valdes amatu vairs nekandidēja, lūdzot viņu aizstāt ar gados jaunāku darbinieku. Sapulce viņa lūgumu ievēroja, par apvienības priekšsēdi ievēlot A. Budrēvicu, valdē — A. Svenni, A. Kristapsonu, A. Amoliņu un A. Gribustu, bet revīzijas komisijā — P. Rasiņu, A. Kaktiņu un A. Tīrumu.

Sapulce darba gaitas nobeigumā ilggadējo priekšsēdi Paulu Rasiņu vienprātīgi ievēlēja par apvienības goda biedru. Jaunās valdes konstruēšanās sēdē, kuŗa notika tūlīt pēc gada sapulces, par priekšsēža vietnieku izraudzīja A. Svenni, sekretāru — A. Amoliņu, kasieri — A. Kristapsonu un biedrzini — A. Gribustu.

Sapulci vadīja A. Svenne, protokolēja A. Amoliņš.

r/s

TORONTO ZIŅAS

● Kaut Toronto latviešu koncertapvienībai ir ap 180 abonentu, tās pēdējais šīs sezonas koncerts, kuŗā dziedāja Adolfa Kaktiņa prēmijas laureāte soprāns Irma Kurme, nemīlīgā lietaini sniegainā vakara dēļ 2. aprīlī First Unitarian Church auditorijā bija pulcinājis tikai nedaudz vairāk par 100 klausītāju. Viešņa dziedāja Alfreda Kalniņa, J. Poruka, J. Brāmsa, G. Mālera, T. Ķeniņa un Jāņa Mediņa darbus, klavieŗpavadījumus spēlējot pianistei Verai Leinvēberei. — Ir jau zināms, ka nākošās sezonas pirmajos koncertos Toronto viesosies duopianistes Ingrida un Karina Gütbergas no ASV (15. oktobrī) un soprāns Velta Skujiņa no Austrālijas (5. novembrī).

● Toronto latviešu katoļu vienības lauku īpašuma Mežciema dalībnieku gada sapulcē, kuŗu pirms Lieldienām vadīja V. Miklaševics, protokolējot A. Vuciņam un piedaloties 36 darbiniekiem, darbības pārskatu sniedza A. Gertmanis. Biedru gada maksas, kuŗas nebija mainītas kopš gadiem, paaugstināja no 10 uz 20 dol., jo, vispārējai dzīves dārdzībai pieaugot, ar līdzšinējām maksām vairs nav iespējams segt Mežciema uzturēšanas izdevumus. Nolēma paaugstināt arī iebraukšanas un īres maksas. Nometnes ēkā iekārtotas divas istabas iebraucējiem, kuŗas iznomā pārnakšņotājiem, kuŗiem nav kur apmesties. Iespējams nomāt arī laivu izbraukumiem ezerā, kuŗš pieguļ Mežciemam. Sapulce pilnvaroja pārvaldi īpašuma paplašināšanai piepirkt klāt jaunu zemes gabalu. Pērn Mežciemā uzceltas divas jaunas vasaras mājas, kuŗu skaits tagad ir 25. Sapulcē uz 3 gadiem ievēlētā Mežciema pārvalde sanāca konstruēšanās sēdē A. Niedras mājā, sadalot pienākumus šādi: priekšsēdis A. Gertmanis, sekretārs V. Miklaševics, kasieris S. Locāns, īpašuma uzkopšanas darbu pārzinis A. Niedra un valdes loceklis P. Broks, bet par apbūves gabalu pārzinātājiem ar balss tiesībām pārvaldē darbosies A. Ikaunieks un S. Svilāns.

● Toronto latviešu filatelistu kluba sanāksmē 15. martā R. Zālamans no Sv. Katrīnām demonstrēja ASV pasta propagandas filmu, kuŗa saistīja skatītājus gandrīz 2 stundas. Pēc filmas sapulcējušies atzīmēja T. Blatchina 60. dzimšanas dienu un pārrunāja Kanadas latviešu dziesmu svētku laikā rīkojamo filatelijas izstādi. Kluba nākošā biedru sapulce paredzēta 12. aprīlī plkst. 2 pēcpusdienā P. Rudlapa mājā (117 Westrose Ave).

● Māc. A. Čops kristījis Moniku Dzintru Timberi, Ivara un Silvijas meitiņu un Lauru Dīnu Lūsi, Andŗa un Intas meitiņu; abi vecāki dzīvo ASV.

● Māc. A. Briedis 2. aprīlī pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu izvadīja 31. martā sirds lēkmes sekās 64 gadu vecumā mirušo Richardu Gravu, par kuŗu sēro dzīvesbiedre Berta un meita Vija Šteina Toronto.

● Mākslinieka Eduarda Dzeņa gleznu un grafiku izstādi paša studijā (82 Asquith Ave, pie Bloor un Church ielām) atklās 10. aprīlī plkst. 8 vakarā. Izstāde būs atvērta 11., 12., 18. un 19. aprīlī no plkst. 12 — 8 vakarā.

● Toronto DV kluba gada sapulce notiks 11. aprīlī plkst. 5.30 pēcpusdienā DV namā; nesanākot kvorumam, sapulce būs tiesīga pie jebkuŗa ieradušos biedru skaita pusstundu vēlāk.

● Amerikas latviešu teātŗa Bostonas ansambļa viesizrāde ar Somerseta Moma lugu „Svētā liesma" notiks 11. aprīlī plkst. 8 vakarā Bickford Park vidusskolas zālē (777 Bloor St. W., pie pazemja Christie pieturas).

● Sv. Jāņa draudzes svētdienas skolas „jauno talantu" pēcpusdiena ar darbu skati notiks 12. aprīlī tūlīt pēc dievkalpojuma (ap plkst. 12.30) baznīcas sarīkojumu telpās, bet dāmu komitejas gada sapulce paredzēta 14. aprīlī plkst. 8 vakarā.

● Latviešu baptistu draudzes laikmetīgo pārdomu cikla turpinājumā Lielajā piektdienā Latviešu namā māc. R. Ekšteins runāja par tematu „Jēzus — Dievs un cilvēks". Priekšlasījumu noklausījās 87 apmeklētāji. Programmas daļā dziedāja draudzes koris diriģenta A. Purva vadībā. Nākošais cikla referāts par tematu „Zīmes debesīs un notikumi virs zemes" paredzēts 30. aprīlī plkst. 8 vakarā Latviešu namā.

● Sv. Andreja draudzes lauku īpašuma Sidrabenes veco ļaužu mājas pārzināšanu uzņēmies bijušais Latviešu nama Toronto pārzinis Fricis Vilmanis, kuŗš savus jaunos pienākumus uzsāks 1. jūlijā.

● Sakarā ar Latviešu namā notiekošo būvdarbu radītajām grūtībām telpu izmantošanā, Toronto latviešu biedrības gada sapulce, kuŗa bija paredzēta 19. aprīlī, atlikta par vienu nedēļu un notiks 26. aprīlī plkst. 1 dienā Latviešu namā.

Kanadas DV nodaļu delegāti darbā. Augšā — pie delegātu sapulces prezidija galda: no kreisās ASV DV valdes priekšsēdis A. Valters, LNAK valdes priekšsēdis T. Kronnbergs, DV organizācijas priekšnieks V. Hazners, sapulces vadītājs E. Pelēns, sapulces vadītāja vietnieks G. Brikmanis, sapulces sekretāri R. Alksnis un P. Agrums, Kanadas DV valdes priekšsēdis E. Krūka, ārējās informācijas daļas vadītājs O. Ieviņš, zemes valdes locekļi T. Zandersons un E. Ozols. — Apakšā: delegāti balso; no kresās — J. Celms (Niagara), R. Puriņš (pārstāv Manitobu), I. Krūziņš, E. Pulciņš (abi Hamiltona) un V. Cinis (Toronto). Foto: J. Liģers

KANADAS ZIŅAS

HAMILTONA

● Ventas (10.) gaidu un Aiviekstes (39.) skautu vienību rīkoto referātu vakaru 25. aprīlī atklāja E. Dāvidsons, iepazīstinot apmeklētājus ar referentu — psīchiatru Dr. P. Cakuli, kuŗš runāja par tematu „Narkotisko vielu lietošana un tā sekas". Ievadījumā referents pakavējās pie dažādajām nakotiskajām vielām un to lietošanas veidiem, raksturojot arī iespaidus, tad demonstrēja divas filmas, no kuŗām viena bija domāta skolas bērniem, bet otra jauniešiem un vecākiem. Sekojošajās pārrunās izskanēja doma, ka mūsdienu jauniešiem ir daudz problēmu, kuŗas uzklausīt un palīdzēt atrisināt ir vecāku pienākums, lai jaunieši nejustos spiesti meklēt „atrisinājumu" narkotikā.

● Hamiltonas sārņaino gaisu arvien vairāk pārņem tāds savāds aromāts, līdzīgs svaigiem cepumiem, kūkām un citiem saldiem gardumiem. Naktīs māju logos arvien ilgāk deg ugunis, bet tumsā dzirdama klusa skaitīšana: viens, divi, trīs . . . It kā kāds skaitītu linu drānā rūtītes, šujot latviskus rokdarbus. Bet dienās no dzīvokļiem skan nepārtraukta rūkšana, it kā nemitīgi darbinātu šujmašīnu. Pie visa vainīgas Hamiltonas vanadzes, kuŗas jau visu ziemu bija organizējušas vakarēšanas, lai sagatavotu gadskārtējo bazāru „Uz pavasaŗa pusi", bet tagad sasteidz pēdējos darbus. Bazārs notiks 12. aprīlī plkst. 4.30 pēcpusdienā Rainbow zālē (King un Sanford ielu stūrī), un vanadzes rūpējušās ne vien par viesu „fiziskajām un materiālajām", bet arī „garīgajām" vajadzībām, tādēļ — it sevišķi mazajiem — apmeklētājiem rādīs Sv. Katrīnu vanadžu sagatavotu ludziņu par pavasaŗa atmošanos, bet visus ar dziesmām uzjautrinās ansamblis „Mēs no Toronto".

BŠK

● Latviešu mednieku un makšķernieku kluba rīkotajā gadskārtējā ballē „Šalc zaļais mežs" 21. martā izrādīja Lizetes Kalvānes iestudētās humoreskas „Kantīnē" un „Mednieka dziesma", piedaloties Dzintrai Treimane, Baibai Šmitai Kalējai, Ziedonim Upītem un Daumantam Kalvam. Balles laikā arī apbalvoja kluba sekmīgākos biedrus, R. Mierkalnam jun. saņemot Mārtiņa Jakoviča dāvināto ceļojošo balvu par visvairāk (577) sacīkstēs sašautajiem māla baložiem, bet Nikolajam Ozoliņam — L. Bega, A. Pola un E. Ozola piemiņas balvu kā kluba sekmīgākajam sporta šāvējam vispār. Balvas saņēma arī pagājušā gada veiksmīgākie makšķernieki — F. Knēve par 16 mārc. maskija, A. Tērauds par 12 mārc. un 13 unču ezera foreli, bet A. Viksne par 5 mārc. un 2 unces melno basu. Tāpat apbalvoja uzvarētājus kluba internajās žibulēšanas sacīkstēs — Irmu Lozi (1. vieta), V. Kraukli (2.) un E. Veldi (3), R. Mierkalnam jun. saņemot J. Stangas dāvināto balvu par lielāko asari. Par kluba darbības veicināšanu aizvadītajos gados atzinības rakstus pasniedza Lizetei Kalvānei un Ziedonim Upītem.

BŠK

OTAVA

● Latviešu ev.-lut. Miera draudzes 20 gadu pastāvēšanas dievkalpojumā 15. martā Sv. Pētera baznīcā kā viesis piedalījās prāv. V. Šēfers no Montrealas, lūgšanu teicot draudzes mācītājam E. Langem. Pēc dievkalpojuma, kas bija pulcinājis kuplu baznīcēnu skaitu, bija rīkots azaids, kuŗā bez prāv. V. Šēfera piedalījās arī vietējās angļu draudzes mācītājs A. Konrads (A. Conrad). Bija apsveikumu runas un skolēnu priekšnesumi. Rakstveida novēlējumus bija sūtījuši archibīskaps A. Lūsis, LELDAAs pārvaldes pr-ks prāv. A Veinbergs, Baznīcas virsvaldes priekšsēdis P. Eglītis un Toronto Sv. Andreja draudzes mācītājs A. Čops.

● Miera draudzes dāmu komiteja 19. aprīlī plkst. 3 pēcpusdienā Sv. Pētera baznīcā (400 Sparks St.) rīko kontralta Antoninas Vaivodes garīgu koncertu.

C. L.

● DV nodaļa 19. martā bija rīkojusi referāta vakaru, kuŗā viesis no Toronto — V. Sabanskis runāja par tematu „Lidojošie šķīvji — fakts vai ilūzija?", papildinot stāstījumu ar diapozitīvu demonstrējumiem. — Nodaļas biedru vakars ar tematu „Dziedot dzimu, dziedot augu" notika 11. aprīlī plkst. 8 vakarā Z. Petrovska īpašumā (1392 Trafalgar St., London) groziņu vakara veidā.

Ap.

VANKUVERA

● Lai senā paraža neizniktu, Vankuveras vanadzes uzsākušas vakarēšanas. Pirmajā DV Britu Kolumbijas nodaļas vanadžu kopas pr-ce Vija Pelēna teica rakstur īgākās tautas dziesmas par vakarēšanu, bet Lūcija Kajaka stāstīja par DV dienām rietumkrastā. Nākošā vakarēšana paredzēta aprīļa beigās.

T. Z.

Milvoku vanadžu sekstets: no kreisās — mūzikālais vadītājs V. Aparjods, Velta Jēgere, Aija Vanaga, Millija Valtere-Einberga, Zenta Vilciņa, Lilija Dūne, Emma Runka un pianiste Ildze Slempere.

67 dziesmas 467 mēģinājumos

MILVOKU VANADŽU KOPAS 18. GADASVĒTKI, MEITEŅU KVINTETA PIRMĀ DEBIJA UN VANADŽU SEKSTETA 10 GADU

Milvoku vanadžu kopa 2. martā DV apvienības namā bija rīkojusi 18 gadu darbības atceri, kuŗu ievadīja māc. A. Kalnājs ar svētbrīdi, blakus Lieldienu brīnumam cildinot vanadžu uzupurēšanās un palīdzības darbu. Kopas pr-ce Mirdza Cukura īsā pārskatā raksturoja vanadžu darbību, pasvītrojot aktīvitāti aizvadītajos gados. Vanadžu kopā pašreiz ir 68 dalībnieces, kuŗas ar paļāvību raugās pretim turpmākajam darbam, kas no kopas dalībniecēm prasīs rosīgu piedalīšanos ne tikai apvienības pasākumos, bet arī pašas kopas organizētajos sarīkojumos un dažāda veida pašdarbības izpaudumos.

Priekšnesumos Velta Jēgera dziedāja četras tautas dziesmas Ildzes Slemperes klavieŗpavadījumā, bet jaunā un rosīgā vanadze Ilze Rūķe deklamēja Olafa Stumbra dzejoli. Ar divām tautas dziesmām pirmo reizi publikas priekšā stājās Milvoku meiteņu kvintets Villaine sava mūzikālā vadītāja V. Aparjoda klavieŗpavadījumā. Kvintetā dziedāja Ilze Rūķe, Inda Kitta, Silvija Šeniņa, Marita Indriksone un Nora Tocepa. Jaunā kvinteta pirmā debija izpelnījās klausītāju jūsmīgu piekrišanu, apvītu ar cerībām, ka še aug un top jauns sabiedriskā darba kodols, kuŗš nākotnē var iezīmēt nopietnu darbu un panākumus dziesmu laukā.

ASV DV valdes finanču nozares vadītājs P. Ozoliņš rūpīgi sagatavotā un bagātīgiem faktu materiāliem ilustrētā referātā „Jaunatne un narkotika" sniedza drūmu ainu par narkotisko vielu izplatīšanos un ļauno iedarbību jaunatnē. Ar statistikas palīdzību un raksturīgākajiem citējumiem no amerikāņu un latviešu preses komentējumiem apskatāmajā jautājumā referents drūmi atzina, ka stāvoklis ir diezgan bezcerīgs, jo palīdzība vairs nevar būt iespaidīga no skolu, tiesu un policijas puses, tādēļ vienīgais nopietnākais pretlīdzeklis ir ģimenes audzināšana un narkotikas ļaunuma apgaismošana jaunatnei vecāku izskaidrojumā.

Svētku oficiālās daļas nobeigumā M. Cukura pateicās referentam, mācītājam, programmas dalībniecēm un viesiem par piedalīšanos sarīkojumā. Vēlāk pie vakariņu galda apvienības pr-ks V. Aparjods savukārt pateicās vanadzēm par sekmīgu darbību aizvadītajā gadā, it sevišķi pasvītrojot Milvoku sabiedriskajai dzīvei nozīmīgus momentus sakarā ar nesen izveidoto kokļu ansambli un nupat „ugunskristības" izturējušo meiteņu kvintetu. Vanadzes sveica un viņu svētīgo darbību raksturoja sirmā sabiedriskā darbiniece un DV organizācijas goda biedre Elza Klaustiņa. Arī ASV DV valdes finanču nozares vadītājs P. Ozoliņš cildināja vanadžu darbu, tā nozīmi pamatojot ar skaitļiem, kuŗi spilgti raksturoja panākumus līdzekļu sagādē aizvadītajā gadā.

Apmeklētāju skaits bija itin prāvs un nelielā telpa aizņemta no sienas līdz sienai, kas apliecināja, ka milvokieši pozitīvi novērtējuši DV darbu.

☆

Grupiņa vanadžu 1960. gada 9. aprīlī Millijas Valteres - Einbergas ierosinājumā sanāca savā pirmajā dibināšanas mēģinājumā V. Aparjoda mūzikālajā vadībā. No sākotnējā kvarteta vēlāk izauga sekstets, kuŗš ar lielu entuziasmu un neatlaidību kopj lavieŝu dziesmu. Desmit gados seksteta sastāvs gan nedaudz mainījies, bet tā mūzikālā vadība visu laiku atrodas V. Aparjoda ziņā, no sākotnējām dalībniecēm joprojām vēl dziedot M. Valterei - Einbergai un Z. Vilciņai. Bez viņām sekstetā pašreiz piedalās Velta Jēgere, Aija Vanaga, Lilija Dūne un Emma Runka. Klavieŗpavadījumus spēlē Ildze Slempere.

Visas seksteta dalībnieces dzied kādā Milvoku jauktajā korī un ir mūzikāli apdāvinātas, tādēļ dziesmu iestudēšana veicas raiti, taču seksteta galvenais panākumu iemesls ir dziedātāju ciešā vienotība un dziļā pietāte pret latviešu dziesmu un gadiem sekmīgi vadīto darbu. Šī apziņa arī devusi sekstetam izturību un spēku pārbaudes brīžos, cieši apņemoties turpmāk dziedāt vēl labāk, arvien no jauna repertuārā uzņemot grūtākas dziesmas. Desmit gados iestudētas 67 dziesmas, šo darbu veicot 467 mēģinājumos. Sekstets bieži dziedājis vanagu un vanadžu pasākumos, Milvoku dievnamos un citu organizāciju sarīkojumos. Ārpus pašu „pagasta" sekstets dziedājis Čikagā, Reisinā, un Fondulakā, kā arī piedalījies dziesmu svētkos Klīvlendā, DV organizācijas 20 gadu atceres salidojumā Čikagā un Gaŗezera dziesmu dienās.

Tagad, kad sabiedriskā rosme trimdā pamazām apsīkst, jauni papildinājumi sekstetam rodas pavisam maz, tādēļ mazajai, bet saliedētajai dziesmu vienībai latviešu dziesmu popularizēšanai un sabiedriskās dzīves stimulēšanai priekšā ir liels un pateicīgs darba lauks. Savam 10 g. atceres koncertam 11. aprīlī plkst.. 7 vakarā Viskonsinas mūzikas koledžā sekstets izraudzījis interesantu programmu ar V. Ozoliņa, V. Bērzkalna, E. Melngaiļa, T. Ķeniņa, Aldona Kalniņa, J. Cīruļa, L. Vīgnera, J. Mediņa, T. Kalniņa un L. Garutas dziesmām.

—ep—

Darbs pāri robežām

Stokholmā 21. martā jaunievēlētā Latviešu nacionālā fonda padome sanāca pirmajā sapulcē. Tajā no 30 locekļiem 10 ievēlēti pirmo reizi. Jaunās padomes sapulci atklāja vēlēšanu komisijas pr-dis V. Kaulēns, sevišķi uzsveŗot, ka LNF atbalstītāju skaits gadu no gada pieaug, uz šāgada 1. janvāri Zviedrijā pārsniedzot 600 (pērn 1. janvārī 540), bet pastāvīgo atbalstītāju skaits visā brīvajā pasaulē sniedzas daudzos tūkstošos, piemēram, Austrālijā vien ap 1500.

Par padomes prezidija priekšsēdi ievēlēja līdzšinējo A. Ūdri, par vicepriekšsēžiem R. Šmitmani un A. Valdmani (Norvēģijā), bet par sekretāriem M. Slokenbergu un Dr. J. Ŧeriņu.

Pārskatu par pagājušā gada darbību sniedza valdes pr-dis Dr. V. Ģinters. Darba plānojumos nereti bijis jāatsakās no iecerētā. ievērojot situāciju, kuŗas radušās no jauna un kuŗām vajadzēja dot priekšroka. Tā, piemēram, pērn nav izdota darba plānā paredzētā A. Plensnera brošūras „A Small Nation's Struggle For Freedom" otrs papildināts izdevums, bet tā vietā paplašināts saturs A. Landsmaņa brošūrai zviedru valodā „Pārprastie leģionāri". Šī 84 lappušu brošūra (5000 eks.) bija nepieciešama sakarā ar zviedru rakstnieka P. O. Enkvista darba „Leģionāri" filmēšanu un izdošanu arī citās valodās, jo šai grāmatā ir daudz mums nelabvēlīgu aplamību. Sagatavošanas stadijā palicis arī O. Freivalda lielāks manuskripts par Zviedrijas nostāju 1940. gadā pret okupētajām Baltijas valstīm, sevišķi par inkorporācijas atzīšanu un sūtniecību nodošanu krieviem. To publicēs šāgada rudenī.

Neatkarīgi no tā, darīts iespējamais globālajā informācijas darbā patiesības paušanai par okupēto Latviju un latviešu tautas šodienu rusifikācijas spaidos. Nav bijis iemesla arī žēloties par atbalss trūkumu ārzemju presē ikvienai lielākai mūsu problēmai. Informācijas materiāli, grāmatas un skaņu plates sūtītas arī Vārpas latviešu kolonijai Brazīlijā.

Ir gandrīz pabeigta lielā kapitāldarba „Latvia — Country and People" izplatīšana. Fonda rīcībā palicis vairs tikai neliels šīs grāmatas eksemplāru skaits. Bez kārtējiem biļeteniem zviedru, vācu, angļu un spāņu valodā, kuŗi izplatīti visā brīvajā pasaulē, Skandinavijas presei piegādāta arī cita informācija. Sakarā ar Vīzentāla neģēlīgo plkv. K. Lobes apsūdzību fonds izdevis brošūru zviedru valodā „Kas viņus tiesās?" (Šustinu u.c.) par boļševiku slepkavībām Latvijā 1940./41. gadā. Angļu valodā izdota Ed. Keiša karikatūru serija par Ļeņinu, bet otrā izdevumā pastkartes par rusifikāciju Baltijas valstīs, arī angļu valodā. Izplatīšanai okupētajā Latvijā izgatavota plāna papīra brošūra „Dievs, svētī Latviju" ar brīvās pasaules latviešu valodas radioraidījumu sarakstu.

Materiāli atbalstīts arī citu organizāciju darbs kā informācijas, tā kultūras laukā, tāpat pasākumi mūsu jaunatnes starpā. Uzturēti sakari ar organizācijas Amnesty International Stokholmas, Londonas un Jaunzēlandes centriem, sniedzot informāciju par Pad. savienības cietumos un spaidu darbu nometnēs ieslodzītajiem latviešiem, sevišķi literātiem.

Sadarbībā ar baltiešu un citām organizācijām Dr. V. Ģinters, doc. J. Rutkis un A. Landsmanis piedalījušies dažādās zinātniskās un cita rakstura konferencēs ārzemēs. O. Freivalds piedalās Latvijas atjaunošanas komitejas Eiropas centra un tagad arī Brīvās pasaules latviešu apvienības darbā. Par fonda pārstāvi Humānistu apvienībā Stokholmā darbojas P. Liepiņš, Baltijas komitejā un t.s. Jūnija komitejā — L. Talters u.c. Sadarbība ar latviešu un citu trimdinieku organizācijām ir viens no LNF darbības pamatprincipiem. Aktīvi ir darbojušies arī fonda pārstāvji citās valstīs, sevišķi A. Prods Austrālijā (Melburnā), H. Mindenbergs ASV (Sietlā), V. Gusts Dienvidamerikā (Argentīnā) un citi.

Par LNF kases stāvokli ziņoja valdes kasieris P. Liepiņš. Pateicoties lielajam atbalstītāju skaitam, fondam līdz šim nav bijis nekādu materiālu grūtību. Aizvadītā gada apgrozījuma bilance pārsniedz 8.000 kronu, ienākumiem esot mazliet lielākiem par izdevumiem.

Valdes sniegtos pārskatus padome vienprātīgi apstiprināja un izteica valdei pateicību par aktīvo darbību. Šāgada budžetu apstiprināja 50.000 kronu apmērā. Fonda līdzekļi atļauj vajadzības gadījumā izdevumus krietni palielināt.

Spraigās debatēs par turpmāko darbību R. Šmitmanis izteica nepieciešamību O. Freivalda grāmatu par latviešu leģionāru traģēdiju Zviedrijā izdot angļu valodā. Uz to vairāki padomes locekļi norādīja, ka tas pirmā kārtā būtu DV organizācijas uzdevums, kuŗu LNF varētu materiāli atbalstīt. Tā kā paredzams, ka pēc Enkvista romāna „Leģionāri" gatavotā filma parādīsies arī ārzemju kinoteātŗos, būtu jādomā arī par A. Landsmaņa brošūras izdošanu mazākais vācu valodā.

Jaunajā LNF valdē par priekšsēdi ievēlēja Dr. V. Ģinteru, par vicepriekšsēdi O. Freivaldu, ģenerālsekretāru A. Eglīti un valdes locekļiem līdzšinējos A. Landsmani, P. Liepiņu, A. Grīnbergu un S. Borisu, bet no jauna Irēnu Dunkeli un K. Graufeldu. Revīzijas komisijā ievēlēja A. Krastu, E. Strazdiņu un R. Jansonu.

☆

Zviedrijas latviešu palīdzības komitejas valdē par priekšsēdi ievēlēts līdzšinējais A. Padēls, par valdes locekļiem līdzšinējie A. Šalts, D. Kreicberga un J. Ritums, bet no jauna Dr. J. Āboliņš, E. Ozoliņa un J. Robežnieks. Uz valdes amatu vairs nekandidēja ilggadējā komitejas darbiniece M. Salnā..

—s

Nešaubīgais ticētājs

IMANTAS PULKVEDIS KĀRLIS LOBE KĻUVIS 75-GADNIEKS

Zviedrijas DV zemes valdes priekšsēdis pulkvedis Kārlis Lobe 26. martā Stokholmā kļuvis 75-gadnieks. Vācijas latviešu laikrakstā „Latvija" tā Zviedrijas redaktors J. Rudzītis 28. marta numurā šai sakarā raksta:

„Viņa vārds un kaŗa gaitas gan latviešu strēlnieku un Imantas pulkā, gan Latviešu leģionā, kā arī tautas tribūna patriotisms trimdas laikā, vispār pulkveža markantā personība aprakstīta un cildināta jau iepriekšējās jubilejās, visvairāk pirms pieciem gdiem sakarā ar 70. dzimšanas dienu. Pēdējais gadu piecnieks nekā jauna klāt nav devis, izņemot priekšsēža amatu Zviedrijas DV valdē un atvaires cīņu pret apvainojumiem, kuŗus pirms gada bija sadomājuši ienaidnieki.

Pār visām lietām pulkvedim ir savas filozofiski un reliģiski pamatotas domas, kuŗas viņš suģestīva orātora stilā paudis gan organizāciju sanāksmēs, gan svinīgos sarīkojumos un sapulcēs. Ne vienmēr tās pakļaujas vēsā prāta kritikai un ne katrreiz saderas ar reālajiem apstākļiem un iespējām. Bet augstāk par vēso, kritisko prātu K. Lobe allaž ir cēlis irracionālo momentu, kam tik bieži bijusi izšķirēja nozīme. Bez tam Imantas pulkvedis ar apbrīnojamu asumu ir formulējis arī tādas tezes, kuŗas savā skaidrajā tiešumā pārsteidz, bet dziļi sakņojas īstenības apjautā un nav apstrīdamas. Visvairāk nule teiktais attiecināms uz viņa slaveno dubulttezi par brīvību un tās iegūšanu: Brīvību mums neviens nedos, un brīvība nav iegūstama ar patiesības pierādīšanu; brīvība ir jāņem, un tā ir iegūstama tikai ar asins upuŗiem. Maldīgi šīs dubulttezes dēļ pulkvedi sauc par „kaŗa kūdītāju". Kas ir karš, to viņš zina labāk par saviem idejiskajiem pretiniekiem un ļaunprātīgajiem apvainotājiem. Jubilārs nešaubīgi tic, ka Maskavas vergu imperijā kādreiz sāksies vergu sacelšanās, un tā prasīs arī asins upuŗus, kuŗi tiks atalgoti ar atbrīvošanu."

DV organizācijas iniciātīvā Zviedrijas tautieši pulkvedim Kārlim Lobem 75. dzimšanas dienā dāvināja televīzijas aparātu.

SAVIENOTAJĀS VALSTIS

ELIZABETE

● Elizabetes-Ņuarkas latviešu ev.-lut. draudzes sekretārs Vilis Neimanis 2. aprīlī atskatījās uz 60 mūža gadiem. Jubilārs, kuŗš apkārtnes latviešu sabiedrībā labi pazīstams kā skolu, kultūras un politisks darbinieks, dzimis Mazzalves pagastā, pēc vietējās tautskolas beigšanas mācījās Jelgavas skolotāju institūtā, kuŗu pabeidza 1931. gadā un strādāja par skolotāju Saukā un Bārbelē, bet vēlāk bija skolas pārzinis Kārzdabā, Mēmelē un Viesītē, pēdējā arī pilsētas vecākais. V. Neimanis sabiedrisko darbību uzsāka jau skolotāju institūtā, dziedot korī un dubultkvartetā, spēlējot orķestrī un piedaloties teātŗa izrādēs, bet obligātā kaŗadienesta laikā Latgales artilerijas pulkā Krustpilī izveidoja un vadīja dubultkvartetu un pulka vīru kori 60 dziedātāju sastāvā, vadot kori arī Cēsīs virsniekvietnieku kursu laikā, tāpat skolotāja gaitās visur vadot koŗus un spēlējot teātri. Saukā jubilārs vadīja arī stīgu orķestri, bija aizsargu nodaļas priekšnieks Kārzdabā un Mēmelē, bet rotas komandieris Viesītē, nodibināja mazpulku Kārzdabā un vadīja mazpulkus Mēmelē un Viesītē, būdams arī Neretas rajona mazpulku vecākais, Mēmeles pagasta revīzijas komisijas priekšsēdis, darbojies draudžu valdēs, bijis ērģelnieks Saukā un Viesītē, Latvijas sabiedrisko lietu ministrijas lektors un Zemnieku savienības biedrs kopš 1931. gada. Pēc pirmajiem trimdas gadiem dažādās bēgļu nometnēs Vācijā, darbodamies to vadībā, komitejās un skolās, V. Neimanis 1949. gadā iecēļoja ASV, apmetoties uz dzīvi Elizabetē, gadu vēlāk būdams viens no latviešu draudzes organizētājiem, pēc tam visu laiku darbodamies tās pārvaldes organos, būdams arī ērģelnieks, noorganizējis un 5 gadus vadījis svētdienas skolu, kopā ar H. Špechtu arī noorganizējis un vadījis Elizabetes vīru kori un dubultkvartetu. V. Neimanis ir arī viens no DV apvienības Ņudžersijā dibinātājiem, kādu laiku vadot arī tās informācijas daļu. Jubilārs kā dzimtenē, tā svešumā vienmēr bijis arī dažādu žurnālu un laikrakstu līdzstrādnieks.

R. Št.

MINEAPOLE

● Akadēmiskās organizācijas Ramave gadasvētku saietā bez pašiem ramaviešiem piedalījās arī Latviešu akadēmiskās kopas Mineapolē pārstāvji, akadēmisko rakstu izdevēji un daži jaunie filologi. Saietu atklāja Ramaves Amerikas kopas saimniece (tā apzīmē priekšnieci) Magdalēne Rozentāle. Pussaimnieks (priekšnieces palīgs) Kārlis Zvejnieks teica pieminas vārdus savam draugam un Ramaves saimes loceklim rakstniekam Dzintaram Kiršteinam, kuŗš tik pēkšņi aizsaukts mūžībā. Akadēmiskajā daļā pārrunāja pašreiz tik akūtos latviešu pareizrakstības jautājumus. Ramaves rakstvede Rita Balode referēja par tematu „Latviešu pareizrakstības vēsture un pareizrakstības un pareizizrunas problēmas trimdā", konstatējot, ka mums nepieciešama jauna papildināta normēta pareizrakstības vārdnīca, svešvārdu vārdnīca un vispār norādījumi par pareizrakstību, pareizizrunu un kļūdām, kuŗas atrodamas un ieviešas, it sevišķi pēdējā laikā, trimdas presē un rakstniecībā. Minētie jautājumi būtu apspriežami valodniekiem, kuŗi tajos lietpratēji. Pārskats un valodniecības jautājumi tika aplūkoti akadēmiskā plāksnē, tāpēc klausītāji guva tajos iespējami objektīvu ieskatu, domstarpībām nerodoties.

—ls

KLĪVLENDA

● Apvienotās draudzes 8. marta dievkalpojums bija veltīts misijas darbam. Svētrunā māc. I. Gaide aicināja būt modriem par Kristus evaņģeliju un nest tā gaismu arī citiem, kuŗiem tās vēl nav. Dievkalpojumu ar divām dziesmām kuplināja baritons A. Ruņģis, ērģeļpavadījumu spēlējot E. Kalniņai. Pēc dievkalpojuma baznīcas sarīkojumu zālē inž. A. Ruņģis referēja par ārmisijas darba nozīmi, bet J. Zieдiņš izrādīja filmu par dzīvi Indijā „Nabadzīgais ciems", kur uzskatāmi parādīja, kā turienes trūkumā un tumsībā sāk atspīdēt Kristus evaņģelija gaisma. Dievkalpojuma kollekti nodeva ārmisijas darbam.

J. E.

GRAND RAPIDI

● DV apvienības vanadžu kopas gada sapulcē izraudzītā valde pienākumus sadalījusi šādi: priekšniece E. Brūna (ievēlēta sapulcē), viņas vietniece Z. Meiere, sekretāre L. Veczieḋiņa, biedrzine M. Putāne, mantzine V. Dzeguze, kasiere V. Pola un aprūpes nozares vadītāja Z. Vēliņa. Pie kopas noorganizēta rokdarbu sekcija, kuŗas vadību uzņēmusies O. Jansone.

● Nesen uz 60 mūža gadiem atskatījās Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzes priekšnieka vietnieks Andrejs Valdmanis, kuŗš bez pienākumiem draudzes darbā sevišķas pūles veltījis baznīcas izbūvei, Mežvidu izveidošanai un dažādiem jaunatnes pasākumiem, piedaloties arī citu organizāciju darbā.

● Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev.-lut. draudzes dāmu komitejas rīkotajā Meteņu pēcpusdienā priekšnesumu daļā piedalījās N. Šubiņš, V. Pole, B. Ostrova, M. Šubiņa, O. Jansone un K. Tālberga, bet par viesu pacienāšanu rūpējās E. Veczieḋiņa un B. Ostrova ar palīdzēm. — Baznīcas remontiem un inventāra iegādei Dr. A. Birzgalis ziedojis 100 dol., Mežvidu izbūvei un izdaiļošanai E. Mieze sava mirušā vīra piemiņas fondā iemaksāja 410 dol., bet kāds anonims ziedotājs draudzes atlikušā parāda mazināšanai nodevis 100 dol. Saņemti arī vairāki mazāki ziedojumi.

● Vietējos laikrakstos varēja lasīt ziņu, ka 19. marta pēcpusdienā 71 gadu vecumā pēkšņi miris Ansis Dansons, atstājot dzīvesbiedri un vienu meitu ASV, bet otru dzimtenē. Aizgājējs nevienā latviešu draudzē vai organizācijā nesastāvēja, arī latviešu sabiedrībā aizvadītajos gados nebija redzams, tā par viņa nāvi tautieši uzzināja tikai no amerikāņu avīzēm. Piedaloties tikai ģimenes locekļiem un izvadīšanu vadot amerikāņu mācītājam, nelaiķi 21. martā apbedīja Fairplain kapsētā.

Draudzes locekļi palīdz izdot spredikų grāmatu

Nedēļu pirms Lieldienām Ņujorkā iznāca mācītāja Alberta Ozola spredikų grāmata „Ej un dari" autora izdevumā. Grāmatā ir 24 sprediķi, kuŗi teikti Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzei laikā no 1961. — 1969. gadam, izņemot vienu, kas teikts archibīskapa K. Kundziņa amatā ievešanas dievkalpojumā 1962. gada 7. oktobrī latviešu draudzes baznīcā Vašingtonā. Ievadā autors atzīmējis, ka „šī grāmata domāta kā pateicības apliecinājums manai Ņujorkas draudzei un sevišķi tiem draudzes locekļiem un citiem draugiem, kas ar visai lielu sirsnību sveicināja mani manā 25 gadu amata atcerē."

Ierosinājums šīs grāmatas izdošanai radās Ņujorkas draudzes Bronksas rajona draudzes locekļu vidū pirms vairāk nekā 5 gadiem. Toreiz draudzes locekļi vēlējās savam mācītājam parādīt kādu uzmanību viņa 50 mūža gadu jubilejā, kura sakrita ar 25 gadu amata jubileju. Tad radās ierosinājums spredikų grāmatas izdošanai un tās līdzekļu vākšanai.

Atceroties šo laiku, toreizējais Ņujorkas draudzes Bronksas rajona vecākais V. Irbe pastāsta, kā šī ideja radusies: „Pirms vairāk nekā 5 gadiem māc. A. Ozolam bija 50 gadu jubileja, kuŗu rajona draudzes locekļi vēlējās atzīmēt kopīgi ar savu mācītāju. Iepriekšējās sarunās ar māc. A. Ozolu man radās pārliecība, ka no jubilejas nekas nesanāks, jo mācītājs nevēlējās savus 50 gadus atzīmēt. Draudzes locekļi, bet it sevišķi rajona komitejas locekļi atzīmēšanu tomēr ļoti vēlējās, tādēļ izraudzījām delegāciju, kuŗā bez manis vēl bija rajona komitejas loceklis A. Eimanis (tagad dzīvo Ročestrā), dāmu komitejas priekšniece M. Banga un skolas pārzinis F. Kurāts. Arī delegācijai sākumā neveicās, taču vēlāk panācām vienošanos, ka mācītājs savus šūpļa svētkus atzīmēs kā 25 gadu darba jubileju ar svinīgu dievkalpojumu, kuŗā piedalītos arī citi latviešu mācītāji."

„Bijām domājuši arī par dāvanu," turpina V. Irbe, „bet tā kā jubilejas svinēšana nenotiks, tad arī iecerēto dāvanu nevarēsim pasniegt. Bija jāizdomā kaut kas cits, lai varētu piedalīties visi draudzes locekļi, pie tam tāds, ko mācītājs neatraidītu. Tā radās doma par viņa spredikų izdošanu grāmatā. Bet tas arī bija laiks, kad draudze īrēja Sv. Toma baznīcu no amerikāņu draudzes, drīzumā cerot pašai iegādāties savu dievnamu. Šī pēdējā vēlēšanās arī drīz piepildījās, jo dažus mēnešus vēlāk rajons iegādājās savu baznīcu Jonkeros. Taču toreiz vēl notika līdzekļu vākšana šim mērķim. Vadot arī šo akciju, mazliet bažījos, vai draudzes locekļi vēlēsies piedalīties ar ziedojumu arī sprediķu grāmatas izdošanā, tomēr nolēmām šo jubilejas ieceri īstenot. Pirms un pēc dievkalpojumiem rajona darbinieki un dāmu komiteja vāca parakstus apsveikumam un naudas veltījumu sprediķu grāmatai. Ļoti priecājāmies, ka piedalījās ne vien gandrīz visi Bronksas rajona (tagad Ziemeļu novada) draudzes locekļi, bet atsaucās arī citi rajoni un to atsevišķie draudzes locekļi. Tā pēc svinīgā māc. A. Ozola 25 gadu amata jubilejas dievkalpojuma mācītāja dzīvoklī varējām paziņot draudzes locekļu vēlēšanos redzēt sava mācītāja sprediķus grāmatā. Kopīgais devums šim nolūkam apaļos skaitļos bija 1500 dol. Jau toreiz mācītājs norādīja, ka draudzes locekļiem būs vēl jāgaida, kamēr redzēs jauno sprediķu grāmatu."

Tagad, pēc vairāk nekā 5 gadiem, sprediķu grāmata iznākusi. To ar personīgu ierakstu mācītājs A. Ozols ir pasniedzis visiem toreizējiem apsveicējiem. Tā ziedojums un draudzes locekļu atsaucība palīdzējusi šo grāmatu izdot. Kas pietrūcis, tas pielikts no citiem avotiem, cerot uz ienākumiem grāmatas izplatīšanā. Tomēr piecu gadu tecējumā šis ziedojums nav tikai sekmējis sprediķu grāmatas iznākšanu, bet vajadzības gadījumā rajons no šiem līdzekļiem varējis aizņemties steidzīgu jaunās Jonkeru baznīcas darbu veikšanai, vēlāk „paņēmumu" atlīdzinot, kad ienāca līdzekļi baznīcas vajadzībām. Šīs sprediķu grāmatas izdošanā piedalījušies gandrīz visi rajona Ņujorkas draudzes locekļi, ar ko jūtas it kā tuvāk saistīti ar savu mācītāju un viņa sprediķiem.

J. K.

Oriģinālā Kanadas DV deju kapella, kuŗa ne vien iepriecināja apmeklētājus DV nodaļu delegātu sapulces draudzības vakarā, bet, liekas, piedalīsies arī Kanadas DV plānotās skaņu plates ieskaņošanā: no kreisās — V. Leonovs, U. Priedītis ar savām „velna bungām" un A. Grīnbergs.

Foto: J. Ligers

Pērle smirdigā austerē

EDUARDA ŠMUGAJA SPECIALRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO HONGKONGAS (2)

(Nobeigums)

Vienā ielas pusē kāds ķīnietis, nosēdies uz ieteves dubļos, ar pirkstiem un kociņiem centās kaut ko izdabūt no pustukšas, nenosakāma materiāla bezkrāsas bļodiņas; otrā pusē, greznajā viesnīcas restorānā, cits ķīnietis, lepni ģērbies, ar vēl lepnāk tērpušos dāmu tirdīja apkalpotāju, arī ķīnieti, ka tas nav viņam pasniedzis tieši to, kas domāts, vai kaut kas cits nav bijis kārtībā. Viņu valodu jau es nesapratu. Rezultātā apkalpotājs kungam sagatavoto ēdienu spožajos traukos aiznesa atpakaļ, cik nopratu no viņa zemās klanīšanās, pazemīgi atvainodamies.

Starp divām modernām biroju ēkām kāda ķīniešu ģimene šaurā spraugā ietves malā, aizņemot arī daļu ietves bija ierīkojusi savu „rezidenci" no dēļu gabaliem, lupatām, papes u. c. nenoteicamiem materiāliem. Kad gāju garām, „mājasmāte" kaut ko vārīja uz podam līdzīgas ar malku kurināmas krāsniņas. Viņai blakus divi knēveļi, izstiepuši rokeles, lūdza kādu kapara gabalu. Rādīju uz savu fotoaparātu, ar šo žestu prasot, vai drīkstu viņus nofotografēt. Sieviete pamāja ar galvu, un es šo ģimeni iemūžināju krāsu filmā, atlīdzībai katram knēvelim iedodot pa „niķelim".

Vakarā iznācu no tiešām lepna tirdzniecības nama, kurā gandrīz visu iespējams pirkt par noteiktām cenām (tās, protams, attiecas tikai uz šo veikalu) un devos uz savu viesnīcu. Tieši otrpus ielai cēla kādu jaunu māju, kuras būvlaukums nožogots ar dēļu sētu un tādu kā jumtiņu virs tās. Gandrīz paklupu uz kaut kā mīksta, jo še bija patumšs un liņāja. Tuvāk paskatoties, konstatēju, ka šegul cilvēks—tieši uz šaurās ietves. Stāvēju, skatījos un brīnījos. Visi gulētājam mierīgi gāja garām, nepiegriežot nekādas vērības. Apskatījos vēl tuvāk un redzēju, ka viņš še nolicies uz nakts dusu, jo zem galvas bija kaut kas līdzīgs spilvenam.

Ja komūnistiem Hongkongā nav izdevies iegūt varu, tad tikai pateicoties tiem daudzajiem tūkstošiem bēgļu, kuri še ieplūduši no sarkanās Ķīnas. Aprunājos vismaz ar kādu pusduci viesnīcu un veikalu apkalpotājiem, kuri visi nākuši no sarkanās Ķīnas un nekad vairs nedomā atgriezties. Kaut jāguļ uz ielas dubļos, Hongkongā vismaz ir brīvība un tiesības to darīt...

Pieminot māju celšanu, jāsaka, ka jaunbūves ceļas visās iespējamās un pat šķietami neiespējamās vietās, jo no sarkanās Ķīnas katru dienu Hongkongā ierodas jauni bēgļi, kuri kaut kur jānovieto. Hongkongas salā, tāpat kā Koulūnas pussalā, bet it sevišķi Jaunajās territorijās izplānotas un izveidotas veselas pilsētas ar vairākstāvu dzīvojamām mājām un jauniem rūpniecības pasākumiem. Mūsu pavadone rādīja veselu dzīvokļu pilsētu, kurā dzīvojot vidējās klases ļaudis. Īpatība ir tā, ka pat šīm jaunceltnēm, nemaz nerunājot par vecajām ēkām, veļas žāvētavas ir dzīvokļu priekšā uz balkoniem. Tādēļ visas dzīvojamās mājas vienmēr „izdekorētas" ar dažāda veida un krāsas veļu. To redzēju arī pa savas viesnīcas logu. Pēc izkārtās veļas pat iespējams spriest par dzīvokļa īpašnieka turību un sabiedrisko stāvokli. Protams, ir arī mājas, it sevišķi tālāk no iepirkšanās centriem, kurās veļa logos nekarājas. Tajās dzīvo augstākās un visaugstākās šķiras ļaudis. Tās ir mājas, bankas, tirdzniecības un biroju nami, kas redzami uz krāsainajām pastkartītēm, kuras tūristi, ieskaitot mani, sūta saviem piederīgajiem un draugiem.

Vēl viena īpatība ir tā, ka sastatnes visām jaunceltnēm, lai tās būtu kaut debesskrāpji, netaisa no metalla, bet no bambusa niedrām, kuras sasien kopā ar džūtas virvēm. Būvniecībā strādā ne tikai vīrieši, bet arī sievietes. Arī še netrūkst dažādības. Blakus mechanizētajiem zemes racējiem, traktoriem un smagajām kravas mašīnām redzamas sievietes ar gadsimtus vecajiem nēšiem pār pleciem, nesot ķieģeļus, cementu vai kaut ko citu divos grozos vai spaiņos.

Tāpat ir ar transportu. Blakus vislepnākajam limuzīnam kustas kūlijs ar rikšu, līdzās smagajai transporta mašīnai ķīnietis stumj vai velk savus rokas ratiņus, kuri piekrauti pāri viņa galvai, un velosipēdistam blakus rikšo sieviete ar nēšiem pār pleciem. Transports visumā ir lēts. Visvairāk lietotais transporta līdzeklis ir pārceltuves, kuģīši, kuri dienā pārvadā vairāk nekā 100.000 pasažieru starp Hongkongas salu un Koulūnas pussalu. Brauciena maksa 10 centu otrā, bet 25 centi pirmajā klasē. Otra klase ir kuģīša apakšā, pirmā — augšā. Tāpat ir ar tramvajiem, kuri uztur satiksmi tikai Hongkongas salā. Koulūnā to nav. Arī tie ir divos stāvos — augšējais pirmā, apakšējais otra klase (20 un 10 centu). Kad nezināšanā pirmo reizi iekāpām apakšstāvā, visi ķīnieši uz mums skatījās un brīnījās: sak', ko tie velna amerikāņi meklē mūsu telpās? Tramvajam kustoties, nevar pāriet no vienas klases otrā, jo tas jādara no ārienes: pirmajā klasē jāiekāpj pa priekšdurvīm, otrā pa aizmugures. Daudz arī autobusu — gan vienstāvu, gan divstāvu. Hongkongas salā arī daudz mazu autobusiņu tikai 14 pasažieriem. Ilgi nevarējām saprast, kurp tie brauc, kamēr tūristu birojā noskaidrojām, ka arī tiem ir savas zināmas un noteiktas līnijas, bet šo līniju apzīmējumi (uzraksti) ir tikai ķīniešu valodā. Kāpēc tas tā, to tūristu biroja jaunkundze — protams, ķīniete — nevarēja pateikt.

Ja jau tik daudzas vietas apmeklētas un redzētas, tad jāiet arī uz kādu baznīcu, ko vislabāk darīt svētdienas rītā. Gājām uz tuvāko baznīcu deviņos rītā, kura bija tikai 15 min. gājiena attālumā. Pieejot pie baznīcas, uz paziņojumu dēļa lasījām, ka pašreiz notiek dievkalpojumi ķīniešu valodā, bet pirmais angļu valodā sāksies tikai vienpadsmitos. Tā kā bija turpat divas stundas laika, gājām apskatīt apkārtni.

Vispirms ievēroju, ka dāmas un kungi pa ietvēm pastaigājas ar visādu sugu un pasugu suņiem. Dažai dāmai bija pat 3 vai 4. Un šie lopiņi turpat uz ietvēm atstāja arī savas „vizītkartes". Vairums no tām jau bija sabradātas, jo daudziem cilvēkiem ir tieksme skatīties tikai uz priekšu un augšu, nebēdājot par to, kur kāju liek. Brīdināju sievu, un tā mēs sveikā tikām cauri. Vēlāk, atgriezies viesnīcā, prasīju, vai tā tas notiek katru svētdienas rītu, jeb vai tikai šai rītā, jo iepriekšējā dienā bija suņu izstāde. Viesnīcas ķīnieši smējās kā kutināti un paskaidroja, ka izstādei ar to, laikam, gan nebūšot nekāda sakara. Kad ap divpadsmitiem devāmies no baznīcas atpakaļ uz viesnīcu, ielas bija pilnas ļaužu, jo visi veikali jau bija vaļā un tirgošanās notika kā parasti (jā, še tirgojas 7 dienas nedēļā un turpat 12 stundu dienā). Visas suņu „vizītkartes" ļaudis bija iznīcinājuši ar saviem apaviem un basajām kājām.

Šai svētdienas pastaigā nokļuvām arī uz kāda kājceliņa, kura vienā pusē bij sporta laukums, bet otrā kaut kas līdzīgs mazām dārzniecībām, kurās katrā pacēlās pa būdiņai. Tajās, protams, nekādu labierīcību nav. Mums „laimējās" kādai iet garām tieši brīdī, kad dārznieks apraka saskaldītu cilvēku darbu izdarību rezultātus. Smirdēja atkal, pat svētdienas rītā...

Tālākajā pastaigā nokļuvām pie britu karaspēka novietnes, nožogotas un apgādātas ar neskaitāmiem uzrakstiem, ka nepiederīgiem ieeja aizliegta. Novietnes platība krietni liela, ar skaistām dzīvojamām mājām, peldbaseinu un citām labierīcībām. Kad sargam pie vārtiem prasīju, vai atļauts fotografēt, tas vienaldzīgi atbildēja, ka fotografēt nav nekādas jēgas. Tātad — kas nav aizliegts, tas ir atļauts, un es fotografēju.

Nonācām galvenajā ielā un gājām pa to tālāk ārpilsētas virzienā. Tuvojāmies kvartālam, kur visur rēgojās milzīgi ķīniešu uzraksti, bet angliskus tikpat kā neredzējām. Kad apstājāmies pie kāda ielu krustojuma, pienāca kāds ķīnietis un jautāja, kurp gribam iet. Paskaidrojām, ka tāpat vien pastaigājamies. Lai tālāk neejot, jo tur neviens nerunājot angliski, — ķīnietis brīdināja. Pēcpusdienā to pašu mums apliecināja arī mūsu tūristu pavadone, kad braucām šim rajonam cauri. Tas esot ķīniešu kvartāls, kurā varot nopirkt arī Ķīnas ražojumus, ja tikai prot ķīniešu valodu. Tagad mums kļuva skaidrs, kādēļ visās tūristu brošūrās Hongkongas ielu kartes ir it kā izgriezumi no lielākām kartēm: tās rāda tikai tos rajonus, kuros runā angliski un kuros tūristi var samērā droši pastaigāties un iepirkties, ja tikai nespļauj veikalā uz grīdas, tāpat autobusā, tramvajā vai citā puliskā iestādījumā, jo visur lasāmi uzraksti, ka nedrīkst spļaut.

Šī iespaidu raksta nobeigumā man jāatzīstas, ka esmu stāstījis galvenokārt par „austeri", bet ne par „pērli." Tas tādēļ, ka par pēdējo var palasīties katrā tūristiem domātajā brošūrā, kuras dabūjamas visos ceļojumu birojos visās pasaules malās. Par šo „pērli" runā arī radiofonā, to rāda televīzijā (arī Hongkongā jau ir krāsu televīzija), to ataino arī uz krāsainām pastkartēm. Arī sevi varu pieskaitīt tiem, kas nespēj izšķirties, kura skaistākā pasaules osta no trim — Hongkonga, Sanfrancisko vai Sidneja. Visas tās ir skaistas, tikai tās jāskata no kuģa klāja, lidmašīnas, viesnīcas balkona vai pa pārceltuves kuģīša logu, taču skaistums zūd, ja pastaigājas gar ostmalu, gar zvejnieku un transporta laivām, sampaniem un džunkām, kuras cilvēkiem ir ne tikai darba rīki, bet arī mājas. Šādu „ūdens cilvēku" Hongkongā esot vairāk nekā 100.000. Tāpat nav jāstaigā, ja grib tikai skaistumu redzēt, pa tirgiem un pilsētas kvartāliem, kuri nav atrodami tūristu kartēs. Taču pats galvenais: nedrīkst nekā darīt „uz savu roku", bet jābrauc tikai organizētās tūristu grupās. Tad viss būs labi, viss būs skaists un brīnišķīgs. Tad arī Hongkonga būs pērle.

Nobeigumā jālūdz lasītājus mani nepārprast un nedomāt, ka man patīk bāzt savu degunu tikai tur, kur smird, kur nav meklējama „pērle", bet atrodama tikai „austere". Nepavisam ne! Man joprojām patīk skaistas lietas un skaista dzīve, tādēļ arī Hongkonga manā uztverē ir viena no interesantākajām un skaistākajām pilsētām pasaulē, jo še bez daudz citā mājo vislielākais skaistums, pēc kura vien cilvēks var ilgoties — brīvība.

Eduards Šmugajs

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GAJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl.
9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs
(vilnis 1270)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218

KANADAS BAZNICAS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue

Sākot ar 5. aprīli, dievkalpojumi atkal notiks katru svētdienu plkst. 11 dienā. Draudzes mācītāja prombūtnē dievkalpojumus vadīs 12. aprīlī māc. A. Briedis, bet 19. aprīlī — prāv. B. Fedders. Svētdienas skola, jauniešu grupu nodarbības un iesvētes mācība arī šai laikā notiks svētdienas parastajā laikā un kārtībā. Draudzes locekļi, kuriem mācītāja prombūtnes laikā vajadzīgi mācītāja pakalpojumi, lūgti griezties pie māc. A. Čopa vai māc. A. Brieža.

Māc. A. Čops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

12. aprīlī pl. 11 dienā dievkalpojums; svētdienas skola; pl. 12.15 jaunatnes grupa.

18. aprīlī pl. 8 vakarā draudzes koŗa gadskārtējais koncerts.

19. aprīlī dievkalpojuma nebūs.

26. aprīlī pl. 11 dienā dievkalpojums; svētdienas skola; 12.15 jaunatnes grupa.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

12 aprīlī pl. 2 pēcpusdienā vīru koŗa Viesturs un ērģelnieces Anitas Rundānes garīgs koncerts Sv. Barnaba baznīcā.

26. aprīlī pl. 2 pēcpusdienā dievkalpojums un svētdienas skola; pēc dievkalpojuma pirmsiesvētes jauniešu grupa.

BRAMPTONA

19. aprīlī plkst. 1.30 pēcpusdienā dievkalpojums Grace United baznīcā; māc. A. Briedis; pirms dievkalpojuma pl. 12.30 jauniešu grupa.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S. Māc. E. Pavasars

12. aprīlī pl. 10.30 dienā dievkalpojums bērniem ar svētdienas skolu; plkst. 11 dievkalpojums pieaugušiem, pl. 10.15 stunda abām bībeles klasēm. Salaulāti Jānis Ozols un Ilona Dace Ieviņa.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

No 10. aprīļa — 19. aprīlim Eduarda Dzeņa gleznu un grafiku izstāde paša studijā, 82 Asquith Ave. (Bloor - Church). Atklāšana 10. aprīlī pl. 8 vak. Izstāde atvērta: 11., 12., 18. un 19. aprīlī no pl. 12 — 8 vakarā.

11. aprīlī — pl. 8 vakarā A.L.T. Bostonas ansambļa viesizrāde — S. Moma „Svētā liesma", Bickford Park vidusskolas zālē.

Līdz 12. aprīlim — Eduarda Viņģa gleznu izstāde Sv. Jāņa draudzes sarīkojumu telpās — 200 Balmoral Ave. Izstāde atvērta sestdienās un svētdienās no pl. 12 — 9 vakarā, pārējās dienās no pl. 5 — 9 vak.

12. aprīlī — pl. 2 pēcp. Austrumu draudzes koncerts „Dievam un tēvzemei" Sv. Barnaba baznīcā. Piedalās: Anita Grigale-Rundāne un vīru koris Viesturs.

18. aprīlī — plkst. 7.30 Latviešu Kaŗa Invalīdu apvienības dāmu komiteja rīko Pavasara balli Daugavas Vanagu namā. Spēlē ARRO kapella.

18. aprīlī — plkst. 8 vakarā Sv. Andreja baznīcā Sv. Andreja draudzes koŗa un simfoniskā orķestra koncerts: Jāņa Kalniņa Svētlaimības simfonija u. c. skaņdarbi.

18. aprīlī — plkst. 6.30 vakarā Bloor Collegiate auditorijā, 1141 Bloor W., pie Dufferin, Ernas Ošiņas - Bērziņas klasiskā baleta skolas audzēkņu vakars.

19. aprīlī — plkst. 4 pēcp. DV namā, 125 Broadview Ave. tējas pēcpusdiena „Pavasari gaidot". Venus puķu veikala īpašnieces A. Putniņas referāts un ziedu sakārtojumu demonstrēšana.

19. aprīlī — pl. 3 pēcpusdienā Latviešu namā „Ceļinieks" rīko pēcpusdienu ar dzejnieku Olafu Stumbru.

26. aprīlī — pl. 3 pēcpusdienā Kolumbus zālē TLB sestdienas skolas Ģimenes dienas sarīkojums.

2. maijā — DV Toronto nodaļas Maija balle ar karalienes vēlēšanām DV namā.

2. maijā — pl. 7 vakarā Latviešu namā Dainas koŗa saviesīgs vakars „Pavasaŗa balsis"; priekšnesumi, laimestu izloze, deja orķestra pavadījumā. Biļetes dabūjamas no dainiešiem.

9. maijā — pl. 5.30 pēcpusdienā Sv. Andreja baznīcas zālē TLB sestdienas skolas A. Brigaderes pasaku lugas „Sprīdītis" izrāde.

9. maijā — pl. 6.30 Saulainē Kurzemes krišanas 25 gadu atceres svētbrīdis.

HAMILTONA

11. aprīlī — plkst. 7 vak. Hamiltonas Latviešu Biedrības jaunatnes pulciņa 2 x 2 — raibu priekšnesumu vakars Hamiltonas latviešu namā, 16 Queen ielā, N. Hamiltonā. Ieeja pret ziedojumiem. Atlikums par labu jaunatnes 2 x 2 vasaras nometnēm.

12. aprīlī — pl. 4.30 Hamiltonas vanadžu pavasaŗa sarīkojums „Uz pavasaŗa pusi" Rainbow zālē (Sanford un King). Bazārs. Priekšnesumi. Kafijas galds.

24. aprīlī — pl. 8 vakarā Latviešu biedrības telpās, 16 Queen St. North, dzejoļu vakars ar Olafu Stumbru.

PASMAIDĪŠANAI

„Tu nevari iedomāties, sirsniņ, ko es vakar piedzīvoju!" apciemojot draudzeni Maiju, iesaucas Ziga, nespēdama apvaldīt piedzīvojumu izmaiņas kāri. „Vakar vakarā, man atgriežoties mājās, pa tumšo dārza celiņu nāca pretim kāds vīrietis. Domādama, ka tas Artis, metos viņam ap kaklu, bet — tas bija mans vīrs!..." — „Tādu izbīli spēju labi saprast," līdzjūtīgi nosaka Maija, „jo nesen pati piedzīvoju ko līdzīgu: reiz es tumšajā kāpņu telpā domāju skūpstam Orestu, kad mana vīra balss iečukstējās: pst, Erniņ, uzmanīgāk! Kuŗu katru mirkli var pārnākt mana sieva."

☆

Laulības šķiršanas prāvā tiesnesis griežas pie liecinieces: „Kautrības jaunkundz, jūs laulības pārkāpšanā apsūdzēto esat vairākas reizes vēlā vakara stundā pieņēmusi savā dzīvoklī. Vai starp jums bijušas kādas intimitātes?" „Kā kaut ko tamlīdzīgu var apgalvot!" sašutusi iesaucas lieciniece. „Man vienmēr kaut kas bijis mugurā!" — „Jūs esat nozvērināta, ka liecināsit tikai patiesību," atgādina tiesnesis. „Kas jums, piemēram, pēdējā apciemojuma reizē bija mugurā?" — „O, vismaz rokas sprādze, auskari un važiņa ar krustiņu ap kaklu," klusu atbild nozvērinātā lieciniece.

☆

Pagasta vecākais, saticis pastaigas gājienā uz ceļa mācītāju, uzsāk sarunu: „Vai tā nav pavisam dīvaina lieta, kas vērojama mūsu pagastā? Jau vairākus gadus iedzīvotāju skaits ir nemainīgs, vienmēr 217, skaiti kā patīk." — „Jā, jā, tā nu ir," mācītājs rezignēti novelk. „Katru kāds no pagasta puišiem pazureizi, kad piedzima kāds bērns, da."

☆

Uzņēmuma direktors ieaicina savā kabinetā vienu no sekretāriem un saka: „Lejkalniņa kungs, man ar jums nopietni jārunā: kā dzirdu, jūs katru vakaru savā dzīvoklī pārrodoties ar citu sievieti. Ja jūs turpināsit tādu Kazanovas dzīvi, tad viegli var gadīties, ka tā neilgs pat ne mēnesi!" — „Bet, direktora kungs, kādēļ gan ne?" pārsteigts, taču priecīgs un glaimots jautā nopeltais. „Es jūtos lieliski, esmu neprecējies un spēcīgs, arī vesels, un sievietes vienkārši ir gluži vai trakas pēc manis..." — „Iespējams..." īgni novelk direktors. „Bet viena no viņām ir mana sieva."

Afrikas pēdējo kanibālu virsaitis sagūstītajai Amerikas tūristei: „Nebaidies, es labāk apēdīšu savu sievu..."

Mūžībā aizgājusi šāgada 3. aprīlī
mūsu mīļā

Dr. med. Irina Reus, dzim. BLOSFELDS

Apbedīta Woodlawn kapos Baltimorā,
Merilendā, šāgada 7. aprīlī.

Dziļās sērās

Vīrs, dēls un brālis ar ģimeni

---

apdrošināšana plus
VALD BEBRIS
1653 VICTORIA PARK AVE. ...
tālr. 759-0266

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS
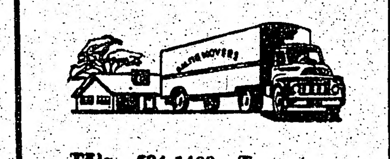
Tālr. 534-1403, Toronto

Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
York Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

Ikviens tagad var iegādāties personīgu
1970. GADA
ONTARIO
BUDŽETA
kopiju
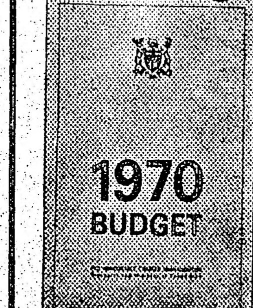

Iepazīstieties ar Ontario provinces pilnīgu financiālo izklāstu. Informācija pieejama ar nesaīsinātu tekstu un atbilstošiem dokumentiem, — vai arī viegli lasāmā vienkāršotā veidā, ietverot visus galvenos budžeta punktus.
Lai saņemtu bezmaksas kopiju, rakstiet:
The Hon. Charles MacNaughton,
Treasurer and Minister of Economics,
Queen's Park, Toronto 182, Ontario.
Please forward
☐ The 1970 Ontario Budget
—Complete text and supporting papers
☐ The 1970 Budget Digest
—Budget highlights in simplified form
NAME...........................
ADDRESS........................
CITY...........................

Amerikas latviešu teātŗa BOSTONAS ANSAMBĻA
V. SOMERSETA MOMA lugas 3 cēlienos
VIESIZRĀDE TORONTO
SVĒTĀ LIESMA
sestdien, 11. aprīlī, pl. 8 vakarā Bickford Park High School auditorijā.
(777 Bloor St. W., pazemja Christie pietura.)
Režisors: VALFRĪDS STREIPS. Skatuves gleznotāja MAIJA ŠLESERE.
Tēlotāji: Ance Rozīte, Ilze Šedrika, Rasma Birzgale, Maija Priede,
Reinis Birzgalis, Valfrīds Streips, Gunārs Straumēns un Vitolds Vītols.
Biļetes iepriekšpārdošanā DV grāmatnīcā, Latviešu namā, 491 College St.
Tel. 921-7121 no pl. 9—5 p.p., sestdienās no pl. 9—2 p.p.
Izrādes dienā — stundu pirms izrādes pie ieejas.
Biļetes: $4.00, $3.50 un $3.00, skolēniem puscenas

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām,
dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465—5225

„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai
no plkst. 4 — 12. naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no
plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

JAUNĀKĀS SKAŅU PLATES

Junda $5.50
Lūk, rozes zied. Pie Baltijas jūras. Krīvu krīvs. Mirdzi kā zvaigzne. Mežezers. Rudens noskaņas. Mīlētāja dziesma. Varenība. II—Tēvzeme runā. Aijā. Jāņu laiva. Jūras spožums. Mēness nakts. Kā linu druva sāka ziedēt. Vecie tēvi. Kad mēs jauni bijām.
LP 36 .... $5.50
Stāsti man, ak Ģetzemane. Drūms klusē Ģetzemanes dārzs. Kad Kristus krustam tuvojas. Mans brāli, uz Golgātu nāc. Kas ir Tas, kas gaida. Adoramus Te, Christe. II—Vētras viļņos nav neviena. Svētītie, nāciet. 91. psalms. Mieru atstāju. Izpilda Antoņina Vaivode, kontralts.
Kalvis $6.00
I — Kad mēs jauni bijām. Krīvu krīvs. Nogrimusi pilsēta. Dzimtā puse. Kalnos. II — Jūras dziesma. Biķeris mironu salā. Smilšainos ceļos. Jāņu laiva. Jāņu laiks. Aiz upītes sētiņā. Kas kaitēja man dzīvot. Iesim, puiši, lūkoties. Sniga sniegi, putināja.
Stereo 1005
Brālīts māsu dancināja $7.00
Saturā: Brālīts māsu dancināja, Pērkonītis, Mugurdancis, Plaukstiņpolka, Metieniņš, Tūdaliņ, tagadiņ, Sudmaliņas. II — Ritenītis, Zvejnieciņš, Gailītis un vistiņa, Māte teica Jancīšam, Kur tu teci, gailīti? Brālītis un māsiņa un Gatves deja.
Stereo 1003
Tu sapnis esi $7.00
I — Drīz tiksimies mēs, Tu sapnis esi, Aizejošam, Aksta dziesma, Kavalieru gads; II — Brūnacīte, Pa to ceļu, Rītos, Vermlandes balāde, Maza maza meitenīt.
Latvian Music LP 32 .... $5.50
I — Pēdējais pļāvums, Lietutiņš līst, Diena beidzas, Šūpuļdziesma, Māte, Nakts; II — Mazs bij tēva novadiņš, Zaļas birzes audzīte, Krauklītis, Man ievīņa, Sprigulīši, Lauku kāzas, Zilās naktis.
Latvian Music LP 33 .... $5.50
I — Laimiņai pavaicāju, Kur meitiņas godam auga, Ej, saulīte, drīz pie Dieva, Mēs deviņi bāleliņi, Kas tur kliedza, Upe nesa ozoliņu, Dzeltens mans kumeliņš; II — Jauni puiši danci veda, Pūt, vējiņi, nostājies, Lieli vīri, mazi vīri, Dancija māsiņa plāniņa vidū, Kāzinieku deja, Skataities, jauni ļaudis, Rucavietis.
Latvian Music LP 34 .... $5.50
I — Lielais lācis, Minikleitiņa, Naktis, Kokteilis, Baltijas jūra; II — Mežrozīte, Sulu laikā, Ābeles zied, Es jums teikšu, Sniegputeni.
Latvian Music LP 35 .... $5.50
I — Mēs visi sēdējām kokos, Jumi jumi, Cietumnieka dziesma, Redz, kur jāja div' bajāri, Kādu pie sevis, Parkā; II — Senā Rīga, Divatā ar sevi (uz jumta) 25 kronas (5 dolari), Tu vairs mani nepazīsti, Kauli deg, Vilcienā.
Ontario provincē dzīvojošiem jāpieskaita 5% PST.
Pasta izdevumiem Kanadā jāpieskaita 50 centi, 75 c uz ASV.

Pieprasāmas DV GRĀMATNICĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Dieva kokle — Latv. relig. dzejas antoloģija $8.00
H. Sils — Tēlotāja māksla un vārds $6.00
E. Aistars — Evita, rom. $4.80
J. Plaudis — Zemes ziedi, rom. $5.50
A. Johansons — Visi Rīgas nami skan $5.50
Fr. Dziesma — Klusuma zvaigznes, dz. $3.50
E. Dēliņš — 69 stundas $6.10
A. Spekke — Atmiņu brīži $12.00
V. Pelēcis — Malenieša pasaule II $5.80
J. Akurāters — Aizlaika straumes $5.50
E. Spēks — Es redzēju jūriņā $5.30
Valdis — Staburaga bērni $3.80
T. Krūka — Tu debesis turi savās rokās $3.50
Archib. A. Lūsis — Jēzus līdzības un mūsu laikmets $2.80
T. Ķikauka — Putni, rom. $4.20
Latgaļu tautas dziesmas (notis) $5.50
Indr. Gubņa — Rītdiena neskaitās $4.00
H. Krauja — Ardievas vasarai, dzej. $4.00
B. Bičole — Ceļos, dzej. $4.50
Leonīds Slaucītājs — Sešos kontinentos $8.00
Al. Tomsens — Cilvēcības vārdā $8.50
I. Grebzde — Tikai meitene, jaunatn. rom. $4.50
G. Janovskis — Dziesma mežam, rom. $4.80
A. Dziļums — Vēja melderis, rom. $5.80
A. Lindgrena — Pasaules labākais Karlsons $4.00
Leonīds Slaucītājs 70 .... $2.20
LATVIJAI 1918—68 Brīvās pasaules latv. mežkopju izd. $10.00
A. Eglītis — Pēdējais mohikānis, stāsti $7.50
Dr. N. Vīksniņš — Latvijas vēsture jaunā gaismā $8.00
Dz. Zeberiņa — Kad es maza biju $6.00
P. Aigars — Sarkanais vilciens (4 valodās) $2.25
P. Aigars — Zaļie zīmneši, dzej. $2.00
Ā. Klīve — Brīvā Latvija, atmiņas $10.00
J. Sudrabiņš — Pēdējās dienas Kurzemē, atm. $3.80
J. Miesnieks — Klaucēnu kundzes meita, rom. $5.80
P. Klāns — Karsta dzelzs, apcer. $12.00
K. Pētersons — Pasaule paveras, ceļ. apr. $10.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti $5.90
Ang. Gailīte — Rītausma $4.00
I. Grebzde — Sērmūkšļu pagasta ļaudis $3.20
Ing. Vīksna — Un gājiens neapstājas, dzej. $4.20
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, refleksijas $4.20
Edg. Dunsdorfs — Latvijas vēstures atlants $4.50
M. Valters — Atmiņas un sapņi I d. $9.50
F. Donass — Politiskos krustceļos $4.00
H. Vītols — Atmodinātas atbalsis $7.50
Dzintara gredzens, stāsti mīlai $6.80
A. Niedra — Varavīksna pār Rīgu, rom. $4.80
A. Freināts — Dzimtenes ārēs, stāsti $4.50
I. Grebzde — Vai ābele ziedēja?, rom. $5.50
J. Aukškāps — Zinātnei un tēvijai $4.50
A. Dziļums — Celminieki, rom. $5.80

Pasūtināšanai zvaniet Tālr. 921-7121

DV GRĀMATNICĀ
491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

PASŪTINIET SAVIEM PIEDERĪGIEM UN PAZIŅAM

KUNGU UZVALKU DRĀNAS: Cenas ASV dolaros
V/1 dažādu krāsu angļu vai dāņu ķemdzijas drāna, $7.00 metrā, svars 700 gr. Komplekts: 3,25 m. drānas un visi drēbnieka piederumi, kopīgais svars apm. 3.3 kg 48.50
L/a — ļoti labas kvalitātes drāna, ar visiem drēbnieka pied. 51.75
H/f — labas kvalitātes angļu ķemdzijas audums (zīmogots) $10.50 metrā, ar visiem piederumiem 58.50
H/1 — visaugstākās kvalitātes angļu ķemdzijas audums dažādās krāsās, $11.90 metrā, ar visiem pied. Svars 3,5 kg. 62.45
KUNGU MĒTEĻU DRĀNAS
K — izcilas kvalitātes vilnas audums, visās krāsās, metrs — $8.60, ar visiem piederumiem. Komplekts: 2,75 m. 48.70
K/1 — izcilas kvalitātes melns un citās krāsās angļu mēteļu audums $9.90 metrā, ar piederumiem 52.20
FF/k — visaugstākās kvalitātes angļu dažādu krāsu mēteļu drāna ar visiem piederumiem 60.20
DĀMU MĒTEĻU DRĀNAS
D/1—izcilas kvalitātes angļu mēteļu drāna: $9.90 metrā. Komplekts: 2.75 m drānas un visi drēbnieka piederumi 50.95
FF/d — visaugstākās kvalitātes angļu ķemdzijas drāna dāmu mēteļu drānai: $12.90 metrā, ar visiem piederumiem 58.95
DĀMU KOSTĪMU DRĀNAS
D/a — modernās pastelkrāsās dāmu kostīmu drāna, $4.95 metrā. Komplekts: 2.50 m drānas, ar visiem piederumiem 29.65
D/f — angļu vai dāņu ķemdzijas audums dāmu kostīmiem, izcilas kvalitātes $10.50 metrā, ar visiem piederumiem 43.15
F/fd — visaugstākās kvalitātes angļu ķemdzijas drānas dāmu kostīmiem: $11.90 metrā, ar visiem piederumiem 47.15
Saiņa cenā ieskaitīts viss, jāpieskaita 8% Kanadas valūtai.

Sainīšu nodaļa

DVG RĀMATNICĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.

Meklējat labākās eiropiešu stila desas - šķiņķi — svaigu gaļu — importētas delikateses?
Tās atradīsit tikai

tip-top MEATS
delicatessen

1727 Bloor St. West (pretim Keele pazemes stacijai.)
Yorkdale Shopping Centre un, sākot ar augustu, arī
FAIRVIEW MALL (Don Mills and Sheppard)

KAKTIŅŠ
Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.

Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ
līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr. Mrs. Miss ....
Adrese: ....
....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ ....
.... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts ....
Abonēšanas maksa $2.00 par 1 mēn., $5.50 par 3 mēn., $10.00 par 6 mēn., $18.00 par gadu.

GRĀMATAS
JAUNATNEI UN BĒRNIEM

Bite Imants, LATVIJAS SĒNES UN OGAS. Krās. grām. 1.50
Brastiņš A., SLIŅĶIS. Pasaka 2.40
GARĀ PUPA. Bilžu grāmata 1.00
Grimmi Brāļi. PASAKAS 4.25
Grunde Biminita un Kovaļevska Margarita, MEŽA BĒRNI
Pasakas ar daudz illustrācijām 4.00
SAULES UN SALA GRĀMATA 3.80
Ķezbers Kārlis, USMAS ZĒNU DĒKAS 2.80
— RŪĶU PASAULES CEĻOJUMS 3.50
Klētnieks V., SENČU RAKSTI 3.00
Kradoks H. C., LĀCĪTIS DODAS PASAULĒ. Illustrēta bērnu grāmata 2.80
Kronberga Lilija, RUNČA VEZUMS. Dzej. antol. 2.20
Krūka Tonija, SILAINES MEŽS RUNĀ. Pasakas 2.80
LATVIJAS ŪDEŅI. Krāsojamā grāmata 1.50
Loftings Hjū, DOKTORS DŪLITLS UN VIŅA ZVĒRI.
Sevišķi interesanta bērnu grām. ar autora zīmējumiem. 4.00
Molnars Francis, PĀVILIELAS ZĒNI. Romāns 3.00
Stāraste Barvika M., PINTIĶU CIEMS. Pasakas ar autores illustrācijām 2.80
Šīrmanis Jānis, ĢELZIS UN MISIŅŠ. Jaunākā bērnu grāmata ar I. Rumpētera illustrācijām 3.00
— MANS DRAUGS PŪPOLIŅŠ. Ar S. Šteineres illustrācijām 4.00
— BRĪNUMU PASAULE. Pasakas ar Ed. Dzeņa illustrācijām 4.00
— TINCIS 5.30
— KRIKSIS TRIMDĀ 3.70
— KRIKSIS UN TOMIŅŠ AMERIKĀ 3.00
Sandbergi I. un L., MATĪSIŅ, KUR CEPUMI? 1.50
— MATĪSIŅA DRAUGS 1.50
— REZGALĒ BĒRNU SVĒTKI 3.00
Klevins J., JĒKABS UN JOAKIMS 3.80
Piezīme: Katram sūtījumam pieskaitiet 50 c pasta izdevumiem.

Pieprasiet
DV GRĀMATNICĀ
491 College St., Toronto 174, Ont.

Anna Ernestīne Liepiņš

DZIMUSI 1894. GADA 24. AUGUSTĀ,
MIRUSI 1970. GADA 29. MARTĀ TORONTO

Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzes Toronto palīdzības fonds

Dieva mierā aizsaukta mūsu mīļā māmiņa un vecmāmiņa

Anna Liepiņš

Dzimusi 1894. gada 24. augustā Mazsalacā,
mirusi 1970. gada 29. martā Toronto.

Mīlestība nekad nebeidzas . . .

Dziļās skumjās:
meita, znots, vedekla un mazbērni Toronto, dēls ar ģimeni Latvijā

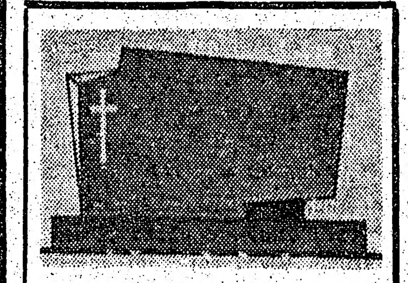

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu meto

LATVIJAS KORPORĀCIJU APVIENĪBA
publicējusi izdevumu
Sadarbība Baltijas problēmu pētījumos
56 lpp., bagātīgi ilustrēts, 20x30 cm formāts
Dabūjama: DV Grāmatnīcā — 491 College Street,
Cena $1.50
Toronto 174, Ont.

Iepazīstieties ar plašāko un kopš 25 gadiem regulāri iznākošo

Daugavas Vanagu Mēnešrakstu!

Iznāk 6 reizes gadā, ik otru mēnesi.
Raksti: Latvijas brīvībai, ideoloģijai, literātūrai, mākslai, atmiņām vēsturiskā nozīmē un aktuālitātēm.
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā par 3 numuriem $2.75, 6 — $5.50, atsevišķs numurs $1.00.
Pasūtināms: Mr. K. Bencons, 223 High Park Ave., Toronto 165, Ont., Canada.

AUSEKLIS
J A N S O N S
Tālr. 698-7370
407 Birchmount Rd.
Scarborough, Ont.
Mēbeles, aizkari, grīdsegas, mēbeļu pārvilkšana.

Izdevēji—
MĒS IZDARĀM SALIKUMA DARBUS
GRĀMATĀM
ŽURNĀLIEM
Iespiešanai ofseta technikā
ĀTRS DARBA IZPILDĪJUMS. MĒRENAS CENAS.
AMBER PRINTERS & PUBLISHERS LTD.
491 College St., Toronto 174, Ont.
Canada.
TEL.: 921-7121 (Code 416)

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

„ZINU, KA VĒZI VAR PĀRVARĒT"

Mrs. William Dennison
Toronto, Ont.

Vēzi var pārvarēt. Jūsu ziedojums nepieciešams tagad, lai turpinātu cīņu. Dodiet jaunu ieroci cerībai! Kad ziedojumu vācējs ierodas, esiet atsaucīgi!

CANADIAN CANCER SOCIETY
22 Davisville Ave., Toronto 7

IEPRIECINIET SAVUS RADUS, PIEDERĪGOS UN PAZIŅAS

PARAUGSAIŅI — Cenas ASV dolaros
2 — 2 kg cūku tauki, 2 kg cukurs, 2 kg rīss, 2,5 kg baltie kviešu milti, 40 cigaretes, brutto 10 kg 21.40
6 — 9 kg mannā vai baltie kviešu milti (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) un 40 cig. bruto 10 kg. 18.90
8 — 19 kg milti vai mannā (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) brutto 20 kg. 25.20
11 — 0,5 kg sviesta, 1 kg tauki, 1 kg kakao, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolādes, 80 cigaretes, brutto 5 kg. 26.45
12 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg 41.40
13 — 2 kg sviests, 2 kg dūmdesa, 2 kg speķis, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 300 gr šokolādes, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 100 cigaretes, brutto 10 kg 41.35
14 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg 71.50
15 — 2 kg cukurs, 2 kg sviests, 2 kg žāvēta karbonāde, 1 kg pupiņu kafija; 400 gr šokolāde, 200 gr tēja, 454 gr kakao, 100 cig., 225 gr karameles, bruto 10 kg 41.70
16 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg 72.40
19 — 9 kg milti, 6 kg cukurs, 4 kg rīsi, brutto 20 kg 29.15
20 — 1 kg sviests, 1 kg rīsi, 1 kg dūmdesa, 1 kg žāvēta karbonāde, 0.5 kg pupiņu kafija, 2 kg cukurs, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 454 gr kakao, 454 gr medus, 60 cigaretes, bruto 10 kg 33.90
21 — iepriekšējais sainis dubult. — 200 cigaretes, 20 kg 58.50
22 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 454 gr kakao, 500 gr sviests, 340 gr rozīnes, 50 gr „Neskafē", 300 gr šokolāde, 225 gr šokolādes karameles, 500 gr biskvīti vai piparkūkas, 240 gr konfektes un 20 svecītes 25.50
23 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais dubultots 38.80
24 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 1 kg milti, 1 kg sviests, 1 kg rīsi, 1 kg žāv. jaukti augļi, 1 kg dūmdesa, 500 gr. pupiņu kafija, 454 gr kakao, 370 gr biskvīti, 100 gr tēja, 340 gr. rozīnes, 200 gr šokolāde, 227 gr karameles, 20 svecītes un 60 cigaretes 32.90
25 Iepriekšējais sainis dubultots, klāt 500 gr riekstu kodolu 55.50
31 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 1 kg sviesta, 2 kg cūku tauku, 2 mārc. kakao, 1 kg pupiņu kafijas, 1 kg žāv. augļu, 2 kg manna, 1 kg rīsu, 225 gr. šokolādes karameļu, 200 cigarešu 42.40
33 — 18,5 kg cukura, mannas vai rīsu (no katras preces tik, cik vēlaties, vai arī tikai viena prece) — 41 mārc. 27.40
46 — 5 kg milti, 3 kg cukurs, 2 kg rīsi, 2 kg makaroni, 1 kg rozīnes, 250/300 gr raugs, sausais, 1,5 kg piena pulveris, 1 kg sviests, 500 gr siers, 1 kg žāv. augļi, 210/300 gr pudiņa pulveris, 320/400 gr zupas koncentrāts, 200 gr pipari, 200 gr lauru lapas, 50 gr vaniļas cukurs — 38 mārc. 39.50
Saiņa cenā ieskaitīts viss, jāpieskaita 8% Kanadas valūtai.

DV GRĀMATNICAS,
491 College Street, Toronto 174, Ontario,
— sainīšu nodaļa atvērta ik dienas no pl. 8.30 — 5 p.p.
sestdienās no 8.30 — 2 p.p.

✝

Mana sirdsmīļotā draudzene

Dr. Irina Reus, dz. BLOSFELDE

dzimusi Liepājā, ļaunas slimības pievarēta, mirusi 1970. gada 3. aprīlī Merilendā, ASV, Havre de Grace pilsētā. Apbedīta 7. aprīlī vietējos kapos.

Ir beidzies viss —
Un dzīves vilnis Mūžīb's krastus sasniedzis . . .

Skumjās
Dr. Vera Jansone

Gvatemalā nogalināts Rietumvācijas sūtnis

Gvatemalā 31. martā nolaupīts Rietumvācijas sūtnis grāfs Karls fon Špreti. 62 gadus vecajam diplomātam pilsētas centrā, ap 300 soļu no viņa dzīvesvietas, uzbruka seši terroristi, nogriežot ceļu viņa automašīnai un pavēlot pārsēsties citā, kuŗa pēc tam ar lielu ātrumu aizjoņoja.

Grāfs Špreti ir jau trešais ārvalstu diplomāts, kurš šogad nolaupīts Gvatemalā. Kreisie terroristi par viņa atbrīvošanu pieprasīja izdot 17 ieslodzīto terroristu, pēc pāris dienām paaugstinot atbrīvojamo skaitu uz 25 personām, kā arī pieprasot 756.000 dol. „izpirkšanas naudu". Kāda cita Rietumvācijas sūtniecības darbinieka vēstuļu kastītē atrasta nolaupītā sūtņa 11 gadu vecajam dēlam Aleksandram adresēta vēstule, kuŗā paziņota viņa tēva nolaupīšana un terroristu prasības. Citu piederīgo grāfam Špreti Gvatemalā nav. Līdzīgu ziņu saņēmis arī pāvesta nuncijs Gvatemalā, aicinot viņu būt par vidutāju Rietumvācijas sūtņa un ieslodzīto terroristu izmaiņai. Nemiernieku īpašā piezīmē bija sacīts, ka ieslodzītie terroristi augstu garīdznieku pavadībā nogādājami Meksikas sūtniecībā, brīdinot valdību neatriebties apcietinātajiem.

Gvatemalas valdība atteicās maksāt pieprasītos 765.000 dol., kā arī atbrīvot apcietinātos 25 terroristus, kuŗi pieder pie t.s. „nemiernieku revolūcionārās frontes" (FA R). Valdības paskaidrojumā teikts, ka pieprasītie terroristi visi jau notiesāti, tādēļ atbrīvošana pirms soda izciešanas būtu pretrunā valsts satversmei. Bez tam ar valsts prezidenta dekrētu izņēmuma kārtā visa vara valstī nodota militārajai varai.

Rietumvācijas valdība 3. aprīlī lūdza Gvatemalas valdību darīt visu iespējamo, lai tās sūtni grāfu fon Špreti atbrīvotu un tas nekļūtu terroristu upuris. Nolaupītais, kurš slimo ar sirdi un pastāvīgi lieto zāles, rakstījis savam dēlam: „Man klājas labi, un es ceru uz drīzu atbrīvošanu."

Agrākajos ārvalstu diplomātu nolaupīšanas gadījumos Gvatemalas valdība pieņēmusi terroristu noteikumus un apdraudētos diplomātus izpirkusi. To vidū bija arī šāgada sākumā nolaupītais amerikāņu diplomāts un pašas Gvatemalas ārlietu ministrs. Turpretim pirms diviem gadiem ASV sūtni Gvatemalā atrada nogalinātu.

Pēdējā liktenis, kā vēsti jaunākās ziņas, piemeklējis arī Rietumvācijas sūtni. Naktī uz 6. aprīli Gvatemalas valdība paziņoja, ka nolaupītais Karls fon Špreti noslepkavots. Viņa līķis atrasts 12 jūdžu ārpus Gvatemalas pilsētas, ar šāvienu pakausī. Nav šaubu, ka sūtni nogalinājuši kreisie ekstrēmisti, kuŗi par viņa izdošanu pieprasīja 25 terroristu atbrīvošanu un 756.000 dol. naudā. Gvatemalas valdībai atteicoties šo prasību izpildīt, terroristi nolaupīto nogalināja, par spīti tam, ka viņu glābt aicinājušas arī citas valdības.

Pēc kāda anonima telefoniska ziņojuma, ka līķis atrodas 17. kilometrā uz Sanpedro ceļa, Gvatemalas kaŗavīru vienība ar uzraudzības iestāžu ierēdņiem steidzās uz norādīto vietu, kur konstatēja, ka Rietumvācijas sūtnis nošauts tikai dažas stundas iepriekš, jo līķis vēl nebijis pilnīgi auksts. Karls fon Špreti nogalināts tūlīt pēc tam, kad terroristi bija paziņojuši pēdējo izpirkšanas stundu, bet līdz tai nav sagaidījuši atbildi.

✫

Kā jau mūsu laikrakstā ziņots, Argentīnas galvaspilsētā Buenosairesā labā spārna piekritēji 29. martā bija mēģinājuši sagūstīt Pad. savienības tirdzniecības misijas vadītāju J. Pivoravovu. Spēcīgais krievs savus gūstītājus bija pieveicis un no automašīnas izlēcis. Pēc šī nesekmīgā mēģinājuma labā spārna ekstrēmisti tagad pieprasījuši Argentīnas valdībai izraidīt padomju misijas vadītāju 48 stundu laikā, piedraudot pretējā gadījumā uzspridzināt Pad. savienības sūtniecību, kā arī viesnīcu un sporta stadionu, kuŗā apmeties Maskavas cirks. Argentīnas „nacionālās kustības organizācija" valdībai piesūtītajā notā norādījusi, ka padomju tirdzniecības misijas vadītājs Argentīnā Jūrijs Pivovarovs faktiski ir čekas un padomju spiegu dienesta vadītājs Argentīnā un viņa vārds ir tikai pseudonims. Arī Maskavas cirka artistu vidū slēpjoties čekas aģenti, kuŗus vada Pivovarovs, lai noorganizētu sazvērestību pret Argentīnas prezidentu ģen. Žuanu Karlosu un radītu valstī nemierus.

Rietumvācija netiek galā ar spiegiem

Karlsrūē, Rietumvācijā, par spiegošanu apcietināts kāds 30 gadu vecs vīrietis, un tai pašā laikā policija aizturējusi kādu citu austrumvācieti jaunā spiegu aplī. Noskaidrots, ka pirmais nodibinājis sakarus ar saimniecības ministriju, kuŗā saņēmis no kādas mašīnrakstītājas informāciju Austrumvācijas spiegu dienestam.

Kādā citā gadījumā, kuŗam nav sakara ar iepriekšējo, 30 gadu vecais Rolfs Hartmans apsūdzēts slepenas informācijas izsniegšanā Austrumvācijai par ASV militāro bazi Kaizerslauternā. Hartmans, līdzīgi kādam citam apcietinātam vīrietim, bijis sargs 32. armijas gaisa aizsardzības komandā, kuŗa pārrauga Nike un Herkules tipa pretgaisa aizsardzības raķetes ASV bruņotajiem spēkiem Rietumvācijā. Kaizerslauternas bazē stacionēti 20.000 vīru, un tā ir raķešu kontroles galvenais centrs. Šai apvidū atrodas arī gaisa spēku bazes Ramšteinā un Rembachā ar kopā 8000 vīru lielu apkalpi. Kā ASV armijas komandantūra, kuŗa palīdzējusi atklāt Hartmana darbību, tā Rietumvācijas prokurātūra nav atklājusi, vai viņš bijis norīkots sargāt arī armijas slepenās ierīces.

Rietumvācijas policija paskaidrojusi, ka Hartmana dzīvoklī atrasti viltoti personības dokumenti un slepens raidītājs. Domā, ka viņš spiegojis Austrumvācijas labā apmēram divus gadus. Valsts prokurors Felikss Klauss izteicies, ka šiem abiem spiegu gadījumiem nav sakara ar divām sievietēm un vienu vīrieti, kuŗi aizturēti jau martā aizdomās par Rietumvācijas valdības noslēpumu un atomieroču pētījumu informācijas izsniegšanu Austrumvācijai. Tie ir Rietumvācijas zinātnes un izglītības ministrijas galvenā sekretāre Irēna Šulca, pensionētais tiesnesis Heinrichs Veidemans un profesionālā Austrumvācijas aģente Liane Lindnere.

Pad. savienības valdības oficiozs „Izvestija" gaŗākā rakstā savukārt žēlojies par Izraēlas spiegu darbību Odesā, kur apcietināta amerikāņu tūriste Feiga Krouna un kāds nenoskaidrotas pavalstniecības vīrietis, saukts par Duganu. ASV sūtniecība paskaidrojusi, ka tās sarakstos nav atrodams neviens no šiem vārdiem.

„Izvestija" raksta, ka Feiga Krouna jau ilgi gaidījusi izdevību apmeklēt Pad. savienību, sevišķi Odesu, kur viņai liela pazīšanās. Viņu neinteresējusi tik daudz pilsētas apskate kā atļaujas iegūšana Nikolājevas kuģu būvētavas centra apmeklēšanai Odesas tuvumā. Dugans savukārt esot nodibinājis „labu pazīšanos ar apmeklētājiem Odesas pludmalē". Laikraksts apgalvo, ka pirms ierašanās Pad. savienībā Krouna un Dugans uzturējušies vairākas dienas Telavivā, Izraēlā.

No Briseles savukārt ziņo, ka beļģu kriminālpolicija apcietinājusi 35 gadus veco Borisu Saviču, kuŗš oficiāli nodarbojies par Pad. savienībā ražoto automašīnu „Volga" aģentu Beļģijā, bet galvenokārt interesējies par beļģu militārajām bazēm. Savičs aizturēts pēc ilgākas novērošanas. Viņš uzturējies Beļģijā kopš 1967. gada oktobŗa. Policija pie viņa atradusi mikrofotografiskas ierīces un lielu daudzumu mikrofilmu, kā arī prāvas summas ārzemju valūtas. Beļģijas tieslietu ministrija ierosinājusi Saviča izraidīšanu.

50.000 ČECHU UN SLOVAKU ATSTĀJUŠI VALSTI

Kopš Pad. savenības iebrukuma 1968. gadā Čechoslovakiju atstājuši ap 50.000 čechu un slovaku. Lai aizkavētu turrpmāku iedzīvotāju bēgšanu, valstī tagad ievesta jauna robežpārraudzības sistēma. Par 20% paaugstinātas arī muitas likmes, apliekot ar nodokli „katru retāk sastopamu preci", kuŗu ceļotāji izved no Čechoslovakijas. Kopš valstī atrodas okupācijas kaŗaspēks, gandrīz ikvienu preci var apzīmēt par „retu". Oficiālais iemesls nodokļa paaugstinājumam ir paskaidrojums, ka valstī apkaŗojama melntirdzniecība ar valūtu. Īstais iemesls tomēr meklējams kādā citā valdības paskaidrojumā: „Ceļošanas atļauju ieguvēji savas ārzemju vīzas ļaunprātīgi izmanto nelegālai emigrācijai." Ja šo „nelegālo emigrāciju" visumā tomēr grūti novērst, tad no ceļotājiem vismaz jāiekasē kārtīgs muitas nodoklis..."

● ASV prezidents Niksons parakstījis likumu, kas aizliedz cigarešu komerciālu reklāmēšanu televīzijas un radiofona raidījumos. Maināmi arī līdzšinējie brīdinājuma uzraksti uz cigarešu iesaiņojuma, turpmāk lietojot norādījumu: „Brīdinājums: Vispārējā chirurģija rāda, ka cigarešu smēķēšana ir kaitīga jūsu veselībai."

Krievija un nacionālās . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

Kamēr Brežņeva doktrīnas Damokļa zobens karājas pār Eiropu, tikmēr ir grūti runāt par miermīlīgu krievu valsti, par.. tolerantu valdību, vienalga, uz kādas ideoloģiskas bazes tā stāvētu. Taču neviena tauta, lai cik liela un varena tā būtu, nav aicināta kaut kādas iedomātas „labākas kārtības" labad iznīcināt vājākās tautas. Krievu inteliģencei vispirms ir jāapliecina, ka pasaules tautas var krievu nacionālajai politikai uzticēties, citādi veltīgi runāt. Tik daudz jau ir melots brīvības un labākas tautu saprašanās vārdā, ka mēs vairs neticam vārdiem. Ja krievu tauta izšķiras par autoritāru vai pusautoritāru režīmu, tā ir tās darīšana, bet neaizmirsīsim, ka gandrīz puse pašreizējās Pad. savienības iedzīvotāju ir nekrievi, kuŗi nav ar krieviem saistīti ne valodas, ne kultūras, ne saimnieciskās labklājības ziņā. Šim mazākumam daudz lielāks pievilkšanas spēks ir apvienotā Eiropa, nevis Krievija savās pašreizējās Jaltas līguma atzītajās robežās.

Miris maršals Timošenko

MIRIS ARĪ KĀDREIZĒJAIS VĀCIJAS KANCLERS BRININGS

No Maskavas ziņo, ka 31. martā miris viens no galvenajiem padomju militārajiem komandieŗiem otra pasaules kaŗa laikā maršals Semjons Timošenko, kuŗu 75 gadu vecumā pieveicis ļaundabīgs audzējs. Maršalu Timošenko godināja kā kaŗavaroni, kuŗš 1941. gada vasarā atturējis vācu armiju no ielaušanās Maskavā, kad visi Kremļa varenie jau bija aizbēguši aiz Urāliem un galvaspilsētā izcēlusies pānika. Ceļa malā no starptautiskā lidlauka uz Maskavu pēc kaŗa uzcelts liels sarkanbrūns piemineklis, kas atgādina tanku lamatas. Tas sasniedzams 45 minūšu braucienā no lidlauka un iezīmē tuvāko punktu, kuŗā vācu armijas nokļuva pie Maskavas. Maršalu Timošenko kādu laiku kritizēja, ka viņš bijis daļēji atbildīgs par Pad. savienības nepietiekamo sagatavošanos kaŗam.

Chruščova varas laikā maršalu Timošenko 1960. gadā atcēla no Baltkrievijas apgabala militārā komandieŗa pienākumiem un iecēla par ģenerālinspektoru aizsardzības ministrijā. Tas bija pazeminājums amatā, taču no krišanas nežēlastībā Timošenko paglābās. Vēlākajos gados viņš bija padomju kaŗa veterānu komitejas priekšsēdis un dzīvoja kā pensionārs.

Visasākās kritikas pret maršalu Timošenko vērsa 1962. gadā, kad sarkanarmijas laikraksts „Krasnaja Zvezda" viņam pārmeta atbildības trūkumu Pad. savienības bruņoto spēku sagatavošanai pagātnē pret gaidāmo vācu uzbrukumu. Timošenko 75. dzimšanas dienā šāgada 18. februārī armijas laikraksts grūti slimajam bijušajam otra pasaules kaŗa varonim ar amerikāņu palīdzību tomēr veltīja atzinīgus vārdus, restaurējot viņa agrāko slavu kā Staļina aizsardzības komisāram. Laikraksts piezīmēja, ka Timošenko 1941../42. gadā strādājis 18 stundu dienā, taču viņam nelaimīgā kārtā nebijis laika visu pietiekami sagatavot valsts aizsardzībai, taču par spīti tam, viņa veikums palīdzējis salauzt Hitlera kaŗa mašinēriju.

Maršals Timošenko divas reizes ieguvis Pad. savienības varoņa slavu un piecas reizes apbalvots ar Ļeņina ordeni, bez tam vēl dekorējot viņam pilnas krūtis ar dažādiem citiem ordeņiem un goda zīmēm. Viņš bija arī komūnistu partijas centrālkomitejas loceklis un augstākās padomes deputāts. Maršala nāvi paziņoja padomju ziņu aģentūra TASS, sniedzot arī īsu dzīves aprakstu. Timošenko 3. aprīlī apglabāja Sarkanajā laukumā Maskavā, iemūrējot Kremļa sienā.

Semjons Timošenko bija dzimis zemnieka ģimenē Odesas tuvumā, militāro karjēru iesācis 20 gadu vecumā 1915. gadā Krievijas cara kavalerijā. Slavas augstumos viņš uzkāpa 1930. gada beigās, 1939./40. gadā vadīja sarkanarmijas uzbrukumus Polijai un Somijai, bet 1941. gadā viņu iecēla par rietumfrontes komandieri cīņā pret vāciešiem.

Vermontā 30. martā 84 gadu vecumā savukārt miris pēdējais Vācijas kanclers pirms Hitlera varas pārņemšanas Dr. Heinrichs Brinings, kuŗš apbedīts Minsterē, kur dzīvo viņa vienīgā māsa. Dr. Brinings bija t. s. Veimāras republikas kanclers no 1930. gada 29. marta līdz 1932. gada 30. maijam, kad viņu piespieda no amata atkāpties, tā izbeidzot Vācijas demokratiju līdz otra pasaules kaŗa beigām. Astoņus mēnešus pēc Dr. Brininga atkāpšanās Hitlers kļuva par Vācijas kancleru. 1934. gadā Brinings pārcēlās uz ASV un 3 gadus vēlāk kļuva par profesoru publisko administrāciju zinātņu katedrā Harvarda universitātē, kur darbojās līdz aiziešanai pensijā 1950. g. Vācijas nacionālsociālisti Briningu dēvēja par „bada kancleru", pārmetot, ka viņš apgrūtinājis valsti ar lieliem nodokļiem un gribējis sadalīt Austrumprūsijas lielos zemes īpašumus sīksaimniecībās, lai salauztu Prūsijas junkuru — vācu virsniecības korpusa mugurkaulu. Laikam šo biogrāfisko ziņu dēļ ASV ziņu aģentūras Dr. Heinrichu Briningu apzīmējušas par „lietuviešu profesoru".

Francija ieteic kontrolkomisiju Kambodžā

Kanadas ārlietu ministrs Šarps 1. aprīlī ieradās Parīzē, lai dienu vēlāk atklātu Kanadas kultūras centru. Parīzes lidlaukā viņu sirsnīgi sagaidīja Francijas ārlietu ministrs Šumāns. Šarpa Francijas apmeklējums iezīmē jaunu diplomātisku niansi abu valstu attieksmēs, kuŗas Degolla valdīšanas laikā pēdējos gados bija kļuvušas visai vēsas, sevišķi pēc toreizējā Francijas prezidenta ierašanās Montrealā un Kvebekas separātistu uzrunāšanas pasaules izstādes laikā 1967. gadā.

Kanadas un Francijas ārlietu ministru diplomātiskā saskare notika jau pērngada decembrī NATO sanāksmē Briselē, kur izlīdzināja dažas domstarpības. Francijas ārlietu ministrs Šumāns 2. aprīlī lūdza Kanadu piedalīties starptautiskās kontrolkomisijas atjaunošanai Kambodžā, kādreizējā Francijas Dienvidaustrumāzijas imperijas daļā. Kanadas ārlietu ministrs Šarps ierosinājumu atbalstīja, ja vien rastos apstākļi, kuŗi nepadarītu komisiju „klibu uz abām kājām".

Francijas valdība ierosinājusi sasaukt vispārēju Indoķīnas konferenci un izveidot šai apgabalā „neitrālitātes un miera joslu". Valdības paskaidrojumā norādīts, ka Vietnamas kaŗš jau izpleties uz Laosu un Kambodžu, tādēļ pēdējais laiks novērst svešu militāro spēku iejaukšanos šajās valstīs un sekmēt mieŗa un neitrālitātes politiku. Kā vienu no šādām iespējām Francija min jaunas Ženēvas konferences sasaukšanu, kuŗa 1954. gadā izbeidza kaŗu Indoķīnā.

Francijas sūtnis Pekingā konfrontējies ar atstādināto Kambodžas valdības galvu princi Sihanuku viņa uzturēšanās laikā sarkanās Ķīnas galvaspilsētā un brīdinājis, ka princis negūs Francijas atbalstu, ja mēģinātu nodibināt savu valdību eksilā. Francija vēl nav zaudējusi cerības Kambodžas un Laosas neitrālitātes saglabāšanā. Parīze tomēr nobažījusies, ka ASV varētu sākt virzīt savu armiju pāri Kambodžas robežai, lai padzītu ziemeļvietnamiešus un vietkongus no šīs zemes, kas nozīmētu Vietnamas kaŗa paplašināšanu un tā saasināšanu, kā rezultātā gala iznākums vairs nebūtu pārskatāms.

ASV ATBALSTA KAMBODŽAS NEITRALITATI

ASV prezidents Niksons nosūtījis Pad. savienības ministru prezidentam Kosiginam otru vēstuli, aicinot Maskavu par priekšsēdi atjaunojamajā 1962. gada Ženēvas konferencē par Laosas jautājumu, lai panāktu mieru šajā valstī. ASV ārlietu ministrs Rodžers paskaidrojis, ka amerikāņi pārtrauktu t. s. Hočimina ceļa bumbošanu Laosā, ja ziemeļvietnamieši atvilktu no turienes savu kaŗaspēku. Rodžers izteicies, ka ASV nav „nekāda tieša vai netieša sakara" ar Kambodžas prinča Sihanuka atstādināšanu no varas, bet atzīst un respektē Kambodžas neitrālitāti, atbalstot tās lūgumu pēc starptautiskās kontrolkomisijas atgriešanās, kuŗa garantētu valsts neatkarību.

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Ontario parlamenta ārkārtējā sesijā 2. aprīlī dabas bagātību un ūdensspēka ministrs Kārs (Kerr) sašutumā deklarēja, ka viņam apnicis tēlot Šerloku Holmu, izmeklējot rūpnīcu pārkāpumus ūdeņu piesārņošanā, un viņš vēloties reiz gūt pārliecību, ka sadarbojas ar atbildīgiem individiem. Kārs norādījis, atbildot uz opozicijas jautājumiem par St. Clair ezera ūdens saindēšanu, ka vainīgā ir „Dow" ķimikāliju firma, nepārtraukti ielaižot ezerā neatļautu daudzumu dzīvsudraba — ap 30.000 mārc. gadā. Ontario ūdenskrājumu komisija uzdevusi firmai pārtraukt sārņošanu un pagājušajā nedēļā Kārs devis uzņēmumam rīkojumu līdz 15. aprīlim izbeigt dzīvsudraba ievadīšanu ezerā vai slēgt fabriku. Pašlaik pastāv aizliegums zivju pārstrādāšanai no St. Clair un Erie ezeriem. Ap 3000 skarto darbinieku saņems kompensāciju vai nu no federālās vai Ontario valdības.

★ Saskačevanā sacēlušies lauksaimnieki. 2. aprīlī Regīnā likumdošanas iestāde bija spiesta pārtraukt sesiju vairāk tūkstošu farmeŗu demonstrācijas dēļ. Farmeŗi, kas visi ir Nacionālās farmeŗu apvienības biedri, prasa provinces parlamenta atbalstu savas apvienības vadlīnijām lauksaimniecībā, bet Saskačevanas premjērs Tačers (Thatcher) nesenā 6000 farmeŗu sanāksmē kategoriski atteicās viņu prasības ievērot. Farmeŗi demonstrācijā paziņoja, ka premjērs viņus „baidījis un apdraudējis pietiekami ilgi".

★ Pasta izvadātāju streiks Montrealā iegājis fiziskas vardarbības posmā. Pasta departaments noīrējis 85 automašīnas pasta izvadāšanai, kamēr Lapalmes uzņēmuma šoferi (streikotāji) apspriedušies par pretsoļiem. Daļa neapmierināto šoferu uzbrukuši 6 noīrētajām mašīnām un viņu drošības apsardzei, ievainojot vienu personu, izdauzot mašīnu logus un pārgriežot riepas. Nacionālo arodbiedrību apvienība, pie kuŗas pieder arī 457 streikojošie pasta izvadātāji, par savu tālāko rīcību klusē.

★ Valsts mēroga izziņā izrādījies, ka Kanadā ir viens miljons bērnu, kas emocionālu vai mentālu traucējumu dēļ nespēj normāli mācīties, jeb 12 proc. no visiem bērniem un jauniešiem vecumā līdz 19 gadiem. Minētos datus savākusi īpaša komisija 3 pēdējos gados un maijā cer savus atzinumus iesniegt provinču izglītības ministriem. Montrealas psīchologs Dr. Sams Rabinovičs, kas sagatavojis komisijas pētījumu pārskatu, dēvē šo par nacionālu traģēdiju, brīdinādams, ka šiem bērniem jāpalīdz nekavējoties, vai arī sabiedrībai vēlākos gados būs jānes milzu labklājības pabalstu, bezdarba un mentālās aprūpes nasta.

★ Toronto oldermanis Dž. Sjūells ierosinājis atteikties no bezmaksas vakariņām, kuŗas uz pilsētas lēses izsniedz oldermaņiem, ja sēdes ieilgst pēc vakariņu laika. Kaut Sjūells aizrādīja, ka personas, kas pārtiek no pabalstiem, saņem dienā tikai 1 dolaru uzturam, oldermaņi tomēr no savām $5.75 brīvvakariņām nevēlējās atteikties.

—ns

Vai amerikāņu konsulāts Rīgā

(Pārnesums no 1. lpp.)

skaidroja, ka tas esot tīrais ārprāts, ja „četri mazie" iedrošinoties teikt „četriem lielajiem", kas tiem jādara.

Vājprātīgo namā mūs drīz apciemoja arī „četri lielie": „Lietu pamatā taču nav no svara, kas ir liels un kas ir mazs. No svara ir tas, kas ir objektīvs," mēs naivi deklarējām. Tad liela auguma krievs centās mani nomierināt: „Gluži pareizi. Tādēļ visiem ir jāiegaumē: es esmu objektīvi liels, tu esi objektīvi mazs. Tas ir fakts, vai ne, biedri? Un to, mīļais biedri, nemēģini aizmirst." —

Par šo satiru mēs varam pasmaidīt, taču mēs nepārspīlēsim, ja konstatēsim, ka Arona Žakova „četru mazo" konferencei ir, varbūt, vairāk jēgas nekā Versaļai, Jaltai un Potsdamai kopā.

Runājot par krievu un amerikāņu sarunām, atcerēsimies prezidenta Džonsona laikā parakstīto konsulāro nolīgumu. Savā laikā tas sacēla lielu troksni, un arī baltieši bija ļoti aktīvi protestētāji. Ar lielu vilcināšanos nolīgumu ratificēja, bet tikai tagad dienas gaismā nāk patiesība, ka Maskava par sava konsulāta ierīkošanu ASV rietumkrastā, kuŗš kalpotu visai Klusā okeana piekrastei un Aļaskai, piedāvājuši amerikāņiem konsulāta sēdekli Sibirijā. Vašingtona šo „laipno" piedāvājumu noraidīja un no savas puses prasīja amerikāņu konsulātu, kuŗa darbības teritorijā ietilptu arī Baltijas valstis. Labi informētas aprindas norāda, ka Maskava nesen Vašingtonai paziņojusi, ka tagad ir ar mieru „pārrunāt" šo amerikāņu prasību. Par eventuālu ASV konsulāta galveno rezidenci min Rīgu, Tallinu un Minsku. Ja krievi tiešām piekristu amerikāņu konsulāta ierīkošanai Rīgā, ir jājautā, kas Kremlim īsti aiz ādas. No vienas puses, to varētu uzskatīt par zināmu pozitīvu Vašingtonas ieguvumu, jo tā būtu labāk informēta par notikumiem Baltijas valstīs, bet, no otras puses, paceļas jautājums, vai ar to Maskava negrib piespiest Vašingtonu, ja ne oficiāli, tad neoficiāli iespaidot Baltijas valstu inkorporācijas jautājumā.

Marta beigu daļā Niksona ārlietu ministrs Rodžers vairākas stundas apspriedās ar Maskavas sūtni Dobriņinu un pēc sekojošās preses konferences žurnālistiem izmeta: „Vai nav labi, ja pēc aukstas ziemas nāk pavasaris?" Ir tiesa, pavasaŗa saulē sniegs kūst un pavasaŗa atkusnis, pēc kuŗa mēs ilgojamies, par spīti visiem pesimistiem, manā uztverē vairs nav neiespējams sapnis. Ka tas tā, to rādīs nākošie lielie politiskie notikumi.

Šī vēstule, droši vien, uz laikraksta redakciju ceļos ilgāk nekā parasti. Ar pasta steiku prezidents Niksons vēl nav ticis līdz pilnīgam atrisinājumam. Streiko ne vien pastnieki, streiko lidlauku satiksmes kontrolētāji. Streiki uzliesmo vienā otrā rūpniecības nozarē, un liekas, ka beidzot lielais amerikāņu vairums sāk uz streikiem skatīties pavisam šķībi. Īstā recepte streiku viļņa novēršanai vēl nav atrasta. Lielā Amerika ar streika problēmām tiktu itin viegli galā, ja ņemtu priekšzīmi no vienas no vismazākajām suverēnajām teritorijām pasaulē, — tā filozofē plaši izplatītais angļu laikraksts „The Manchester Guardian":

„Italijā jauni streiki dzimst katru dienu, bet turpat Romas tuvumā Vatikānā pāvests ir radījis priekšnoteikumus civīldarbiniekiem, kas izslēdz katru varbūtību arodbiedrībām tur atrast auglīgu zemi un sagaidīt streikus. Pāvests Vatikāna strādniekiem un civīlierēdņiem ir garantējis 36 stundu darba nedēļu. Visi Vatikāna darbinieki bauda četru nedēļu ilgu atvaļinājumu. Te klāt jāpieskaita 14 svēto piemiņai veltītas svinamās dienas un ne mazāk kā 13 citu dienu, kuŗās, atceroties ievērojamu pāvestu kronēšanu, darbinieki var neierasties darbā. Lai dabūtu darbu Vatikānā, kandidātam jābūt reliģiozam, apveltītam ar augstu morālu standartu un jāspēj paturēt pie sevis viens vai divi mazi noslēpumiņi."

Aleksandrs Ķegumnieks

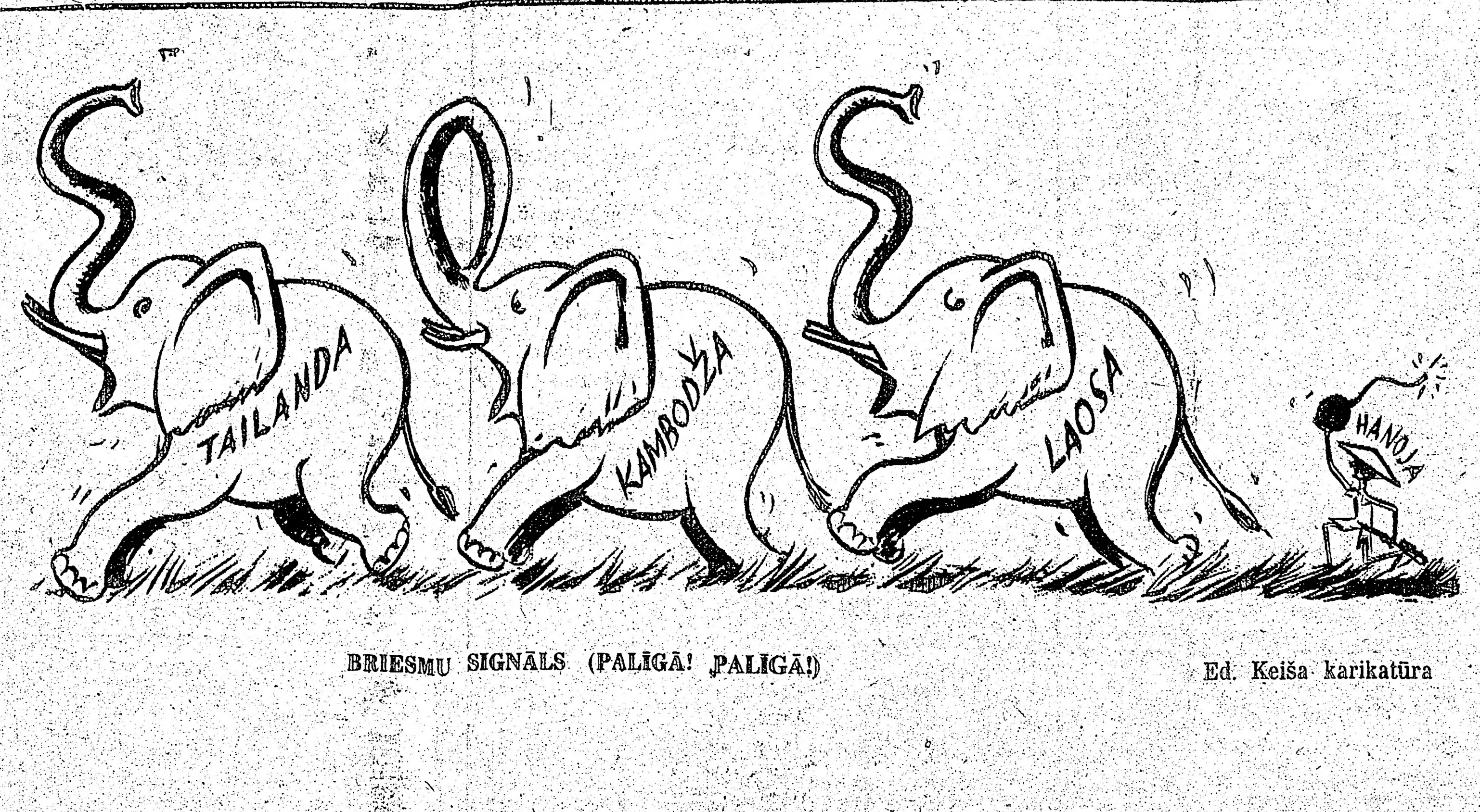

BRIESMU SIGNĀLS (PALĪGĀ! PALĪGĀ!)

Ed. Keiša karikatūra